

# VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.  
Štev. 248

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67  
UPRAVE: 25-67 in 28-67  
POSLOVALNICA CELJE Prešernova 3. tel. 280  
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, 28. in 29. oktobra 1939

NAROČNINA NA MESEC  
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,  
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena  
din 1.—

## Odslej bo govorilo orožje

Čas za predloge in protipredloge med vojskujočimi se državami je po angleškem mnenju minil — Nadaljujejo se nemške priprave za ogromen spopad z Veliko Britanijo in Francijo — Nevarnost vpada v Holandijo, Belgijo in Švico — Ameriški senat je sinoči spremenil zakon o nevtralnosti — Duff Cooper o namerah zaveznikov v primeru zmage nad Nemčijo

### Onec boja z diplomatskimi sredstvi

LONDON, 28. oktobra. Chamberlainov govor v spodnji zbornici se smatra v takojšnjih diplomatskih in političnih krogih kot zadnji odgovor Anglije Nemčiji, in posebej še Ribbentropu. Ako izjavlja Nemčija, namesto da bi stavila mirovne pogoje, o katerih bi se moglo razpravljati, da bo nadaljevala vojno do nemške zmage, Anglija na to ne more odgovoriti nič drugega več, kakor odločiti se za vojno. Sedaj ni več predlogov in protipredlogov in tudi diplomacija nima nobene vloge več: sedaj je samo še vojna. Za kar se je Nemčija odločila, to bo imela.

### Ogromno zbiranje nemških čet

PARIZ, 28. oktobra. Vse zahodno bojišče stoji pod vtisom pripravljanja velike nemške ofenzive, ki se lahko vsak trenutek prične. Francosko vojaško poveljstvo je informirano, da so Nemci izvedli velike koncentracije na vseh zahodnih mejah. Od Luksemburga do Rena so Nemci zbrali okoli 75 divizij, 18 divizij je zbranih vzdolž nemško-holandske meje, 12 jih je zasledilo nemško-švicarsko mejo, 9 pa nemško-švicarsko mejo med Bodenskim jezerom in italijansko mejo. Vojaški opazovalci menijo, da bi nemško

vrhovno poveljstvo moglo izbrati za napad ali Holandijo in Belgijo, ali Švico, ker je le malo verjetno, da bi skušalo izvršiti frontalni napad na Maginotovo črto. Ni pa tudi izključeno, da bodo Nemci skušali napasti Francijo preko severa in juga, tako da bi prišli v primeru uspeha za hrbet Francozom in Angležem v Maginotovi črti. Vdor čez Holandijo bi bil zelo važen za njihove načrte proti Angliji, ker bi se lahko približali Kanalu, čez katerega bi skušali vreči svoje čete na sama angleška tla.

### Priprave Holandije, Belgije in Švice

PARIZ, 28. oktobra. V Belgiji, Holandiji in Švici je povzročilo nemško zbiranje na njihovih mejah veliko zaskrbenosti. Tudi govor belgijskega kralja in francoskega kralja po radiu in govor ministra Spaaka sta le posledice te zaskrbenosti. Belgijski kralj je hotel s svojim govorom apelirati na Ameriko, da bi po nevarnosti nevarnosti državam, ako bi hle napadene. Holandija se z ozirom na nevarnost, ki ji grozi, resno pripravlja na potopitev nekaterih svojih obmejnih

ozemelj in je že pozvala prebivalstvo tamkajšnjih krajev, naj se preseli. Pri mestih Alkmar, Demheden in Beten je zbranih 50.000 mož holandske vojske. Tekom včerajšnjega dneva se je opazalo po vsej Holandiji živahno gibanje čet proti meji. Belgija je poostрила svojo čuječnost na nemški meji. Njene utrdbene črte so zasledene z vojaštvom, na meji proti Holandiji se pa naglo grade nove utrdbe. Tudi Švica se mrzlično pripravlja na eventualno potrebo obrambe.

### Dva nemška ofenzivna načrta

AMSTERDAM, 28. oktobra. Po mnenju, ki prevladuje tu, imajo Nemci priprave na dva ofenzivna načrta. Po enem načrtu bi skušali vreči pod ogromno zaščito svojih čet direktno v Anglijo, kjer bi dalo sklepati zbiranje velikih letal. Tukajšnji strokovnjaki pa ne menijo, da bi taka akcija uspela. Po drugem načrtu pa naj bi vdrl Francozom čez Holandijo, Belgijo in eventualno tudi Švico. Holandija je v nevarnosti predvsem zaradi tega, ker Belgija svojo mejo nasproti Nemčiji ne brani linijo, kot je Maginotova, dočim na meji nasproti Holandiji ima večjih utrdb. Razen tega bi se v Holandiji hoteli s tem zavarovati, da se v

Holandiji ne bi izkrcali Angleži in padli Nemcem za hrbet Siegfriedove črte.

## Rooseveltova zmaga: 63-30!

Sinoči je ameriški senat z veliko večino sprejel zakon o soremembi nevtralnosti — Pred ogromnimi ameriški dobavami bo nega materiala Angliji in Franciji — Odmevi odločitve

WASHINGTON, 28. oktobra. Ameriški senat je končal svojo večtedensko debato o spremembi zakona o nevtralnosti že včeraj popoldne in se je zvečer izvršilo tudi glasovanje, ki naj bi bilo predvidoma šele danes. Da bi odgodil glasovanje, je eden največjih Rooseveltovih nasprotnikov, senator Lafolette, predložil amandman, po katerem naj bi bil potreben plebiscit za primer, da bi USA hotela stopiti v vojno izven ameriške celine, toda senat je njegov predlog brez debate odklonil s 73 proti 17 glasovom. Nato je takoj sledilo glasovanje o spremembi nevtralnostnega zakona. Za spremembo je glasovalo 63, proti pa 30 senatorjev. Takoj po glasovanju je bil predlog odposlan kongresu, da ga preuči najprej v odboru, dočim pride v ponedeljek že pred plenum. Pričakuje se, da v kongresu ne bo posebnih debat, ampak bo zakon sprejet že v začetku tedna, tako da bi se mogle prve dobave bojnega

materiala, ki so pripravljene za Anglijo in Francijo, pričeti pošiljati že takoj začetkom meseca novembra. Za prevoz so pripravljene že sedaj ogromne količine, ker so vse tovarne računale z ukinitvijo prepovedi dobav ter delale noč in dan. Gre v prvi vrsti za bojna letala, katerih sta naročila angleška in francoska vlada v USA več tisoč.

WASHINGTON, 28. okt. Reuter. Najvažnejše postavke po ukinitvi prepovedi izvoza iz USA so: Dopušča se odajanje orožja in municije vojskujočim se državam za plačilo v gotovini. Prepovedan je prevoz orožja in streliva v pristanišča vojskujočih se držav ali v nevtralne luke po ameriških ladjah. Z nekaterimi izjemami je ameriškim parnikom prepovedano prevažanje potnikov in blaga v države, ki so zapletene v vojno. Vojne dobave se bodo dajale le direktno vladam, nikakor pa ne privatnikom. Emisija blagajniških bonov in sličnih pa-

pirnatih transakcij vojskujočih se držav v USA je prepovedana.

BRUSELJ, 28. okt. Havas. Rezultat ameriškega glasovanja v senatu je izzval v tukajšnjih diplomatskih krogih živahen interes. Sodijo, da bo to najvažnejše dejanje po začetku evropskih sovražnosti imelo velik vpliv na grupiranje sil. Glasovanje je velik osebni uspeh Roosevelta, zavezniki se pa bodo poslej čutili močnejše v svojih podvigih.

OTTAWA, 28. oktobra. Reuter. Izid glasovanja v senatu USA je bil sprejet v kanadski javnosti z velikim zadovoljstvom. Listi poudarjajo v svojih prvih komentarjih, da bo Kanada med drugim naročila v USA veliko število letal.

PARIZ, 28. okt. Reuter. Francoska javnost je z velikim zadoščenjem pozdravila včerajšnje glasovanje v washingtonskem senatu. Listi naglašajo, da je izid tega glasovanja zelo ugoden za stvar zahodnih evropskih velesil.

### Spaak o belgijski nevtralnosti

BRUSELJ, 28. okt. Havas. V govoru po radiu je belgijski zunanji minister Spaak sinoči opozoril državljane, naj v vsakem pogledu pazijo na strogo nevtralnost stališče Belgije. Belgija je danes ista kakor je bila 1914. Takrat je država morala prevzeti boj, ker ji je bil vsiljen. Naravno, da bomo tudi zdaj branili svojo svobodo z vsemi silami, če bi bili napadeni. Vlada pa bo storila vse, da Belgijo zavaruje pred vojno. Ogromna večina Valoncev kakor Flamcev želi, da bi bil ohranjen mir. Vojna je za majhne države mnogo strašnejša kakor za ve-

like. Naša država ne more biti zmerom prizorišče, kjer se križajo interesi vojskujočih se strank. Tisti, ki hočejo, da bi se Belgija opredelila za eno izmed vojskujočih se držav, ne vidijo, kako strašna usoda bi nas doletela. Osebnost svoboda se mora danes podrediti narodni disciplini. Nevtralnost nam ne brani, da ne bi po svoje tolmačili dogodkov in čustva. Mnogi se pa še vedno ne zavedajo nevarnosti, ki nam grozi, če bi lahko komiselno presojali zunanji položaj. Zato je dolžnost vsakega, da podpre vlado pri njenem premišljenem delu.

### Angleški nameni v primeru zmage

NEW YORK, 28. oktobra. Bivši angleški mornariški minister Duff Cooper, ki se mudi sedaj v Zedinjenih državah, je izjavil časnikarjem, da je Anglija že izdelala načrt, kako naj se uredi Nemčija v primeru zavezniške zmage. Po tem načrtu bo imela bodoča mirovna konferenca malo dela. Bavarska, Badenska in Avstrija se bodo — v kolikor ne bodo

njihove meje revidirane — združile v katoliško državo, najbrže pod žezlom Otona Habsburškega. Češkoslovaška se bo obnovila. Poljska bo dobila Vzhodno Prusijo, Šlezijo in del Prusije, kar pa bo ostalo, se bo prepustilo lastni odločitvi prebivalstva, ki naj si samo določi svoj način vladavine.

### Lov na nemške križarke

LONDON, 28. okt. Reuter. Jutrnji listi pišejo o gibanju malih nemških križark po Atlantiku, tako linijske ladje »Deutschland« in »Admiral Scheer«, ki ju je vojna prehitela na Oceanu, daleč od domačin luk. Pomorski urednik »Daily Telegrapha« javlja, da sta trenutno ti dve ladji v južnem delu Atlantika, blizu rta Trade Horna. Doslej ti dve vojni ladji nista povzročili škode angleškemu ladjevju, razen potopitve dveh trgovinskih parnikov. Nemški vojni ladji bosta najbrž poizkusili, koncentrirati kje v nevtralni luki na jugu Atlantika večjo skupino nem-

skih trgovinskih parnikov ter jih nato z oboroženo zaščito premestiti v skrivne nemške baze, odkoder bi se spuščali v akcije na raznih točkah azijske in afriške obale. Angleško pomorsko poveljstvo je izdalo nalog, naj vojne edinice nemški križarki čimprej izsledijo.

### IZDATKI ITALIJE ZA VOJAŠTVO

RIM, 28. oktobra. Po uradnih podatkih je porabila Italija v 17 letih fašistične vladavine v namene vojske 133 milijard in 300 milijonov lir. V naši valutni znaša to nad 300 milijard dinarjev.

### Prečten prevrat v Boliviji

LA PAZ, 28. okt. Havas. Po vsej državi je razglašeno obredno stanje. Oblastni namreč razkrla zaroto, ki je hoteli izvesti revolucijo pod vodstvom generala Bilbaoa. Bilbao, bivši predsednik republike, je bil aretiran in poslan v izgnanstvo.

Pariz, 28. okt. Devize:  
London 17.83, New York 23.80, Berlin 178.50, Stockholm 101.30, København 86.10, Buenos Aires 105.

# Glavne ruske zahteve nasproti Finski

HELSINKI, 28. oktobra. Včeraj popoldne se je sešel finski parlament. Na izredni seji, ki je bila posvečena samo pogajanjem med Finsko in sovjetsko Rusijo, je zunanji minister Erko podal poročilo o stanju pogajanj. Seja je bila strogo tajna in se je ni smel razen poslanecv nihče udeležiti. Vendar se je izvedelo, da zadnje sovjetske zahteve niso več tako nesprejemljive, kakor so bile prve. Sovjetska Rusija ne zahteva več

vojaške zveze s Finsko, ampak bi se tudi zadovoljila s tem, da ji da Finska zadostne garancije, da bo ostala v vsem primeru nevtralna in da tudi ne bo dovolila, da bi katera koli tuja sila napadla sovjetsko ozemlje preko Finske. Prav tako ne sme Finska pristopiti k nobeni politični ali kakršni koli zvezi, ki bi bila naperjena proti sovjetski Rusiji. Glede baz gre baže le za neke male otoke. V primeru ugodnega sporazuma s Finsko

bo sovjetska Rusija pripravljena garantirati tudi nevtralnost vseh ostalih skandinavskih držav.

## MOLOTOV BO POROČAL O POLOŽAJU

MOSKVA, 28. oktobra. Reuter. Na zasedanju vrhovnega sveta sovjetov, ki je sklican za 31. oktober, bo ljudski komisar za zunanje zadeve Molotov podal ekspozé o mednarodnem položaju.

## Nameni zavezniške blokade

PARIZ, 28. okt. Havas. Georges Perrot, minister za blokado, je dal sinoči novinarjem izjavo o vlogi blokade v sedanjih vojni. Glavna dolžnost blokade je, da vzame nasprotniku možnost, nabaviti si prepotrebne rezerv za vojno industrijo. Treba je vedeti, da je Nemčija lani uvozila iz prekomorskih držav 32%, ali tretjino vsega njenega uvoza. Če dodamo, da je Nemčija uvažala nadaljnjih 20% potrebnih iz držav, s katerimi je zdaj v vojni, utegne dobro izvedena blokada ugrabiti Nemcem polovico njihovega uvoza. Tega se Nemčija dobro zaveda, odtod tudi njena propaganda, prepričati svet, kako nesmiselna je gospodarska vojna. Svet naj ve, da blokadna akcija ni naperjena proti ženam in otro-

kom, temveč proti nemški vojski in njenim sedanjim voditeljem. Svet ni več tako zapeljan, da bi verjel nemškim trditvam, kako je bil rajh primoran, poseči po orožju. Prav tako je ironija, če se Nemčija proglašja za branilca nevtralnih držav. Anglija in Francija nočeta imeti nevtralnimi državam prilike, da se prekrbe zase s prehrano, odločno pa ne bosta dopustili, da bi nevtralne ladje zalagale Nemčijo in tako umetno podaljševale sedanji nevzdržni položaj v Evropi. Po 1. 1914. je bila dolgo časa strašna vojna na nož, moža proti možu. Zdaj hočemo z gospodarsko vojno prisiliti nasprotnika na kolena ter tako kolikor možno prihraniti na človeških žrtvah.

## Kanada se vojskuje za lastno svobodo

OTTAWA, 28. oktobra. Reuter. Kanadski ministrski predsednik Mackenzie King je imel sinoči po radiu govor, v katerem je med drugim dejal: Dvomim, da bi še pred dvema letoma katera vlada v naši deželi mogla prepričati kanadski narod, da mora sodelovati v novi vojni v Evropi. Toda dogodki, ki so se odigrali v zadnjih dveh letih, so sami po sebi prepričali vse narode britskega

imperija, da se morajo v lastnem interesu boriti za ohranitev svobode. Po besedah Mackenzie Kinga se kanadski narod danes zaveda, da bi v nasprotnem primeru nevarnost, ki zdaj preti drugim deželam, hitro potrkala tudi na vrata Kanade.

OTTAWA, 28. okt. Mackenzie King je imel po radiu govor, v katerem je dejal, da je sedanja vojna križarska vojna za

## Anglija pokupila ameriški baker

OTTAWA, 28. okt. Reuter. Angleško ministrstvo za preskrbo je naročilo pri kanadskih in ameriških podjetjih elektrolitskega bakra v vrednosti 420 milijonov funtov šterlingov. Ta količina se bo dobavila v teku enega leta. Naročene koli-

čine predstavljajo 80% celokupne proizvodnje bakra na ameriški celine. Kakor znano, je elektrolitski baker za topove in razne vrste streliva neobhodno potrebna kovina.

## Tanki za Romunijo

BUKAREŠTA, 28. oktobra. United Press. V Constanza sta priplula dva parnika z 10 tisoč tonami, ki sta bila nатовorjena skoraj izključno s tanki za Romunijo. Ti tanki se dobavljajo na podlagi romunsko-angleškega sporazuma.

## Obnovitev angleško-japonskih pogajanj

TOKIO, 28. okt. Havas. Prihodnji teden se bodo nadaljevala prekinjena pogajanja o tihocinskem sporu med Anglijo in Japonci. V japonskih krogih so mnemja, da se bodo tudi z Zedinjenimi državami pogajanja v isti zadevi že v nekaj dneh obnovila.

## NEMŠKO LETALO NAD FIRTH OF FORTHOM

EDINBURGH, 28. okt. Davi je bil v Firth of Forthu zračni alarm. Slišalo se je tudi streljanje iz protiletalskih topov na nemško letalo, ki ni metalo bomb, ampak je izvršilo samo izvidniški polet.

## DVIGANJE NEMŠKE PODMORNICE

LONDON, 28. okt. Dela na dviganju potopljenih nemških podmornic na sipini Goodwin se nadaljujejo. Potapljačem še ni uspelo dognati neposrednega vzroka katastrofe.

LONDON, 28. okt. Reuter. V notranjosti uničene nemške podmornice niso našli ostalih trupel posadke.

## JAPONSKA — AMERIKA

TOKIO, 28. okt. Zunanji minister admiral Kišisaburo Nomura je opozoril svoje kolege v japonski vladi, da bodo USA verjetno odklonile japonske predloge glede japonske vojne na Kitajskem. Pakt med OB in Japonijo pride z Novim letom ob veljavo.

## POLJSKI PROTEST PROTI NEMŠKIM UKREPOM

PARIZ, 28. okt. Havas. Poljska vlada je naročila vsem svojim diplomatskim zastopnikom pri tujih vladah, naj vložijo proteste zaradi ustanavljanja novih oblastev, ki jih uvaža Nemčija v zasedeni Poljski.

## ITALIJANSKO TRGOVANJE Z ANGLIJO INFRANCIJO

RIM, 28. okt. Podpisan je sporazum za ustanovitev permanentne angleško-italijanske trgovinske komisije. Prav tako komisija je bila nedavno ustanovljena med Italijo in Francijo.

## NEMŠKI UJETNIKI V ANGLIJI

LONDON, 28. okt. Reuter. Oborožen angleški parnik je danes izkrcal nemške pomorščake v neki škotski luki. Med izkrcanjem je policija zastražila pristanišče, tako da nihče ni mogel blizu. Nemške mornarje so poslali nekam v notranjost dežele.

## ANGLEŠKI LETALSKI PROMET

LONDON, 28. okt. Stefani. Od ponedeljka dalje bo Velika Britanija spet uvedla letalski promet z vsemi evropskimi državami, razen Nemčijo.

## EVROPSKI MORNARJI POBEGAJO V AMERIKO

WASHINGTON, 28. okt. Reuter. Senat je sprejel predlog senatorja Thomasa, s katerim se prepoveduje izkrcanje posadk vseh tujih ladij, kar bi bilo v nasprotju s priseljenskim zakonom. Thomas je navedel primere, da je, odkar se je začela vojna, pobegnilo s parnikov na obale Amerike 1633 tujih mornarjev, ki so se porazgubili v notranjosti USA.

## KING HALL POSLANEC

LONDON, 28. okt. Znani pisec informativnih pisem proti Nemčiji, King Hall, je postal poslanec v okraju Lancashire.

## Dokončna razmejitev med Litvo in Rusijo

MOSKVA, 28. oktobra. DNB. Komisar za zunanje zadeve Molotov in litvanski poslanik v Moskvi Natkevičius sta podpisala včeraj depolniti protokol, s katerim se podrobno opisuje mejna črta med Rusijo in Litvo. Ta protokol je v skladu s členom 1. pogodbe, sklenjene 10. oktobra v Moskvi o izročitvi mesta Vilne in njegovega okoliša državi Litvi in o rusko-litvanski medsebojni pomoči.

## NA BOJIŠČU SE NIČ NOVEGA

PARIZ, 28. okt. Sinočni komunique pravi, da je povečana aktivnost izvidniških oddelkov, prav tako aktivnost artilerije. Na vsej fronti je zaradi neprestanih nalivov veliko blato.

## RUSKO-ANGLEŠKI BLOKADNI SPOR

LONDON, 28. okt. Listi še nadalje razpravljajo o angleško-sovjetski izmenjavi not v stvari angleških blokadnih odredb. »Daily Mail« pravi, da ni izključeno, da bi to pripeljalo do neposrednih pogajanj, ki bi se vodila v Moskvi s posebnimi delegati.

## VRAČANJE BALTSKIH NEMCEV

TALLIN, 28. oktobra. Nemški parnik »Der-Deutsche« je odplul iz tukajšnje luke z nadaljnjim transportom nemških izseljencev, okoli tisoč ljudi.

## LITVANCI DEMANTIRAJO

KAUNAS, 28. okt. Havas. Pooblaščeniki krogi zanikajo glasove, ki se širijo po tujini, češ da bi Nemčija dala Memel Litvi v najem za pet let.

## V NEW YORKU PRIJETA DVA ATENTATORJA

NEW YORK, 28. oktobra. V tukajšnji podzemeljski železnici sta bila prijeta dva atentatorja, pri katerih so našli 32 dinamitnih patron. Ker nista imela pri sebi nobenih dokumentov in ker tudi nočeta izdati, kdo sta, se zdi, da sta pripravila atentat na angleški veleparnik »Queen Mary« in francoski veleparnik »Normandie«.

## AMERIŠKI GOSPODARSTVENIKI IN VOJNA

WASHINGTON, 28. oktobra. Predsednik velike avtomobilske tovarne General Motors je izjavil, da ni res, da ameriško gospodarstvo želi vojno, ker upa na velike dobičke. Izkušnje iz svetovne vojne so pokazale, da je večina ameriških gospodarstvenikov navsezadnje le imela izgube. General Motors n. pr. nikakor ne morejo v vojnih poslih zaslužiti toliko, da bi krili izgube, ki jih trpijo zaradi popolnega razbitja normalnih poslov. Henry Ford je izjavil časnikarjem, da je on proti ukinitvi prepovedi na izvoz orožja in vojnega materiala ter da je istega mnenja tudi ameriška industrija, ker bi povečanje vojne produkcije pripeljalo po vojni do enako težke gospodarske krize, kakor je to bilo l. 1920.

## NASELJEVANJE ŽIDOV

WASHINGTON, 28. okt. DNB. Mednarodni odbor za begunce, ki je od 17. oktobra zasedal v Washingtonu, je končal svoje delo. Predlagano je bilo, naj odbor pripravi vse za preselitev več sto tisoč ljudi. Dominikanska republika, ki se je izjavila pripravljeno, sprejeti 100 tisoč beguncev, bo začela s prvimi naselitvami. Za prvih 500 begunskih družin naj bi mednarodni begunski odbor prevzel vse stroške za prevoz in namestitve. (Gre večinoma za nemške Žide. Op. ur.)

Mariborska napoved. Spremenljivo oblačno in nestanovitno vreme. Včeraj je bila najvišja toplota 6.4, danes najnižja 0.5, opoldne 7.8. Padavin od sinočnjega dežja je bilo 23.2 mm.

## Domaci zbirski

### Min. dr. Budisavljević

programu SDS po vsej državi, stališče do ostalih strank v vladi in opoziciji. Brez svobodnega tiska ne more biti demokracije.

Minister dr. Budisavljević, predsednik SDS je sprejel v svojem kabinetu novinarje in jim na nekatera vprašanja odgovoril med drugim: »Moj program je program stranke, ki me je postavila na čelo. Aktualni program stranke je jasno označen v resoluciji SDS z dne 22. oktobra, ki je bila sprejeta v Zagrebu. Moja dolžnost je, da skupno s pristajajočimi prijatelji prispevam vse, da pride do izvedbe našega programa. To ni bo tem lažje, ker mi je del programa, solidarnost in duhovno zbliževanje med Srbi, Hrvatji, Slovinci, prirastel k srcu že v mladosti, že tedaj, ko sem s prijateljem Hinkom Krizmanom in pokojnim dr. Gregorjem Žerjavom sodeloval na prvem jugoslovanskem dijaškem kongresu septembra 1904 v Beogradu o priliki kronanja kralja Petra. Namen SDS je, udeleževati se tudi izven banovine Hrvatske. Stranke organizirane na vsem državnem področju, bodo močna vez, ki bo združevala vse samezne dele in krepila celoto. S HSS in SDS v tesnem sodelovanju. V desetih dneh bo minilo 12 let, ko sta pokojni Stojan Prbičević in Stjepan Radić ustanovila kmetoski demokratsko koalicio. Teku 12 let sta se ti dve stranki skupno sta nastopali v opoziciji, skupno sodelujeta danes na vladi. Odnos SDS do ostalih strank, ki so zastopane v vladi, je odnos lojalnega sodelovanja pri izvedenju programa za doseg sporazumnih delov za notranjo ureditev, za izdajo političnih zakonov, za demokratizacijo države. Nasproti strankam, ki so danes v opoziciji, zavzemam SDS stališče spoštovanja in strpnosti. Skrajni čas je, da izgine v politično strankarskem životu duh nestrpnosti in sovražnosti. Vsaka stranka mora biti prepričana, da druge stranke žele dobro državo in dobro rodu. Pristaš sem resnične in prave demokracije in ne more biti demokracije v državi brez svobodnega tiska. Iz tega tudi sledi, kakšno je stališče do tiska, je zaključil dr. Budisavljević svoj razgovor z novinarji.

### Dr. Budisavljević pri knezu namestniku Pavlu

Nj. Vis. knez namestnik Pavle je sprejel v avdienco novega predsednika SDS ministra dr. Srgjana Budisavljevića.

### Sklepi škofovske konference

Posvetovanja katoliških škofov, katerih sta se udeležila tudi mariborski in ljubljanski škof, so bila včeraj v Zagrebu končana. Izdan je bil komunique, v katerem se naglašja veselje katoliškega naroda zaradi doseženih uspehov hrvatskega naroda, ker je prepričan, da se čela pravice in resnične svobode narodne se jamstvo za pravi državljanski red. Verniki naj ne nasedajo dobro razdiralnim agitatorjem. Vzgojne organizacije mladine morajo biti prežete s katoliškimi načeli. Od oblasti pričakuje škof, da se bodo zakonski predpisi o ustanovitvi dela v prazničnih dneh izvajali. Episkopat je vsestransko pravljaj o šolstvu v državi in o izseljenem skem vprašanju ter sprejel tozadevne sklepe. Duhovniki in katoliške organizacije naj podpro narodna društva pri bijanju nepismenosti. Hrvatski škofje se v zvezi s poslanico ob 1300 letnici prve hrvatskih stikov s sv. stolico sprejeli sklepe o praktičnih pripravah za dostojno proslavo tega jubileja. Posebna pozornost bo posvečena obnovi rodbinskega življenja v krščanskem duhu.

### 295 milijonov za Hrvatsko

Uredba o prenosu kreditov na banovino Hrvatsko je končana. Ti krediti znašajo za enkrat 295 milijonov din.

### Sokolski domovi na Hrvatskem

»Hrvatski glasnik« v Splitu se bavi s usodo sokolskih domov na Hrvatskem ter piše, da so bili ti domovi v Splitu in drugod po Hrvatskem proti volji naroda propadli. List zahteva, da se poslopija vmešajo v tvorjeni v jugoslovanske sokolske domove. List zahteva, da se poslopija vmešajo v tvorjeni v jugoslovanske sokolske domove. List zahteva, da se poslopija vmešajo v tvorjeni v jugoslovanske sokolske domove.

# Pred nastopom nove dobe

Vladimir Kreft

Z osnovanjem banovine Hrvatske je postal politično življenje v državi živahnije. Vse politične skupine kažejo aktivnost, pripravljajo se, da bo v dani priliki zahtevalo pri ljudstvu znanje.

Tudi Slovenija že kaže prve znake prihajajoče dobe. Vršijo se predvsem ovi sestanki in razgovori, katerih namen je, izmenjati misli ali zvedeti za misljenje nazorsko različno usmerjenih javnih delavcev. Končni smoter teh razgovorov pa je doseči čim večjo skupnost dela vseh konstruktivnih elementov. Povsod je prerivanje, iz katerega naj v raste nova stavba bodočega slovenskega političnega življenja. Zaradi tega tudi ni nič čudnega, ako se v tem vrvežu pojavljajo ljudje, ki sklicujejo sestanke samo iz razloga, da sebe obdržijo ali pa spravijo na površje; eni in drugi zgolj iz osebnih interesov ali interesov nepomembnega kroga svojih prijateljev.

Ves ta razvoj pa je zdrav in potreben. Treba ga je samo pospešiti, da se bo videlo, kaj bo iz njega izšlo zdravega in življenja sposobnega. Vse ostalo bo opravil narod, v kolikor že v manjšem številu sedaj ne sodeluje, ko bo poklican, da svobodno izreče svoje mišljenje. Odveč je zato že danes govoriti o uspehih enih in drugih, ker večkrat se je že zgodilo, da je bila domnevno najboljša prognoza napačna.

Vse to in čas zahtevata od vseh onih, ki so se odločili za javno delo, stvarnost in previdnost.

V tem času se je med drugim tudi pojavila težnja za sodelovanje vseh demokratičnih delavcev Slovenije, bodisi v enotni ali pa tudi po večjih organizacijah, vendar v tem primeru v tesni medsebojni povezanosti. Možnost, da se doseže sodelovanje nazorsko različno usmerjenih javnih delavcev gotovo obstoji, zahteva pa predvsem skupno osnovno podlago.

V članku v „Večerniku“ z dne 19. avgusta sem poudaril potrebo po osrednjem slovenskem narodnem programu. Smatram, da je sestava tega programa danes še važnejša: ta program je lahko edina osnova za trajnejše in pozitivno delo sodelujočih, katerih prepričanje ni enotno. Zahteva po takšnem programu pa je tudi s strani ljudstva velika!

Zavedati se namreč moramo, da narod ne odobrava več vsega, kar se mu pripoveduje in napiše. Dogaja se vedno česče, da na sestankih preprosti človek ovzre to ali ono trditve govornika: znak, da tudi sam misli. Fraze in prazne besede ga ne zadovoljujejo. Narod hoče dejanj in z njimi program, o katerem bo prepričan, da je primeren, izvedljiv in da se lahko zanj resnično odloči.

Program mora torej biti realen, upoštevajoč okolnosti, ki so danes živ-

ljenjskega pomena za vsestranski napredek naroda. Ni odveč, ako ob tej priliki priznamo, da ni tako lahko preskrbeti ljudstvu boljšega življenja, kakor lahko te besede napišemo ali spregovorimo. Lahko je tudi narodu obljubljeni, težko navadno potem obljube izpolnjevati.

Izkušnje so nas izučile, da moramo biti realni, opuščajoč ob strani vse ono, kar visi v zraku. Odgovornost vsakega javnega delavca mora biti pred narodom in državo velika. To velja posebno za javne delavce malih držav, katerih položaj v svetu ni najbolj rožnat. In kakor vsi drugi, tako imamo tudi Slovenci še precej neresenih narodnih in gospodarskih vprašanj, izmed katerih poedine ugodne

rešitve ne zavisijo od nas samih. Tudi problemi, kakor so pravilna izvedba agrarne reforme, intenzifikacija kmetijstva, pasivnost slovenske dežele, način večje industrializacije itd., zahtevajo temeljitega razgovora.

Z navedenim ni rečeno, da se ne da ustvariti boljšega in pravičnejšega od sedanjega, ne le različni pogledi na posamezna vprašanja in možnost, da se da nekatere rešiti mogoče tudi na več načinov, zahtevajo priprave.

Zaradi vsega navedenega in tudi še zaradi vseh ostalih okolnosti, prihajam ponovno do zahteve po sestavi osrednjega narodnega programa, ki bo tista hrbenica, katera bo vse sodelujoče vezala, bodisi da se to sodelovanje vrši v okviru ene ali tudi dveh ali celo treh organizacij.

Program pa seveda ne sme imeti oblike okvirnosti nego mora biti do podrobnosti izdelan in praktično v glavnem hitro izvedljiv.

## Več zaščite naših mladini

Dušan Spindler

»Otrokovo delo je v glavnem le igra, posebno v rami mladosti. V šolskem času se pridruži temu še učenje in pa kakšna lažja zaposlitev.«

To je teoretična želja, ki odgovarja spo- znanjem v otrokovem telesnem in duševnem razvoju. Daleč od te želje pa je današnje resnično stanje, ki postavlja pred nas velik vprašaj.

Naša mladina, predvsem vaška, je izkoriščana. Otroci slovenskega podeželja morajo opravljati že od svojih najmežnejših let naprej za njih neprimerna dela. — Štiri-, petletniki morajo pasti, šestletniki goniti živino pri oranju, devet-, desetletniki žeti, kopati itd. Drobni otroci pestujejo po cele dneve svoje še manjše brate ali sestrice, deklice čistijo tla, perejo, šivajo, dečki mlatijo, kosijo, prenašajo težke koše s sadjem, gnojem in zelenjavo. Naši podeželski otroci vstajajo ob štirih in celo še prej, pa navsezgodaj delajo brez zajtrka.

Slovenska mladina prav po težaško gabra. Ko bi morali otroci posecati šolo, jih zadržuje doma delo. Radi bi v šolo, pa imajo poleg tega polno razumevanja za domače težave; dobro se zavedajo, da je treba delo opraviti, ker bo sicer v njihovo škodo. Vsa materialna grobost, ki se zalaga v naše kmetijske domove, se odraža na bledih in zaskrbljenih obrazih slovenskih otrok.

Poleg te zaposlitve pa preganja slo-

vensko deco še pomanjkanje hrane. Ob najskromnejši hrani, ki obstaja prečesto iz samega krompirja ali kakšne redke zelenjavne juhe, morajo otroci delati po ves dan. Premalo spanja, slabe obleke in obutve, nezdrava stanovanja, vse to še samo pospešuje trajno in nevzdržno hiranje slovenskega otroka, ki propada telesno in s tem tudi duševno pod težo stalnega izkoriščanja ob neprimernem in težkem zaposlovanju.

Ako pogledamo danes, ko je mnogo moških z doma, vidimo, da nosijo težke posledice v prvi vrsti vaški otroci, ki morajo nadomeščati odrasle delovne moči. Kakšni bodo naslednji tega potenciranega obremenjevanja naše dece, bo pokazala bodočnost. Nikakor pa jih ne bo mogla niti zmanjšati in še manj odstraniti obljubljena podpora za družine. Kljub tej bodo otroci morali biti zaposleni!

Kako bo s slovensko mladino, če bo imela še nadalje takšne klavne pogoje za svoj razvoj? Dajmo, razmislimo in ukrenimo vse potrebno!

V prvi vrsti je treba zaščititi slovenskega otroka pred prevelikim izkoriščanjem. Tu ne more pomagati nič drugega kot to, da dobijo kmetije dovolj delovnih moči. Nadalje je potrebno, da dobi naš otrok dovolj hrane, zdrava stanovanja, dobro obleko in obutev ter brezplačno zdravniško nego!

## Jadranski dan - 31. oktober

Prof. Alojz Bizjak

Letos praznujemo ena in dvajset let svobode našega morja. Odkar so zapustili naši predniki bregove Dnjestra in Visle in se naselili ob obalah sinjega Jadrana, je preteklo polnih trinajst stoletij. Ob koncu šestega stoletja so naši predniki - Slovenci zagledali neskončno morskoro ravan in takoj zatem pojavili na Devinskih otokih, pod katerimi hiti Soča v objem Jadrana. Preko utrdb Tergeste, dananj. Trsta je šel njihov val daleč proti morju v Istro do Opatije in Reke.

Šestdeset let za tem so se pojavili na Učki, na vrhuncih Velebita, Mosora in Biokova. Srbi pa na obronkih Krivošij in Lovčena. Vse je hitelo k morju, k svobodi in bogastvu. Od onih burnih časov do danes so se vzdržali Jugoslovani na teh krških obalah kakor bi prirastli v zemljo. Nobena sila ni zlomila v njih žive vere in železne borbe za pravice te svete zemlje.

Največji delež v razvoju pomorske zgo- dovine so imeli Hrvati, ker so se naselili na pretežnem delu jadranske obale in ker je bilo težišče njihove zgodovine za dol- no dobo ob Jadranu. Odlični hrvatski pomorščaki so imeli v Benetkah svojega neposrednega sovražnika, Beneško bogatstvo in objestnost do naše obale in zem- lje je naredila iz neustrašenih hrvatskih pomorcev legendarne borbe za svobodo. Čelo sama Serenissima je gojila spošto- vanje do njih. V številnih bojih za Ja- drano so jih pr. junaški Neretljani leta 887. popolnoma porazili Benečane v slavni bitki pri Makarski in ubili samega dožo Andrija I. Polnih 113 let so Benečani plačevali Hrvatom davek in s tem priznavali njihovo premoč.

Kralj Tomislav je povečal svojo vojno pomorico, tako da je postala najjačja na Jadranu. Stela je okrog 180 velikih in ma- lanih ladij s 5000 mornarji in 15.000 vojakov. Toda po smrti velikega kralja so se razpadli slabihi. Benečanski dož Peter Orseolo II. je 9. maja 1000 zlomil hrvatski pomor in prvič v zgodovini Hrvatske za- vladal hrvatsko mesta. Bratska nesloga med hrvatsko kraljevino in Benetkami je do- vodila hrvatsko kraljevstvo. Eno do- vodilo za tem porazom so Hrvati izpustili svoje narodne vladarje in ne- odvisnost.

Tudi Srbi so vodili stoletja borbe za morje — na Jadran. Te borbe vodili od Steana Kemanje do Dušana Šteta. Ta veliki srbski vladar in car je povečal državo tudi ob vsej današnji al- banski in grški obali do samega Korinta in je s tem jasno izpričal prednost morja

in pomorstva.

Bosanski kralj Tvrtko I. je ob ustju Neretve in v Kotorskem zalivu imel pristanišča, dokler ni nesrečno Kosovo za- majalo in zrušilo svobodo vrhovnih tvorb preslavne srbske preteklosti in jih potis- nilo v stoletno robstvo.

Ostala je še mala dubrovaška republi- ka in ohranila na svojih strmih čerih in za mogočnim obzidjem svobodo in pro- cvit. Stoletni srbski sen se je za trenutek uresničil, ko so srbske čete vkorakale 29. nov. 1912 v Drač. Prišli so do morja, toda v premirju, ki je sledil balkanski vojni, so se morali Srbi spet umakniti z morja.

V svetovni vojni je padlo mnogo žrtev za svobodo Jadrana. Spomnimo se na ne- srečno srbsko Golgato, ko so morali Srbi skozi albanske gore do Krfa. Koliko naj- boljših srbskih sinov leži na dnu morskih globin pri Krfu!

Leta 1918 je 31. oktobra zavihrala na- ša zastava prvič po stoletjih na brodovih vojne in trgovske mornarice, ta zgodovinski dan si je izbrala naša vojna mor- narica za svojo krstno slavo. Po vsej do- movini je jeknila pesem svobode in brat- stva in povezala vse Jugoslovane v ne- ločljivo enoto — močno Jugoslavijo. Glas te pesmi je odmev minulih rodov; naših stoletnih borb in hrepenenj, je klic naše krvne časti in slave naših rodov iz vekov v veke.



— Ah, moj zlati Tevžek, ti nimaš niti pojma, kako zelo visi vse moje telo, vse moje srce na tebi!...

## Kulturno življenje v Soboti

Rudi Čačinovič

Sobota je danes ne samo gospodarski, temveč tudi kulturni center Prekmurja. Tu je gimnazija in nova trgovska šola. V neposredni bližini je banovinska kme- tijska šola. V Soboti imajo svoje centrale za Prekmurje 3 glavne prosvetne or- ganizacije: Prekm. sokolsko okrožje, KFD in Prosvetna zveza. Izhajata v So- boti tudi tednik in mesečnik. Imamo pri- merne dvorane — sokolska, prosvetna ter nova in »nevtralna« v soboškem Grajskem kinu. Poleg tega je v Soboti še ne- kaj desetih najrazličnejših več ali manj prosvetni namenjenih organizacij.

Kljub vsemu navedenemu pa Soboti v kulturnem pogledu ne daje toliko kot bi mogla in tudi morala. Po svojem kultur- nem življenju ne presega drugih sloven- skih mestec ali večjih trgov, kjer so po- dobni uradi kot v Soboti. Soboti pa je več kot samo navadno slovensko meste- ce. Tu je središče najmlajše slovenske pokrajine, ki se je tisočletja po svoje raz- vijala ter oblikovala in ji zato nove prili- ke doma in v svetu nalagajo, da zamuje- no čimprej nadoknadi. Zato bi moralo biti njeno kulturno izživljanje tem večje ter bi moralo zasledovati kulturno delo nje- nih prosvetnih delavcev tudi širše, splo- šnonarodne cilje, ne pa zreti na vse zgolj le s stališča tega ali onega društva in se še tu omejit samo na nekaj prireditvev za- bavnega značaja.

Pri taki razdrobljenosti ni bilo mogoče prekvasiti kulturno niti občanov, kaj šele,

da bi se to doseglo na deželi. Ob strani je ostalo mnogo inteligentov, ki so prišli sem mogoče z dobrimi načrti, pa jih je ta kratkovidna razdrobljenost naredila brez- brižne. Zato kljub mnogim navedenim po- gojem dobi naša mladina, v kateri so nove prilike slovenske šole zanetile že- ljo po izobrazbi, le s težavo predava- teljev za tečaje ali sestanke.

Današnje stanje soboškega kulturnega udejstvovanja terja nujne spremembe. Potrebno je zagrabiti na široko ter obe- nem dovolj globoko, da bodo deležni sa- dov vsi sloji ter da se bo poznalo tudi po vaseh. Soboti je treba preskrbeti primer- ne čitalnice, knjižnico, skrbeti za redna predavanja o kulturnih vprašanjih. Če hoče Soboti postati iz vasi mesto, mora skrbeti ne samo za kanalizacijo, temveč tudi za duševni napredek svojih obča- nov. Lani smo upali, da bo mnogo pri- pomogel k napredku novi Meddruštveni odbor, pa je menda omagal tam kjer je zaostalo tudi delo pred njegovo ustano- vitvijo.

Kulturno delo, ki ga je dolžna vršiti Soboti, bo moralo biti izvršeno, če hoče- mo trajnega napredka v slovenstvo. Kdor se temu delu ne bo odzval ali ga celo oviral bo prej ali slej izločen. Kljub ta- kim suhim vejam bo Soboti kmalu vršila tudi svojo kulturno nalogo. Zato jamči najbolj mlajši rod in zavest prekmurskih množic.

# Indija in velikobritanski svetovni imperij

Radivoj Rehar

V zadnjem času se pojavljajo v evropskem tisku, posebno v določenem, najalarmantnejše vesti, pripovedujoče o nevarnostih, ki prete Angliji in njenemu svetovnemu imperiju s strani Indije. Pripovedujejo nam, kako vstaja »indijski narod« za svojo svobodo in kako komaj čaka na najugodnejši trenutek, da se osvobodi »angleškega zatiranja in nadvladanja«. Vse te in take vesti so samo kratkotrajne senzacije za tiste, ki Indije ne poznajo.

## MESANICA RAS, NARODOV IN JEZIKOV

Kaj je Indija? Po svoji ogromni površini predstavlja dve tretjini Evrope. Na tem res ogromnem ozemlju živi po najnovejših podatkih okoli 380 milijonov ljudi, ki pa ne predstavljajo nikakega »indijskega naroda«, kajti tega ni, kakor ni evropskega. V Indiji živi nič manj kakor 84 narodov, ki govorijo enako število jezikov, in to neupoštevajoč še najrazličnejša narečja teh jezikov. Ti jeziki so si ponekod sorodni, kakor n. pr. slovanski v Evropi, drugod pa je razloček med njimi večji kakor med španščino in nemščino. V vseh teh jezikih, ki so že od nekdaj, ali pa se šele v zadnjem času razvijajo v knjižne jezike, se tiskajo časniki, časopisi in knjige, a pisave se močno razlikujejo. V glavnem se indijski jeziki poslužujejo pet vrst pisav, ki si niso medsebojno čisto nič podobne. Pripadniki posameznih indijskih narodov se z drugimi Indijci jezikovno ne razumejo, inteligenca je pa prisiljena posluževati se v medsebojnem občevarju angleščine. Razen tega so Indijci tudi rasno različni. Južni Dravidi pripadajo plemenu črnih pritlikavcev, srednji Indijci so indoevropske rase, na severu so razna iranska plemena, na vzhodu pa prehaja prebivalstvo k mongolom.

## SOVRASTVO MED HINDI IN MUSLIMANI

Kakor po narodnosti in rasi, so Indijci različni tudi v veri. V glavnem se dele na hinde (brahmane) in muslimane, razen teh dveh pa ima Indija še več drugih ver, kakor budhiste, kristjane itd. Hindov je okoli 250 milijonov, muslimanov okoli 10 milijonov, ostali so drugih ver. Med Dravidi so nekateri celo še popolni pogani. Ker nacionalizem v evropskem smislu v Indiji še ni razvit, dasi se v neki meri že pojavlja, predstavljajo glavni vzrok razdorov verski spori. Skoraj nepremostljivo sovraštvo obstaja posebno med hindi in muslimani. Iz tega sovraštva izvirajo česti kravi spopadi, o katerih poročajo vsako leto tudi naši listi. Hindi očitajo muslimanom, da niso domačini, ampak pritepenci, dasi so v Indiji že najmanj 1000 let. Za to versko nestrpnostjo se pa skriva tudi zavist, kajti muslimani so naprednejši, inteligentnejši in bogatejši. Skoraj vsi radže in maharadže so muslimani. Med najnižjimi kastami, h katerim spadajo brezpravni pariji, muslimanov ni. Da vlada med obema največjima verskima skupinama kljub temu še relativen mir, se mora Indija zahvaliti samo modri politiki Angležev.

## OD PARJEV DO RADŽ IN MAHARADŽ

Indija je dežela največjih rasnih, narodnostnih, jezikovnih, verskih in tudi socialnih nasprotij. Po veri hindov se deli človeštvo že po rojstvu na kaste, med katerimi je najnižja, parijska, tako zavržena in zaničevana, da se brahman parija niti ne sme dotakniti, ker bi se sicer »omadeževal«. Parij ne sme v brahmansko svetišče, ne sme v šolo in se ne sme dvigniti iz stanu najnižjega delavca do kakega drugega poklica. Na skrajnem gorjem klinu indijske socialne in družbene lestve pa stoji 260 vladarjev posameznih držav in držav, ki se imenujejo maharadže, radže, nizami, khani in nabobi. Nekateri med njimi so pravičljivi bogati, skoraj vsi so, kakor že omenjeno, muslimanske vere in od prvega do zadnjega so neomajno vdani Angliji. Najmočnejši in najpremožnejši med vsemi je hajdarabadijski nizam, najbogatejši človek na svetu. Ima svojo lastno vojsko, svojo pošto upravo, ogromna posestva in nešteto gradov. Njegova oblast izvira še iz časov, ko so muslimanski vojskovodje osvojili in podjarmili skoraj vso Indijo.

## MAHATMA GANDHI IN NJEGOVO GIBANJE

Edina vez, ki skuša vezati vso to ogromno, pisano množico plemen, narodov, ver in socialnih razredov, je Gandhijev gibanje. Samo veliki Mahatma Gandhi je znal najti pot do src razmeroma velikih indijskih množic, toda njegovo gibanje, ki sloni na hindizmu, odklanja vsak politični boj, ki bi se opiral na nasilje. Njegovo orozje je molitev, post, stavka, pasivna rezistenca in boj kot. Vendar tudi on ne zahteva odcepitve Indije od velikobritanskega imperija, ampak samo avtonomijo v obliki dominiona. Angleži so Gandhija sicer že nekočkrat zaprli, toda sicer njegovega gibanja ne preganjajo z ludo ve kako ostrimi sredstvi. Mirno dovoljujejo, da kongres, kakor se imenuje zbor voditeljev, zabavlja čez Angleže in jih včasih tudi zmerja. Tudi proti stavkam, pasivnim rezistencam in bojkotu se ne poslužujejo posebnih sredstev. Navadno znajo z mirno potrpežljivostjo pomiriti tudi najbolj nepomirljive. Z orožjem v roki so včasih prišli nastopiti samo proti nekaterim bojevitim upornikom v gorovju Himalaje, ki so pa maloštevilni in prav za prav niti ne pripadajo več pravi Indiji.

## NA 380 MILIJONOV LJUDI 70.000 VOJAKOV

Kakšna je angleška nadvlada nad Indijo, dokazuje najbolj dejstvo, da imajo Angleži na vsem ogromnem indijskem ozemlju in za

vseh 380 milijonov Indijcev samo okoli 70 tisoč vojakov. To vojsko bi Indijci, ako bi se hoteli res upreti, lahko takoj zmrvili. Indija sama, razen posameznih vladarjev, pa nima ne vojaške obveznosti ne vojske. Tudi utrdb nima, in prav tako nezavarovane so vse prostrane obale. Upravno stoji na čelu indijski podkralj, njemu pa stoji ob strani guvernerji posameznih držav in držav. Vse drugo je večinoma v domačih, indijskih rokah. Vse narodnosti in vse vere uživajo popolno enakopravnost. V šolah poučujejo domači učitelji v narodnih jezikih, samo v višjih in visokih šolah se poučuje tudi angleščina. Časniki in časopisi se tiskajo nemoteno v domačih narodnih jezikih, le veliki, vsej indijski inteligenci in v Indiji bivajočim Angle-

žem namenjeni listi se tiskajo v angleščini. Velika trgovina in financa je res v rokah Angležev, toda pri njej so soudeleženi in sodelujejo tudi Indijci. Razen v angleških, je večina pridobitnih panog in podjetij v rokah domačih muslimanov.

## KAJ BI SE ZGODILO, AKO BI ODSLI ANGLEŽI?

O kakem zatiranju ali izkoriščanju ne more biti niti govora, še manj o kakem nasilju, ki bi bilo spričo 70 tisoč angleških vojakov med 380 milijoni prebivalcev tudi stvarno nemogoče. Za Angleže stoji strnjeno vsi vladarji in vsi muslimani, pa tudi po večini hinde, kajti ako ima Anglija korist od velike in bogate Indije, jo ima tudi Indija od Anglije. Anglija

skrbi za trgovinski in denarni promet, Anglija čuva nad notranjostjo, medsebojno sporaz, narodov, ver in kast, in Anglija varuje Indijo tudi pred zunanjimi sovražniki. Indijci sami priznavajo, da bi nastala strašna vojna in državljanska vojna prav gotovo že v istem trenutku, ko bi Indijo zapustili Angleži. Mimo tega bi nastale težke gospodarske in socialne zmede, in vse to ogromno ozemlje bi postalo nedvomno že v bližnji bodočnosti plen kakega drugega, vse hujšega zavojevalca. Zato ni nobene nevarnosti, da bi Indija želela ali celo sama povzročila zlom velikobritanskega svetovnega imperija. Kdor računa na s tem, računa slabo. Tudi sedanji spor okoli dominionske ustave bo nedvomno obojestransko zadovoljivo rešen.

## Kultura

### Pesnik Franjo Gestrin v Mariboru

Leta 1891-2 je prišel iz Gorice kot suplent na učiteljsko v Maribor pesnik Fran Gestrin. Midva sva se poznala že iz Ljubljane. Ker sem bil že nekaj let popreje v Mariboru, me je prosil za zveze, in kolikor sem poznal najbolj narodno zavedne ljudi, sem ga skušal informirati in z njimi seznaniti.

Sprva je bil še precej vesel in družaben fant, in kjer je bilo prijati za narodno delo, povsod se je rad, brez obotavljanja s potrebno korajžjo udeleževal in sodeloval. — Orali smo trdo nemškutarsko ledino, bil je pevec »Čitalniškega zbora«, so-režiser pri gledaliških igrah in tudi tajnik Čitalnice. Zaradi njegove prepoznavnosti sem mu pomagal tudi jaz pri raznih dopisih, katere sem takrat z njegovo inspiracijo pošiljal v »Slovenski narod«. — Poleg nekaterih poročil v »Südsteirische Post«, katerih avtor pa je bil isti čas večinoma — danes tako malokdaj omenjeni prezasluzni mož za vse takratno na-

rodno gibanje, trgovec Martin Berdajs. Tudi temu zaslužnemu narodnemu borcu bo morala zgodovina posvetiti še marsikak spominski list, da se zanamcem ne prikrije, odkod je izviralo toliko pobude za delo — poleg drugih — v času od l. 1867 do njegove smrti. Pa mogoče nekaj o teh naših delavcih kdaj pozneje!

Sedaj naj se vrnem h Gestrinu.

Za časa svojega bivanja l. 1892 v Mariboru kot suplent se je udeleževal rajni pesnik Fran Gestrin vedno vseh plesnih venčkov, in zabav, ki so se prirejale v Slovan. Čitalnici, katere tajnik je bil tisti čas on. Že iz starejših tradicij je bilo v zimskem času v razvedrilo vpeljana v Čitalnici tudi streljanje v tarčo. Ob takih večerih je moral vsak vdeležene (po abecednem redu) prinesiti s seboj kakšen dar kot nagrado, s katero je bil na koncu odlikovan in nagrajen najboljši strellec.

Neki tak večer nas je z lepim darom

(poln jerbas butelj s starim Pekičarom, celo šunko in domačim kruhom) lastnega pridelka, razveselil g. prof. Fistravec z gospo soprogo. In naključje je naneslo, da je bil tisti večer prav sam g. Fistravec med nami najboljši strellec! Tako je njemu nazaj pripadel dar, odnosno dobiček. Seveda, nam ga je vseeno velikodušno razdelil in poživel ves večer v najboljšo razpoloženje.

Ves razigran mi je dejal Gestrin že proti koncu zabave, naj mu prinesem »Strelsko knjigo!« Ko sem mu jo prinesel, je začel pisati vanjo verze, katere sem si prepiral in jih ohranil do današnjega dne. Ne spominjam se, če so bili dosedaj že kje objavljeni, in tudi ne vem ali je ta knjiga še v mariborski Čitalnici ali ne. Pesem se je glasila takole:

»Dans Fistravec je dar dobil,  
Ki sam ga je prinesel,  
A družnik vsak ga ž njim je pil,  
Saj »Pekič« grol je hladil  
Srcé in glavo nam vedril,  
A strelec prazne »flaše«,  
Je nesel iz družbe naše. —  
16. I. 1892. — Fran Gestrin.«

Hinko Sevar.

## Cesta na Kozjak

Prejeli smo od sreskega cestnega odbora v Mariboru v pojasnilo:

Okrajni cestni odbor vsako leto po svojih proračunskih možnostih izvrši toliko cestnih del na novi cesti Bresternica - Sv. Križ, kolikor pač ima sredstev. Cesta Bresternica - Sv. Križ je občinska cesta, in ne banovinska. Občina Sv. Križ pa je finančno tako slaba, da niti misliti ni, da bi zadostila določilom zakona in bi prispevala svojo tretjino k stroškom zgradbe. Dosedanji del nove ceste Bresternica - Sv. Križ je okrajni cestni odbor, kolikor so denarna sredstva dopuščala skrbno in temeljito uredil. Teren ni tako lahek. Že prvi del od vasi Bresternica do Žunkove žage je bil silno težaven in zgradba ceste izredno draga. Treba je bilo napraviti cestne podzidke in obrambne zidove in v zadnjem delu kar tri železobetonske mostove.

Funkcionarji okrajnega cestnega odbora imajo iskreno željo, da bi se ravno cesta Bresternica - Sv. Križ kot glavna cesta na Kozjak čimprej dovršila. Letos je bila namera, da bi bili cesto končali do Sv. Križa, bilo je vse pripravljeno, ali prišlo so znane razmere in novi dogodki, ki so preprečili, da se ta naša namera ni izvršila.

Občina, ki upravlja cesto Bresternica - Šobersko - Sv. Križ, bi morala izdelati načrte in proračune in vse kar je potrebno. Do danes občina tega ni storila in ji ni bilo treba, ker je okrajni cestni odbor, oz. banska uprava po svojih organih šla občini na roko in je sama izvršila po okrajnem cestnem odboru trasiranje, postavila proračuna in napravila načrtov in je tudi iz svojega poravnal okrajni cestni odbor vse druge stroške. Ne smemo pozabiti, da stane 1 km te ceste najmanj 300.000 din.

Da okrajni cestni odbor, kolikor mu denarne moči dopuščajo, skrbi za Kozjak in zboljšanje cestnih razmer na tem obmejnem koščku slovenske zemlje je dokaz tudi to, da smo zgradili lep del ceste tudi na črti Sv. Ožbolt - Kapla - Sv. Duh, deloma celo v drugem okraju. Po odobritvi banske uprave smo te dni dali Kamnici podpore 50.000 din iz naših prihrankov, tako da se bo še v letošnjem letu, ako bo vreme dopuščalo, začela pre-

lagati cesta od Formaherja do Herička po strmini proti Sv. Urbanu. S tem bo glavna zapreka med Sv. Urbanom in Kamnico izravnana in prebivalstvo vzhodno od Sv. Križa bo lahko vozilo v Maribor naravnost od Sv. Urbana proti Kamnici. Delavci bodo dobili še pred zimo nekaj

## Za mladino, ki se vozi v šole

Starši studirajoče mladine z dežele nam pošiljajo v objavo nekaj utemeljenih želja v korist zdravju in napredku dijakov pred novo zimo:

Maribor je glede stanovanj zelo drag. Plačati danes za stanovanje in hrano za dijaka mesečno najmanj 400, pa tudi 500 ali 600 din, to zmore malokdo z dežele. Dijaštvo iz okolice mora dnevno potovati v šolo in domov. Srečno je še dijaštvo, ki ima primerno železniško zvezo. Toda, kaj pa tisti, ki nimajo na razpolago železniškega prometa?

Na te dijake-trpine moramo misliti zdaj pred naglo se bližajočo zimo. Na prvem mestu se obračamo na lastnike avtobusnega prometa v vseh smereh iz Maribora, posebno še na one v Slovenskih goricah in na gornjem Ptujem polju. Avtobusni promet naj se uredi tako, da bo došel avtobus v Maribor vsaj že ob pol 8. uri ter bo tako tudi v primeru defekta prihod dijakov kolikor toliko pravočasen. Zaradi še kake popoldanske učne ure pa povratek odredite ob pol 14. Prosimo, naj uredite tako svoj promet lastniki avtobusov: Sv. Lenart v Sl. g.—Maribor, Ptuj—Maribor, Gornji Cmurek—Maribor in Sv. Jurij ob Pes. ter Svečina—Maribor! Pohvale je vredno, da se nudi dijakom znižana voznina, prosimo, da jo še po čim nižji ceni nudite tudi v bodoče! Prometno osebje naj v primerih prenapolnjenosti avtobusov prvenstveno sprejme na voz dijake, če vozi pozneje drugi pomožni avtobus, naj se dijaki sprejmejo že na prvi avtobus! V primerih defektov naj prometno osebje izroči dijakom tozadevna že vnaprej izpolnjena tiskana potrdila kot opravičila za zamujeni prihod v šole. Potrdila po 25 ali 50 par starši radi plačamo. Šolska ravnateljstva že vnaprej pro-

zaslužka. Prihodnje leto bo predviden v proračunu okrajnega cestnega odbora za nadaljevanje ceste Bresternica - Sv. Križ večji znesek.

Okrajni cestni odbor je pokazal voljo za intenzivno zboljšanje naših cestnih razmer. S takim resnim delom tudi v bodoče nadaljeval.

simo, da upoštevajo ta potrdila, saj bodo to le redki primeri.

Lastniki avtobusov bodo gotovo imeli razumevanje za potujoče dijake, ki imajo baš zdaj čaka trpljenje v mrazu, blatu in snegu! Mi in naša studirajoča deca smo jim za te usluge hvaležni.

Znano je, da je duhovna prožnost na višku predpoldne, dočim popoldneje ma. Zaradi velikega števila dijakov premalega števila učnih sob morajo na lik del srednješolskega pouka prelaziti na popoldan. Mestno dijaštvo nima utrudnih poti, bo tudi lažje uspevalo ob popoldanskem pouku kot zgodaj vstajajoče popoldneško dijaštvo.

Ravnateljstva prosimo, da podeželsko dijaštvo (zlasti še, če pri avtobusnih potih jetjih doseže zaželeni privozni in odvozni čas) prvenstveno pridelji v razrede dopoldanskim poukom. Ob povratku po popoldanskem pouku bo mnogokateri dijak tudi sicer pozno v noč prizgajati domov, kar je druga slaba posledica popoldanskega pouka za podeželske dijake.

Podeželsko dijaštvo naj ima nerazdeljen dopoldanski pouk, po potrebi do 13. ure. Naj nima posebnih ločenih popoldne, ker je s tem težko oviran po povratek domov. Izvenmestni dijaki naj se grupirali v posebne razrede — s prelaganim nerazdeljenim dopoldanskim poukom! V kolikor pa je to letos nemogoče, naj se že obstoječe, ločene popoldanske učne ure prelože na čas takoj po 12. uri!

— Slišite, ne vidim rada, da s svojim zaročencem po cele ure stojita svoji deli, pred vrati pravi gospodinja svoj deli. — Kako dobri ste gospa, se odrede dekla. Kolikorat sem že rekla mojemu jakcu, da lahko brez strahu vstopi...

c **Blagoslovitev novega gasilskega prapora** bo jutri na Ločici pri Polzeli.

c **Sokolsko društvo Celje—matica** bo imel 30. t. m. ob 20. občni zbor v veliki dvorani Narodnega doma.

c **Promoviral je** na ljubljanski univerzi za doktorja prava notarski pripravnik g. Savo Zuzič iz Celje.

c **Petje na pokopališčih.** Združeni moški zbor Celjskega pevskega društva, Ojčke in Celjskega Zvona, zapoje žalostinke na praznik Vseh svetih ob 15. na okoliškem, ob 16. na mestnem pokopališču. Skupna vaja b ov torek 31. t. m. ob 20. v Narodnem domu.

c **Petje na grobovih zapuščenih.** Pevski odsek Gasilske čete v Gaberju zapoje na praznik Vseh svetih ob 15. žalostinke na bolniškem pokopališču, ob 16. pa na vojaškem oddelku mestnega pokopališča.

c **Na Dušni dan** bodo v starokatoliški kapeli v Celju ob 7.30 zjutraj tri maše.

c **Umrl je** v javni bolnišnici 15 letni sin kočarja iz Vrbe pri Dobrni.

c **Zdravniško dežurno službo** za člane OUZD v Celju ima jutri zdravnik dr. Josip Cerin v Prešernovi ulici 1.

c **Nočno lekarniško službo** ima od 28. oktobra do 3. novembra dvornalekarna „Pri Mariji Pomagaj“ na Glavnem trgu.

c **Sneg je zapadel** v noči na petek tudi po vseh hribih globoko v vzhodje v celjski okolici.

Sedaj se je pričel „Orodolin“ uvažati tudi v našo državo ter je povpraševanje za tem neprekosljivim sredstvom velikansko. Časi so taki, da treba štediti in vseh koncilij in krajih in nima vsakega srečev, da si nabavi novo obleko. Z „Orodolinom“ si pa prenovi in odstrani vseh madeže iz že nošenih oblik ter se v dolgo časa reši skrbi, kje dobiti denar za novo obleko. Lahko se reče, da je „Orodolin“ prihranil ljudem veliko denarja, ter je dar božji, posebno v teh težkih časih.

**Ali ste že** poravnali naročnino za „Večernik“?

## Maribor

## Obnova mariborske stolnice

Stolna cerkev je bila že nujno potrebna temeljitega popravila. Že več let se je opazalo, da so nastale na stropu stolnice v notranjosti neke lise, ki so izvirale najbrže od mokrote. Enaki pojavi so se ugotovili tudi na zidovih. Pri natančnejšem pregledu je bilo jasno, da je treba streho stolnice temeljito popraviti.

Posebna komisija z banskim konservatorjem dr. Stetelom na čelu je lani pregledala stolno cerkev in odredila takojšnji pričetek popravila, ker se je ugotovilo, da streha in

zidovje že od leta 1886 ni bilo pregledano niti popravljeno.

Na stolničnem stolpu je bila pred vojno streha iz bakrene pločevine, med svetovno vojno so jo zamenjali z navadno, ki je že davno doslužila. Mokrota je uničila strešni stol na stolpu in je bila nevarnost, da se streha zvonika prejalj slej zruši na trg.

Najbolj ogrožena je bila streha na glavni cerkveni ladji in na stolpu. Ugotovili so, da kvara na zidu ne bo mogoče ugotoviti, če se prej ne bo odstranil omet, ki je bil najbrže premočan. Komisija je predpisala, da se mora na zunanosti odstraniti ves omet, ugotoviti napake in pustiti zid nekoliko časa na zraku. Najnujnejša popravila na zunanosti stolnice, razen na obeh stranskih ladjah, so že opravljena. Izmenjali so cele dele strešnega stola na glavni ladji in več ko polovico lesene konstrukcije na stolpu. S tem je bil končan prvi del popravil.

Druga etapa so

popravila v notranjosti cerkve.

Tu so strokovnjaki pričakovali, da bodo odkrili znamenite freske, vendar pa se pričakovanje ni uresničilo. Cerkev notranjostno je bilo treba preslikati. Kamena rebra na stropih cerkvenih ladij so bila že tako slaba, da bi se lahko vsak čas odkrila. Pri odstranjevanju vrhnjegega ometa se je izkazalo, da je bila notranjost cerkve nekoč drugačna. Dela v notranjosti bodo kmalu končana.

V tretji etapi renoviranja bodo prekrili obe stranski ladji in

popravili arhitektonske nedostatke.

Glede zunanje ureditve mariborske stolnice je inž. arh. Marijan Mušič objavil v drugi številki »Kronike slovenskih mest« nekatere slike in skice ter idejni načrt te preureditve. Predvsem bi bilo potrebno presbiterijski del cerkve z oporniki pustiti na zunaj v naravnem kamnu, dočim bi ostali del nanovo ometali. Na severni ladji, na križevi kapeli in na zakristiji bi se strehe morale spremeniti in odstraniti arhitravi ob strešnem robu. O vsem tem bodo razpravljale še pristojne oblasti in načrt najbrže odobrile.

Sporredno s preureditvijo cerkvene zunanosti bi se po inž. Mušičevem načrtu

preuredil tudi Slomškov trg.

Prostor okoli cerkve bi bil nekoliko dvignjen. Vozne ceste in ulice bi bile speljane okoli trga. Na severni strani pred škofijo bi bili mali nasadi zelenja, trg pred Mestno hranilnico pa bi bil preurejen v moderen park. Ves Slomškov trg bi dobil krasno lice in bi bil

eden najlepših trgov v Mariboru.

O regulaciji Slomškovega trga bo razpravljala mestni svet.

## POPRAVITE PEŠPOTI IN PERIFERISKE CESTE

Ob času deževja se šele vidi pravo stanje naših cest v okolici in tudi v mestu samem. Tako je na pr. Koroška cesta v podaljškem, kjer ni več tlakovana, to je od Vodnikovega trga do mestne meje ob deževju podobna morju blata. Ljudje so primorani do gležnjev gaziti po blatu, če hočejo priti v mesto. Enako je tudi na Ruški cesti, nadalje na Tržaški in Pobreški cesti. Vse našete ceste so sestavljene iz samih kotani, kamor se nabere ob deževnem vremenu voda in blato. Skoraj vse ceste, ki vodijo iz periferije v središče mesta so v skrajno slabem stanju, kar se čuti zlasti sedaj. Prebivalstvo naproša odločujoče osebnosti, da še sedaj, ko še ni nastopil čas brozge in blata, poskrbe za popravilo teh cest.

Glede kritja stroškov opisanih popravil bi prišli v poštev trije konkurenti: cerkveno premoženje kot tako, patron, t. j. lavantinsko knezoškofstvo in pa cerkvena občina, ki jo sestavljajo vsi katoličani, ki stanujejo na območju stolne župnije. Pri iskanju virov za kritje stroškov se je ugotovilo, da stolna cerkev sama prav za prav nima nikakega premoženja. Kolikor ga je, komaj zadostuje za kritje najnujnejših potreb. Lavantinsko knezoškofstvo je patron cerkve in bi za popravilo moralo prispevati. Ker so se patronati že davno preživel in ker pa-

m 50 letnico rojstva slavi danes v krogu svoje rodbine rojstni g. Hinko Gintz, ki se že dolgo vrsto let udeležuje v mariborskih narodnih organizacijah.

m „Maistrovi borci“ se zberejo na Vseh svetnikov dan ob 10. dop. na grobu generala Maistra na poboškem pokopališču, odkoder se podamo v vojašnico Vojvoda Mišiča k spomeniku v koroških bojih padlih borcev, kjer položimo venec. Istotako se v polnem številu udeležimo maše — zadušnice 5. novembra ob 8. zjutraj v frančiškanski cerkvi.

m Premišljena sta učitelja Anton Faganli iz Maribora v Ljubljano in Ivan Hlebec od Sv. Križa nad Mariborom v Maribor.

m Poštni promet z Nemčijo je zadnje dni popolnoma ukinjen. Zapre so tudi vse telefonske in telegrafске proge z našo državo, v Maribor pa prihajajo samo časopisi, dočim pisma sploh ni več.

## Klobuki.

športne čepce v najnovejših oblikah, srcače, samoveznice, rokavice, mako perilo v veliki izbiri pri A. Hečzet, Maribor.

m Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičnim svojcem v nedeljo dne 29. okt. ima zdravnik g. dr. Turin Ivan, Maribor, Linhartova ulica št. 12.

m Svengali v gasilskem domu v Studencih. V soboto, 28. t. m. ob 20. bo priredila gasilska četa družabni večer. Iz prijaznosti bo g. Svengali v prid četi izvajal nekaj svojih novih eksperimentov.

m Zagonetna smrt Mariborčana v Beogradu. Te dni so našli pri pančevskem mostu ob Donavi v Beogradu 57 letnega upokojenca Josipa Čepića iz Maribora, ki je bil ubit in nato vržen v vodo. Pokojni je pred 14 dnevi odšel iz Maribora, kjer je prodal hišo za 200.000 din. V Beogradu so ga videli v družbi neke mlajše elegantne ženske, ki je najbrže zapletena v tragičen dogodek.

m Prometne nesreče so zadnje dni vedno bolj pogoste. Včeraj je poleg smrtnih nesreč beležila policijska kronika še vrsto manjših prometnih nesreč.

## Murska Sobota

Nogometna tekma med SK Muro in SK Rapidom iz Maribora, ki bo v nedeljo na soboškem stadionu, vzbuja med soboškimi sportniki precejšnje zanimanje, ker je zadnja prvenstvena tekma v letošnji sezoni. Začetek ob 14.30.

Uprava Združenja gostinskih podjetij v Soboti in zaupniki bodo imeli v ponedeljek 30. novembra ob 14. uri pri Bacu sestanek. Na dnevnem redu so vprašanja v zvezi z uredbo o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije. Udeležba za valjane strogo obvezna.

Grajski kino predvaja v nedeljo in ponedeljek vefilm „Angel“ z Marleno Dietrich. V sredo dopoldne ljudska predstava.

## Radio

Nedelja, 29. oktobra  
Ljubljana: 8. Sramel „Stirje fantje“; 9.15 Iz čeških operet (plošče); 11. Vinkčarsko slavje (pesmi in plesi); 11.30 Koncert (Gostiša, Orle, RO); 13.20 Solistični koncert (klarinet in klavir); 17. Kmet ura; 17.30 Domači koncert; 19.20 Pesni; 20.30 Ameriški Slovenci (plošče); 20.30 Violinski koncert; 21.15 Plošče; 22.15 V oddih igra RO. — Zagreb: 16.45 Baletna glasba. — Beograd: 6.45 Jutranja oddaja; 21. Pesni poje Boris Popov. — Sofija: 11.40 Popularna glasba; 13.20 in 18. lahka in plesna glasba; 20. Večerni instrumentalni koncert. — Rim: 21. Cilejeva opera „Adriana Lecouvreur“ ur. — Firenca: 15.30 Verdijeva opera „Moč usode“. — Bruselj I.: 20.30 Gounodova opera „Faust“. — Praga: 15. Smetanova opera „Dve vdovi“. — Budimpešta 20.25 Jesenska rapsodija.

## Ponedeljek, 30. oktobra

Ljubljana: 7. Plošče; 7.30 Plošče; 12. Plošče; 13.20 Opoldanski koncert RO; 18. Motnje duševnega zorenja v mladostni dobi (dr. Breclj); 18.20 Debussy, Morje, Simfonična slika; 20. Koncert RO; 21.15 Trio za flauto, gosli in čelo; 22.15 Mojstri harmonike (plošče). — Zagreb: 17.50 Koncert Maje Bužin. — Beograd: 13.10 Opoldanski koncert RO; 17.45 Vokalni koncert; 18.30 Klavirski koncert.

tron nima toliko dohodkov, da bi mogel zadostiti svojim patronatskim obveznostim, pride v poštev samo še cerkvena občina. Farani bodo morali prispevati za opisana dela na stolni cerkvi. Zato se je že lani

uvedel posebni cerkveni davek

v izmeri 10% doklade na osnovne neposredne davke. Kako se bo to vprašanje letos uredilo, še ni rešeno.

Dela na mariborski stolnici se bodo v normalnih razmerah v prihodnjih letih končala. Stolnica bo potem po svoji zunanosti pravi okras mesta. —ig.

m Naše grozdje v Nemčijo. Te dni je šlo preko Maribora več vagonov našega žlahtnega grozdja v Nemčijo.

m Del vlomilkega plena najden. V Pluju so našli zlato uro in verižico, ki sta bili ukradeni pred dnevi pri denarnem pismonoši Matku Božičevu v Studencih. Izgleda, da so bili na delu isti vlomilci, kiso vlomili nedavno v stanovanje kontrolorja MP Novšaka Karla v Metelkovi ulici.

## Kauče, otomane, naslanjače dobavlja najceneje „OBNOVA“

F. NOVAK, Jurčičeva 6 in Glavni trg 1

m Včerašnja policijska racija je bila zelo uspešna. Policijski organi so v mestu aretirali 38 oseb, ki so jih pošteno preiskali in deloma pozapri, deloma pa odpravili v domovinske občine.

m Dve nezgodi pri telovadbi. V bolnišnici se zdravita 17letni dijak Srečko Rajner, stahujoč v Učiteljskem domu, ki si je pri telovadbi poškodoval nogo, in 9letni sin delavca Jože Krasnik iz Hoč, ki si je prav tako med telovadbo zlomil ključnico.

## Damsko mako perilo.

pletenine, šali vse vrste nogavic, rokavice, otroško perilo v veliki izbiri pri A. Hedžet, Maribor

m Občina Pobrežje bo prostore za stojnice na praznik Vseh svetov, 1. novembra, dodeljevala v ponedeljek, 30. oktobra. Interesenti naj se zglašijo ob 15. uri na lice mesta. S seboj je prinesiti obrtni list. Prostor se plača takoj pri podelitvi. — Občinska uprava Pobrežje.

m Cenjene dame opozarjamo na današnji oglaš salona za kozmetiko in masazo „Lady“.

m Prijatelji letalstva se opozarjajo na izredni letalski film „Zadnja zapoved“, ki se predvaja v „Grajskem kinu“.

m Grajski kino. „Zadnja zapoved“, film o eskadrilah, ki se dvigajo v značne višave. V glavni vlogi Errol Flynn.



\* V GRAZ bo peljal „Putnikov“ avtobus za obisk grobov dne 1. in 2. novembra t. l. Takojšnje prijave pri Putnik-u Maribor, tel. 21-22.

\* Sokol Maribor II Pobrežje uprizori v nedeljo, 29. okt. in ponovi 1. novembra vsakokrat ob 20. uri v Sokolskem domu na Pobrežju dramo „Oče“, češko delo.

\* Gostilna Krempel: fureč, divjačina itd. Ribezovo vino.

\* Zlato po zvišani ceni kupuje J. Janko, urar - draguljar Maribor, Jurčičeva ul. 8.

\* Zobozdravnik dr. Stamol zopet redno ordinira.

m Nočna lekarniška služba: Od 28. okt. do vključno 3. novembra: Mestna lekarna pri „Orlu“, Glavni trg 12, tel. 25-85; lekarna pri sv. Roku, vogal Meljske in Aleksandrove ceste, tel. 25-32.

## „Hujši kakor apaš in gangster!“

RAZKRITI GANGSTERSKI NAČRTI DVEH MARIBORSKIH SPEKULANTOV  
Včerašnja razprava pred okrožnim sodiščem je razkrila senzacionalni, naravnost gangsterski načrt, ki sta ga hoteli izvesti sredi Maribora Auer in Korže. Korže je namreč med zaslišanjem v „sveti jezi“ na Auerja izpovedal, da ga je ta nagovarjal, da bi napadla pri belem dnevu davčnega slugo, ko bi ta nesel milijone na pošto, Auer je ob priliki Koržetu tudi slugo pokazal. Korže bi naj stopil k slugi, si prižgal cigareto, medtem pa bi

## Kako živi angleški akademik

Sinoči je predavala v Ljudski univerzi prof. Adela Žgurjeva o zgodovini in ustroju angleških univerz. Predavanje je po svoji vsebini privabilo največ srednjošolskega dijaštva, ilustrale pa so ga slike kolegijev.

Anglija ima dvoje znamenitih univerz: v Oxfordu in v Cambridgeu. Prva se bavi bolj s filozofskimi vedami, druga pa s prirodoslovnimi. Univerza se sestoji iz cele vrste dijaških kolegijev (college), laboratorijev, ki zavzemajo cel kompleks sveta, ter iz senatne hiše, ki reprezentira univerzo.

Cambridgeska univerza je nastala v drugi polovici 17. stoletja, ko se je del slušateljev oxfordske univerze odcepil od stare „alme matere“. Vsaka univerza se zelo ponaša s svojimi slušatelji in profesorji. Tako je predaval na oxfordski univerzi reformator Wikling, na cambridgeski pa n. pr. Erazem Rotterdamski. Njih slike in kipe najdete po čitarnicah in obednicah kolegijev.

V kolegijih stanujejo dijaki skupno s profesorji. Vsak dijak ima spalnico in večjo študijsko sobo. Pri vходу so dvor na vrata. Če so zunanja hrastova vrata zaprta, pomeni, da dijaka ni doma, ali pa da ne sprejema. Študiranje je sicer zelo drago, dijaka stane študij do 40.000 din na leto, vendar pa je mnogo istodolov, ki pripomorejo študiju tudi največjemu dijaštvu, ki je na univerzah bolj zaželeno.

Univerzi sta se skozi stoletja dočeli otreli vsakršne nadvlade. Ta svoboda je bistvena za angleške univerze.

V Cambridgeu je okrog 6000 gojencev; 1000 med njimi je žensk. V kolegijih vladajo še marsikje stari predpisi: pač n. pr. gleški konzervativizem. Če žaloti po 10. uri zunaj poseben čuvaj z dvema pomagacema (buldogoma) dijaka, mora plačati občutno globo.

Univerza v Cambridgeu ima 25 fakultet.

Na zalogi imamo vedno najnovejša modna blago.

## Nizke cene

pri damski in moški modni trgovini A. Hedžet, Maribor

let, študij pa traja tri leta. Od dijaka se zahteva sorazmeroma precej manj skrajnosti od našega. Študij je povsod bolj splošno liziran. Dijak posluša tedensko samo 10 dni 15 predavanj ter mu v zvezi s študijem dnevno po 5 do 6 ur, biti pa mora v Cambridgeu letno 6 mesecev. Zato ostane dijaštvu dosti časa, ki ga uporablja za ne dijaštvu dosti časa, ki ga uporablja za sport, med katerim je najbolj čislano veslanje. Znamenite in obiskane so tudi vsakoletne veslaške tekme med oxfordsko in cambridgesko univerzo.

## Kino

\* Grajski kino. Dve uri zabave in smeja Vam nudi sijajna opereta „Cardaska kroginja“. Pri večerni predstavi kot dodatek „Svengali“.

\* Kino Esplanade. „Trije tovariši“ film prekrasne vsebine po najboljšem ljubavnem romanu slovitega pisatelja Ericha M. Remarque-a avtorja knjige „Na zapadu nič novega“.

\* Kino Union. Do vključno ponedeljka „Nerodni zaročenec“ sijajna nemška veseloligra. Smeš in zabava! Theo Lingens, Ralf A. Roberts, Trude Marlen.

\* Zvočni kino Pobrežje predvaja 28. in 29. okt. zelo napeti film „Ladja snujeval V. glavni vlogi Warner Baxter.“

## Mariborsko gledališče

Sobota, 28. okt., ob 20. Pygmalion. Zlatane cene.

Nedelja, 29. okt. ob 15. Celjski grob.

Ob 20. Neopravičena ura.

Ponedeljek, 30. Zaprt.

Torek, 31., ob 20. Navihanka. Premiera.

## Ženski kotiček

## Katera gospa je — milostiva

Cudno je, kako je prišel svet do zasukov, da so premožne in lepo oblečene gospe »milostive«, srednje oblečene gospe samo »gospe«, preproste kmečke ženske pa samo »matere« in »tete«. Pri teh tako površno razdeljevanih naslovih pa

govoril: »Vse ali pa nobena«. Ako je ta naslov sploh v katerem koli pogledu potreben, koristen ali pameten, potem za njega dosego nikakor ni in ne sme biti merodajno bogastvo, lepo lice ali lepa obleka, temveč kvečjemu srčna kultura, plemenit nastop in v resnici milo in milostljivost polno zadržanje napram obdajajočemu nasvetu. Po tej poti pa lahko dobi naslov milostljive skromna delavka kakor preprosta kmečka ženica. In vendar ti dve ne hrepenita po takih naslovih, kjer je njuno življenje pretrdo in preveč povezano z vsakdanjostjo. Pač pa se zanje pogosto tepejo gospe, v katerih nastopu zamašimo nekaj milostljivosti. Čemu torej ta nepotreben naslov? Ako bi ga hotela pravično deliti, bi mnogokrat našli milostljivo na njivi z motiko v roki, a najnavadnejšo klepetavo »teto« v najboljši družbi. Milostljivost torej ne rabi glasnega, posebnega naslova, ona se sama kaže v plemenitem nastopu in dobrih delih.

ELITNA KONFEKCIJA  
**MasAek**  
MARIBOR  
PRINAŠA VEDNO NAJNOVEJŠE

pride seveda pogosto do hudih zamer, kajti če sedita v neki družbi dve gospe in je ena neprestano milostljiva, druga pa samo gospa, je ona, ki je samo gospa, vendar pa vsej pravici lahko užaljena, posebno še, če si domišlja, da je še bolj milostljiva, nego ona druga.

Katera gospa je prav za prav milostljiva? Najpravičneje bi dejal oni, ki bi od-

## Bodi družabna

Vsaka žena goji vsaj na tihem željo, da bi ugajala v družbi, da bi imela v družbi uspeh, kakor pravimo. Mnogokrat se misli, da lahko doseže uspeh v družbi samo res lepa žena. To ni res. Prvi in pravi uspeh v družbi povzroči neprislusno kretanje. To neprislusnost dobi ženo, če se zaveda, da je oblečena tako, kakor je njej najbolj všeč. Lahko je obleka za nje oči še tako lepa, če se njena lastnica v njej neugodno počuti, če njej obleka ne ugaja, se bo to poznalo na njenem obrazu, na njenem celotnem kretanju in razpoloženju. Družbo pa bolj osvaja in prijetno razpoloženje, nego neka hladna in neokretna parada.

Druzi pogoj za uspeh je smehljaj. Pri-

jeten smehljaj dobiva simpatije. Nasmeh daje obrazu lepoto, in veseli ljudje so povsod in vedno bolj priljubljeni, kakor ljudje z mračnim licem. Posebno pa bo postala priljubljena ona žena, ki zna poleg govorjenja tudi poslušati pripovedovanje drugih. Mnoge ljudi namreč osrečimo, če jih z zanimanjem poslušamo. Kdor zna molčati o sebi, je vsakemu simpatičen in velja za modrega. Večno začenjanje stavkov z »jaz in jaz«, pa lahko postane prav zoperno.

Predvsem pa mora biti žena naravna. Afektiranost je zelo odbijajoča. Razen tega se mora vedno oblačiti in obnašati svoji starosti primerno.

spoprom, prideni gobe in prav dobro z rokama zmešaj; nato prideni še ohlajeni riž ter že malo mešaj. Naredi okrogle zrezke, povaljaj jih v drobtinah, pa v vroči masti speci. Če pa vzameš namesto surovega mesa kuhano ali pečeno, prideni k mesu eno jajce. Gobove zrezke daj s kako primerno prikuho ali s solato na mizo.

Ljubljanska jajčna jed. Skuhaj 5 jajc v trdo; olupij jih, vzemi iz njih rumenjake, pretlači jih skozi sito, pa še pol obrihane v mleku namočene žemlje. Potem vmešaj žlico presnega masla, 3 surove rumenjake in pretlačene kuhane rumenjake, iz beljakov sneg, malo soli, dišave, limonove lupinice, 2 žlici kisle smetane in malo drobtin. One kuhane beljake pa zreži na rezance. Zreži na rezance tudi gobe, prepraži jih v presnem maslu ter dodaj peteršilja in žlico vina. Zdaj namaži model ali skledo z maslom, deni noter malo prej pripravljene zmesi, potem gobe in beljake ter tako naprej, da bo na vrhu zmes. Potem speci in daj za večerjo na mizo s kakšno solato.

Pečen smetanov štrukelj. Naredi iz pol litra lepe bele moke vlečeno testo. Medtem ko počiva, vmešaj kosček presnega masla, posamezno primešaj 3 rumenjake,

vanilljevega in še drugega sladkorja, da bo sladko, pa četrto litra kisle smetane in trd sneg od 3 beljakov. Zdaj testo razvaljaj, ga razvleci, če je debelo, ob kraju obreži, pomaži s tem, kar si mešala, potresi z izbranimi rozinami in vinskimi jagodami ter malo drobtinami, namesto drobtin lahko prideneš nadevu 2 v mleku namočeni žemlji, ali 7 dkg kruha, skup zavij, deni v pomazano kozico, polij s  $\frac{3}{16}$  vrele kavne smetane (pri polivanju kozico nekoliko stresi, da se bolj vzdigne) po vrhu potresi s sladkorjem, zapecni in daj vroče na mizo.

Pišingerjeva torta. Mešaj, da dobro naraste, 10 rumenjakov, 25 dkg sladkorja z vanilijo. Ko je dobro spenjeno, primešaj iz 10 beljakov trd sneg ter s tem vred 17 dkg fine moke. Zdaj namaži primerno ploščo pločvino s presnim maslom in potresi z moko, namaži vanjo testa za nožev rob debelo in lepo rumeno speci. Pečeno ploščo položi na desko ter pločvino na novo namaži s presnim maslom in testom ter speci, in tako naprej, da je pečeno vse testo. Zdaj razreži ploščo v poljubno velike štirioglate kose, pomaži jih z nadevom, zloži skupaj in obeži; čez pol ure oblij torto s čokoladnim ledom. Ako pa želiš okroglo torto, pa peci ploščo na tortnem dnu. Nadev: Deni v kozico osminko litra dobre sveže smetane, štiri rumenjake, 18 dkg čokolade in 25 dkg sladkorja z vanilijo; postavi na štedilnik v vrelo vodo, da se zgosti, medtem pa pridno mešaj. Zgoščeni nadev postavi na hladno pa še vedno mešaj; v ohlajeni nadev zamešaj 25 dkg fino zrezanih ter stolčnih lešnikov, mandeljnov ali orehov in 25 dkg presnega masla ter še tako dolgo mešaj, da postane svetlosiv. Gotovo torto lahko okrašaš z belim, pisanim ledom, ali pa prihrani malo nadeva in s tem okraša torto.



— Hudič, spet ga je zgrabilo! Ko je zadnjič norel, smo morali spodnja nadstropja popraviti!

## Praktični nasveti

Zlate ribice ohraniš zdrave doma v posodi, ako vržeš v vodo nekaj rastlinic, ki pri nas pokrivajo kot mala peresa naše baje in grabna. Te rastlinice obvarujejo vodo v posodi pred gnilobo. Dobro je tudi, ako daš v vodo nekaj vodnih polžev. Vode ni treba dolgo menjati, zadostuje, ako prilivaš čiste vode.

Kako moraš ravnati pri pranju z volnenimi rokavicami? Volnene rokavice pri pranju kaj rade vskočijo. To nekoliko preprečiš, ako imaš vodo pri izpiranju ravnokotno mlačno, kakor pri pranju. Predvsem pa pazi, da jih obesi tako, da pridejo prsti navzgor in se voda, ki je pri izžemanju ostala, odteka navzdol in se tako prsti hitro posušijo. Ker prste težko pritrdiš na desko, pusli igla lahko rjast madež, prišij nalahko trak na prste in obesi rokavice kamor hočeš.

Pranje svilnatih ruč. Svilnate rute se ne namakajo, prati se morajo posamezno druga za drugo. V dve posodi se pripravi deževnica in v vsako izmed obeh se vlije nekoliko špirta. Ruta se naglo namili z dobrim milom ter lahko opere v obeh

## „Halo Marika — halo Janine!“



Toaleta Ufine filmske igralka Marika Rokk, ki bo igrala glavno vlogo v naslednjem omenjenem filmu.

za to pripravljenih vodah. Potem se ravna v belo, čisto ruto, se malo pusti in lahko zlika z ne prevročim železom. Svilnate rute se pa pero tudi na drug način: V liter mrzle vode se vmešata dva rumenjaka. Ruta se v tej vodi izpere in dobro v čisti vodi preplakne. Uravna se v čisto ruto in se zlika.

Kako narediš češpljevo vino? V nov, močan sod, ki ima 200 l vsebine, vlij 2 in pol l francoskega žganja ter napolni sod z neranjenimi češpljami, ki si jim odstranila peclje. Prideni 20 gramov debelo stolčnega cimeta in 20 gramov dišečih klinčkov, nalij toliko vode, da stoji čez češplje. Če ne priliješ nič vode, dobiš sicer manj a boljšega in močnejšega vina. Oba čepa zalij s smolo. Čez tri mesece sod nastavi ter nalij vino v steklenice. Vino je zelo dobro ter se peni, če če odpreš steklenico, kakor šampanjec. Čim starejša je vino, tem finejša postaja.

Kako narediš jabolčni sirup. Jabolka razreži z lupinami vred na majhne koščke in jih stolci v porcelanasti ali emajlirani posodi v kašo. Na vsak kilogram te kaše nalij 1 liter vode ter pusti zmes stati 12 ur, nakož jo izprešaj. Na vsak liter tako pridobljenega soka primešaj 1 kg sladkorja in 2-3 kapljici razredčene vinske kisline. Zmes deni nato na ogenj, kjer jo 8 do 10 minut kuhaj, pri tem pa pene pridno posnemaj. Ko se sirup ohladi, ga napolni ter ga v vroči vodi še enkrat razgrej. Da steklenice pri razgrevanju ne popokajo, jih obvij s senom ali s cunjami.

## Skrbite za redno stolico.

Poskusite Leo-pilule, ki že po petih, šestih urah dovedejo dolahkega in prijetnega odvajanja.



Oglas reg. pod Sp. br. 960 od 28. X. 1938

**Leo-pilule**

H. de Vere-Stacpoolle

## USODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

52

Mehanično je zaprla vrata za seboj, ne da bi odvrnila očesa od Magnusa; nato je čutila, da prinaša ta neko posebno poročilo. Stopila je proti njemu in ustni, toda odločno.

»Kaj se je zgodilo?« je vprašala.

Magnus je potegnil s prstom med prstnikom in vratom, kakor da bi ga dušil njegov obraz je bil sinjerdeč, govoril je hlastno, besede so se prekopicovale, se spotikale druga ob drugo in se polizivale vedno bolj strašnemu cilju.

»Moraj bi ti, bil povedati že včeraj, pa nisem mogel. Ericsson je odšel; nikoli več ga ne boš videla.«

»Kaj je njegov pogled tako začaralo.«

»Ali je mrtev?« je vprašala švala z žalostnim, ki je bil komaj več kakor šepet.

Magnus je zmajal z glavo.

»In potem ji je povedal, in ona ga je gledala, vzravnan, z roko težko oprta

na stol, s priprtimi očmi, kakor omamljena.

Samo eno samo besedo je rekla:

»Tol!«

In v tej edini besedi je bilo vse; usoda, ki je zadela njenega ljubljence, in njena lastna usoda. To. Eno, najhujše v življenju, to, o čemer je vedela, toda na kar ni nikoli mislila, da bi stopila z njo v kak odnos.

Magnus, ki je pričakoval potok solza, divje ihtenje in krike, se je čutil od tega, kako je vse sprejela, olajšane, čeprav ji je njen mir skoro zameril. Ko je bilo najhujše opravljeno, se ni več brzdal. Pripovedoval ji je vse, slikal ji je podobo moža, ki samotni domuje na Fulmarju, sam z morjem in pticami.

Solze so mu lile po licih, ko je govoril, obrnjen napol proti švali.

»In zdaj se moram peljati v Reykjavik. Njegova želja je to; kljub svoji strašni usodi je še mislil na druge. Dejal je, da moram nadaljevati z ribarskim podjetjem zaradi Surssona in drugih. Najrajši bi ni-

koli več ne potegnil nobene ribe iz morja, saj je itak vseeno. Svet, v katerem se lahko godijo take stvari, je ničvreden. Toda kaj pomaga govorjenje! Noben človek ne sme zvedeti, kje je.«

»Ali je govoril o meni?« je vprašala švala z glasom, kakor da prihaja iz neizmerne daljave.

»Dejal je, naj ti povem. Nisem hotel, toda dejal je, da moram. In zdaj se torej peljem v Reykjavik — zdravstvuj, kajti kdo ve, kaj se še vse lahko zgodi na tem svetu! Toda kaj pomaga govorjenje!«

Spremila ga je do vrat. Potem je šla v svojo sobo, se zaprla vanjo in sedla k oknu.

To je torej! Najstrašnejša usoda, ki je mogoča na svetu, je zadela Ericssona, toda on je kljub temu ni zapustil! Kakor sončni sij nad mračnimi gorami je svetila ta misel v njeni notranjosti. Ves svet je postal zanjo divja samota, toda sonce je ostalo.

Vstala je in začela hoditi po sobi; njena lica so rdela, in njene oči so začele čudno sijati. Včasih je obstala pri oknu in zrla po hribih in v bližnjo dolino. Ves njen svet je ležal v razvalinah; bodočnost, ki jo je snovala, je bila razrušena. S tem dejstvom se je morala švala

sprijazniti — in z najtežjim in najstrašnejšim vprašanjem, ki more biti stavljeno kaki ženi. Kaj naj napravi? Kako se naj ravna?

Niti trenutek ni dvomila o tem. Ljubezzen je odgovorila na to vprašanje, skoro preden si ga je bila zastavila.

Zapustila je hišo in zavila v dolino. Morala se je gibati, dokler ne pride trenutek, ko bo storila svoje.

Šla je mimo Gudmundssonove hiše in zavila tja, kjer jo je Ericsson nekoč našel spečo. In kakor takrat so tudi danes vresčale ptice, in reka je skakljala čez kamenčke.

Ustavila se je, kakor da bi obstala nad grobom. Potem je šla naprej, vedno više in više po dolini.

Gunnarsson ni opazil nobene spremembe na hčerki, ko ji je sedel pri večerji nasproti. Njena lica so bila rahlo zardela, in bila je videti raztresena in odsotna, toda iz takih malenkosti si ni storil ničesar. Imel je zopet novo skrb, ki ga je zaposlovala. Z »Ingolfjurjem« je pošiljal v Reykjavik mnogo rib, in plačati je moral nekaj več, kakor je bil pričakoval.

(Dalje.)

## Pr rodopisna kramljanja

## Živali, ki se ponašajo s tisoči cekinov v svojih kožuščkih

Dr. Stanko Bevk / Izбира najdragocenejšo kožuho na svetovnem tržišču

Največ kož nam daje živalski razred glodalcev, in sicer rodovi bobrov, svizcev in veveric. Bober je povodni glodalec, ki je včasih prebival tudi ob naših vodah, dandanes pa živi samo še v severnih krajih Evrope in Azije. Nekoliko je večji od divjega zajca, pa zatranega trupla in lopastega repa, pokritega z luskinami. Največ kož prihaja na tržišče od sorodnega kanadskega bobra, ki živi v obsevernih krajih Amerike. Bobrom populijo daljšo, resasto dlako, tako da ima ustrojena koža samo podlanko, ki je jako gosta in mehka. Nekoliko cenejša, pa precej slično je krzno južnoameriške nutrije, ki je manjši od bobra in ima daljši rep, podoben podganjemu. Nutrijo goje po farmah, ker je ni težko prehranjevati. Še manjša je pižmovka (bizam), ki je doma v Severni Ameriki in se je v zadnjih letih razpasla tudi v naše kraje iz Češkega, kjer jo je l. 1905. naselil neki veleposestnik zaradi krzna. Koža naše pižmovke pa ni kaj prida, ameriška pa daje jako trpežno krzno. Pižmovka se množi jako hitro, zato prihaja leto za letom na trg na milijone njenih kožic. Iz temnejših hrbtnih delov izdelujejo lepe plašče, trebuševino pa šivajo za kožušno podlogo.

Iz rodu svizcev je omeniti pravega svizca, ki prebiva visoko v gorah ob snežni ločnici v Alpah, Karpatih in Pirenejih. Tam prespava dolgo zimo v duplinah, do katerih vodi 8—10 m dolgi rovi. Te rove na zimo zadela. Močno ga love zaradi dragega krzna in užitnega mesa ter v zdravilne svrhe. Njegovih kož pa pride malo na svetovne trge in pod imenom »murmek«, ki je nemško ime za svizca, se prodaja največ krzno svizčevega sorodnika bajbaka (bobak), ki oživlja v družbah sicer mrtve stepe Sibirije in Mandžurije. Manjši je od svizca. O bajbaku so dognali, da prenaša kugo. Še manjši so peščeniki (pešaniki), ki si zgrebajo v puštnjskem pesku svoja zavetišča. Najmanjša je sorodna tekunica, ki živi družno po ruskih in panskih stepah pa tudi v severovzhodnem delu naše države. V krznarski trgovini ji pravijo suslik. Semkaj spada tudi viskača iz južnoameriških pamp, kjer grebe plitko pod zemljo obširne rove, nevarne jezdecem. Svizci na sprednjih končinah nimajo palca ali pa je krnjav.

Rod veveric zastopa navadna veverica s krajevnimi različki. Iz Rusije prihaja njenih kožic na trg v ogromnem številu. Navadno se porablja veverično krzno v treh delih: posebej temni hrbet za plašče, svetlejša trebuševina za podloge, košati repi pa za druge svrhe (čopiči itd.). Na lipskem trgu ima veverica ime Feh, trebušina sama pa Fehwamme. Ločijo pa dve kakovosti krzn: sibirske in kazanske; te so cenejše.

V zadnjih desetletjih so se priljubila za plašče tudi krzna konjičev, to je žrebet konjskih pasem iz ruskih in srednjeazijskih ravnin. Še cenejše so kože telet gostodlakavega goveda. Te prebarvajo na rjavo ali črno.

Pijčki so kože mladih severnih jelenov.

Za ovratnike in obšive se porablja jo činčila, skunk in oposum. Činčila je majhen glodalec z izredno mehko, svilasto dlako. Velika je kakor naša veverica. Živi družno v gorovjih in puštnjah južne Amerike. Nijdražje so peruanske, cenejši pa razni križanci, n. pr. činčilone. Zaradi brezumnega preganjanja je činčil vedno manj in zato cene izdatno rastejo. — Skunk je severoameriški smrduh, kunčje velikosti, ki spada h kunam. Po obeh straneh hrbita in zelo košatega repa se vleče proga belih dlak, sicer pa je dlaka temnosiva. Dlaka je dolga. Smrduh ljubi čistoto, njegovi rovi so smazni. Če pa je žival v nevarnosti, odpre svoje žleze smradnice, ki preženejo s svojim grozovitim smradom vsakega zasledovalca. — Oposum spada med vrečarje, ki rode nedolne mladiče in jih potem nosijo v kožni gubi na trebuhu, da tamkaj odrastejo. Krznarji razločujejo dve vrsti oposuma: ameriškega in avstralskega.

Prvi je zverske narave, dihurjeve velikosti in čudi ter ima gol podganji rep, drugi pa je rastlinojedec in ima jako košat rep. Oba sta izvrstna plezalca: palca se jima sklepata z drugimi prsti kakor pri opicah. — Tudi rod medvedov daje dobro krzno. Omenjamo samo ameriškega rakuna z dolgim, kolobačastim repom. V krznarji se imenuje šupen.

Lisice se nosijo navadno cele s po-

rezano trebušino. Poleg naše, tudi raznovrstno prebarvane ali izbarvane lisice, se nosijo v naravni barvi severne sinje in srebne lisice, ki se goje tudi po mnogih farmah, zlasti v Sev. Ameriki in Skandinaviji. Tudi h kunam spadajoči severnjak nesit ali požeruh se nosi cel.

V novejšem času izdelujejo plašče tudi iz pisanih kož zverj mačjega rodu, kakor so jaguar, leopard, ozelot, ris itd.

## Kraji, kjer že 3500 dni ni bilo dežja

Jeseni in pomladi so pri nas neredke povodnji zaradi preoblega dežja. So pa kraji na zemlji, ki po ničemer bolj ne hrepene kakor po deževnici. V nekaterih predelih puščaj cele mesece, da, tudi leta ne dežuje.

Najbolj suha pokrajina na zemlji je Mount Margaret v Zahodni Avstraliji. Tu dežuje povprečno le vsakih sedem let enkrat. Zdej še tako ni bilo, že nad 3500 dni tam zamaž čakajo na močjo z neba.

Človek bi mislil, da pri tako vztrajni suši ne uspeva nobena rastlina. Vendar ima pokrajina zelenje. Je to neke vrste osat. Uspéva tod tudi drevo, nazvano mulga, ki požene korenine do 30 m globoko v zemljo. V New Sud Walesu pri-

vro po dolgotrajni suši že po prvem deževju močni studenci na dan.

Najbolj suh kraj na svetu je menda Pailpa v Peruu, 5 stopenj južno od ravnika. Čeprav leži ta kraj ob morski obali, so tam po 12 let stari otroci, ki sploh ne vedo, kaj je to dež! Oblaki so sicer večkrat na obzorju, toda pravega dežja že ni bilo tu 15 let! Zemlja je kljub temu obdelana, namakajo jo majhni pritoki z zahodnih delov Andov.

V Lorci v Španiji že sedem let ni bilo dežja. 20.000 ljudi se je moralo zaradi suše izseliti. Tudi v Afriki in drugod po Ameriki so zelo suhi kraji. V državah Kentucky in Kansas so izgubili prebivalci v zadnjih letih tretjino svojih čred, dva

Jako drago je krzno sibirskega bobra, ki pride že redko na splošno prodajo, še dražje pa morske vidre, ki jo krznarji imenujejo kamčatskega bobra.

Največja tržišča za surove kože so v Londonu, potem v New Yorku, v Nižjem Novgorodu in Lipskem (Leipzig). Kolike množice kož se tam nudi v nakup, najpokaže nekaj števil iz ene londonskih dražb, ki se vrše vsake tri mesece: bobor 13.000, domača mačka 28.000, divja mačka 20.000, navadna lisica 230.000, srebna lisica 7.000, perzijske kože 680.000, kuna zlatica 17.000, oposum 690.000, vidra 14.000, skunk 890.000, veverica 1.181.000; morska vidra samo 50 komadov, činčila 36 itd.

milijona ljudi je moralo stradati. Oblastva so potrosila 120 milijonov dolarjev za podporo pasivnim krajem, ki so zaradi pomanjkanja dežja utrpeli na pridelkih. Suša je trajala ponekod 15 mesecev.

Padavine niso tedaj povsod enako porazdeljene. Mnogo je krajev, ki jih usodno naključje ali pa lega sama izključuje od dežja. Medtem ko imajo sosedni predeli ponovno padavine, se izognejo vlažni oblaki nesrečne in žejne zemlje ter odlagajo odvišno močjo tam, kjer jo je že itak preveč.

Tudi narava je mačehovsko poskrbela za zemljo.

## Doživljaji z medvedi na Grenlandu

Nedavno se je vrnil po sedmih letih odsotnosti z Grenlanda v Oslo noverški lovec severnih kožuharjev Gerhard Antonson in opisal nekemu časnikarju težave dela in življenja na tem največjem, a tudi najbolj mrzlem otoku naše zemlje. Lovec je dejal, da more vzdržati napore, ki jih stavi bivanje na Grenlandu Evropeu, le človek, ki je zmožen največjih naporov in samozatajevanja. Tam res ni nikogar, ki bi se mu bilo treba klanjati, kajti svoboda je najpopolnejša, ni pa tudi nikogar, ki bi lahko pomagal v stiskah in težavah.

Antonson si je zgradil v divji ledeni samoti leseno kočjo, v kateri je živel vseh dolgih sedem let. Najbližje človeško bivališče, dve borni kočji, je bilo oddaljeno od njega tri dni hoda poleti in deset dni pozimi. Ako mu je ponoči ugasnil v koči ogenj, je bilo jutraj vse zamrznjeno, od vode do jedil. Pa tudi vrata so včasih tako močno primrznila k podbojem, da jih je le z velikim in dolgotrajnim trudom lahko odprl ali zopet zaprl. Kadar so pa divjali nad kočjo strašni severni viharji, je bil stalno v nevarnosti, da mu jo poderejo, čeprav je bila trdno

vdelana v tla in v večni led. Večkrat je dejal Antonson, so ga napadli severni medvedi, toda nikoli ni doživel toliko trpljenja in nevarnosti kakor neke zime, ko se mu je pri zapiranju vrat zlomil nož in mu je konica odletela v obraz ter se mu zapčila tri centimetre globoko tik pod očesom. Izdrli si jo je in močno krvavel, vendar je zbral toliko moči, da je v polarni zimski noči odšel na pot do svojih »sosedov«, toda obe kočji sta bili prazni: njuni prebivalci so se čez zimo preselili na jug. Ko se je spočil, je moral nazaj in je rabil za to pot skozi noč in vihar 10 dni. V svoji kočji je ležal celi mesec, do prve pomladi, ko ga je našel neki danski lovec in ga spravil do najbližje zdravstvene postaje, kjer so ga končno izlečili in mu rešili oko.

Toda zaslužek takega lovca na polarne kožuharje je velik. V enem ali dveh letih lahko zasluži toliko, da si kupi v domovini kako podjetje. Antonson je v sedmih letih zbral tako bogastvo, da bi sedaj lahko v miru živel do smrti, toda Grenland se mu je kljub vsem naporom in nevarnostim tako priljubil, da se bo spomladi spet vrnil v deželo večnega ledu.

## Kaj je z resnico o morskih kačah

Splošno se misli, da so morske kače le izmišljotina časnikarjev v vročih poletnih mesecih, ko ni — ali vsaj v prejšnjih časih ni bilo — drugih zanimivih poročil. To pa ni res, kajti morske kače žive v resnici, in celo v večjem številu kakor naše na kopnem. Žive seveda v ekvatorialnih vodah. Doslej so jih odkrili 44 vrst in dolge so od enega do štirih metrov. Podrobneje jih je preučil neki južno

ameriški učenjak. Skoraj vse so krasno pisane, a tudi zelo strupene. Ob sončnih dneh jih je mogoče opazovati, kako plavajo po morski površini v velikih skupinah. Največ jih je okoli Sumatre, Avstralije, Antilov in Melike. Ako jih kdo hoče uloviti, se besno zvijajo in skušajo piti. Hrano si love v morju in so zelo požrešne, toda prav tako so tudi same dober plen velikim ribam in morskim pticam. Jajca ležejo na obalah in ponekod jih domačini nabirajo in jedo kot posebno sladščico. Na kopnem so zelo nevarne in lene, v morju pa švigajo naglo sem ter tja.

Teta: — Lep deček je ta vaš mali Francek. Ima izrazite mamine oči.

Mati: — Da, in očetov nos.

Francek: — In bratove hlače...

## Srečanje lovca z orjaško opico

In Konga se je vrnil francoski raziskovalec Magard in poleg drugih doživljajev pripoveduje o razburljivem srečanju z velikim orangutanom.

— Po petdnevni hoji smo zapustili reko Kongo in zavili proti severozahodu v prostran pragozd. Tiho smo hodili med drevjem, vročina nas je dušila. Karabinko sem vrgel čez ramena in se naslanjal na odrezano palico. Stopal sem z vodnikom karavane Makolo, ko so naenkrat zavpili črnici, vrgli tovore od sebe in zbežali.

Pet in dvajset metrov na levo od nas je stala orjaška opica, orangutanova samica z mladičem. Žival je bila visoka dva metra, glava ni bila nič manjša od levje. Iz režečega se gobca je bilo opaziti pet do šest cm dolge kočnjake.

Črnici so se poskrili za drevjem, na planem sva ostala z Makolo sama. Razjarjena opica je stopala proti nama in njene namere so bile takoj jasne.

Makolo se je pognal na najbližje drevo ter klical meni, naj splezam za njim. Zdelo se mi je, da bi ta beg ne bil časten za Francoza. Mirno sem čakal orangutana, ki je, kakor da bi slutil, kaj se v meni godi, stopal bliže. Odprl je gobec in strašno zarjul. Pograbil je debelo suho vejo in jel besen luščiti lubje z nje.

Dvignil sem puško, nameril na srce velikana in čakal. Makolo mi je zavpil, naj bom oprezen. Opica se je obrnila k mladiču in že sem mislil, da se je premislila. Obesil sem puško čez rame, ko se je kosmat velikan spet naglo obrnil in z div-

jim krikom planil proti meni. Stenilo se mi je pred očmi in v stotinki sekunde sem se odločil. Pomeril sem in sprožil. Žival je bila deset korakov pred menoj, a je še stopala dalje. Ustrelil sem drugič, opica je padla na roke, s krvjo oblite oči so se v smrtnem boju divje upirale vame. Še enkrat se je izprožila, nato je šest korakov vstran oblezala mrtva.

Črnici so prihiteli z vseh strani in me gledali kakor čudo. Ulovili smo mladeniča in ga posadili v veliko kletko, kjer pa ni hotel jesti. Izpustili smo ga in odročil se je popolnoma. Šest mesecev je bila mala opica med nami, ko je pa zbolela, sem jo iznutil v svobodo, boječ se, da bi njena bolezen ne prešla na ljudi.



Vedno ista zgodba: Tudi tu je prinesla štokljia Trobčevi samici sladkega, drobnega slončka...

Na smrt bolna kmetica možu: — Miha, umrla bom, moral se boš oženiti. Kdo ti bo delal red v hiši? — Ne skrbi za to Urša, katero bom vzela. Ta že pospravlja po kuhinji...

— Slišiš, je tvoj oče vedno tako resen? — Da, da, odgovori Fridolin, samo dvakrat na leto se smeje. Pomladi in jeseni, ko pridejo novi modeli damskih klobukov na ulice...

Peter objame Manico in de: — Ah, mala moja, na svojih prstih čim tvoj droben srček. — In jaz, jaz pa tvojo neumno oglasno dozo...

Na mizi so lepa jabolka. Mala Nedica jih poželi gleda. Tetka Ivica vpraša: — No, Nedica, bi rada eno ali dve jabolki? — Tli, pravi Nedica, ki še ni mogla reči „r“.

On: — Čemu mi na vsako moje vprašanje staviš svoje? — Ona: — Kaj delam res tako?...

## Z olimpiade v Buenos Airesu

Šahovske revije in šahovske rubrike velikih dnevnikov so se vedno polne poročil in partij z olimpiade v Buenos Airesu. Drugih dogodkov na svetovni šahovnici ni. Napovedani turnirji so bili odpovedani; poklicni vele mojstri so ostali »brez posla«. Vojna je težko udarila plemenito kraljevsko igro. Večina moštrov in vele mojstrov je ostala v Buenos Airesu, kjer čakajo, da se krvava šahovska partija konča.

Zapoznala poročila iz Buenos Airesa pri našajo se marsikatero zanimivost. Marsikaj je bilo treba popraviti. Kablogrami so bili v vojnem stanju silno muhasti. Pomot je kar mrgolelo. Posebno zanimiv je popravek, da tretjega mesta ni dosegla Švedska, ampak Estonska, katere moštvo je vodil mladi kandidat za svetovno prvenstvo Pavel Keres. Estonska je v finalu dosegla 33 in pol točke, dočim je dosegla Švedska samo 33 točk. V plasmanu je še nekaj drugih sprememb, med njimi zlasti važna za Kubo, ki jo je vodil Capablanca. Z 22 in pol točke je Kuba zasedla 11. mesto, dočim jo je kablogram notisnil na 13. Mnogi se že celo vprašujejo, če morda kablogram ni pomotoma prisilal Nemčiji prvega mesta. Ta vprašanja iz Buenos Airesa demantirajo, zagotavljajoč, da je Nemčija resnično dosegla prvo mesto, pol točke pred nesrečno Poljsko.

### VELEMOJSTRSKA IGRA KERESA

Estonsko moštvo je v Buenos Aires vodil Pavel Keres, zmagovalac velikega AVRO turnirja. V glavnem je njegova zasluga, da se je Estonska plasirala na 3. mesto. Pa tudi moštvo kot celota je igralo zelo podjetno, z zaletom in velikim upanjem. Takrat estonski mojstri še niso slutili, kakšno šahovsko igro je naperila sovjetska Rusija proti njihovi domovini, zato so igrali brez vsake sentimentalnosti. Vele mojster Keres pa je celo odigral nekaj odličnih partij, med njimi tudi naslednjo proti kapetanu švedskega moštva:

#### 184. FRANCOSKA OTVORITEV.

Beli: Pavel Keres (Estonska)  
Črni: Gvidon Stahlberg (Švedska)  
1. e4, e6 2. d4, d5 3. Sd2, c5 4. Sg3, Sc6 5. exd5, exd5 (boljše je 5... Dxd5) 6. Lb5, c4 (zanimiva novost. Capablanca je v AVRO turnirju igral proti Keresu 6... De7+, toda v našem uspehom) 7. 0-0, Ld6 8. b3, cxb3 9. Sge7 10. Te1, 0-0 11. Sf1, Lg4 12. Ld3, La3 13. La3, Td8 14. Ld3, Lxa3 15. Txd3, Dd4 16. Le2, Sg6 (s 16... Sf5 bi črni ohranil iniciativo, tako pa beli polagoma vrže vse figure nazaj) 17. Se3, Le6 18. g3, Dd6 19. Ta2, h6 20. Ld3, Lh3? (izguba časa) 21.

Sd2, Sce7 22. f4, Ld7 (s 23. f5 bi beli zajel tekača) 23. Sf3, b5 (črni poskuša sedaj na damskem krilu, toda s temi sunki le oslabi svoje kmete) 24. Se5, Sxe5 25. fxe5, Db6 26. b4, a5 27. bxa5, Txa5 28. Db3, Txa2 29. Dxa2, Dc6 (boljše je 29... Lc6, da bi potem mogel črni z Db7 kriti konja) 30. Da3, Sg6 31. Tb1, Tb8 32. Db4, Sf8 33. Db3, Le6 34. Kf2 (na takojšnje 34. Lxb5 bi lahko črni izgledno žrtvoval kvaliteto 34... Txb5, ter bi na 35. Dxb5, Dxc3 dobil še kmeta na d4), b4 35. cxb4, Db6 36. Db2, Sd7 37. b5, f6 38. exf6, Sxf6 (boljše 38... Tf8) 39. Te1, Ld7 40. Kg1, Te8 (40... Lxb5 ne gre zaradi 41. Lxb5, Dxb5 42. Te8+!) 41. Sg2, Se4 42. Sf4, Sg5 43. Kg2 (na 43. Sxd5 bi dobil črni z De6 močan napad), Lg4 44. Tf1, Tf8 45. h4, Sf3! (lepa kombinacija: 46. Txf3 ne gre zaradi 46... Lxf3+ 47. Kxf3 in nato g5!) 46. Le2, Txf4! (na 47. gxf4 ima črni odgovor 47... Sxh4 48. Kg3, Sf5+ 49. Kxg4?, Dg6+ in nato Dc3 mat. Na druge poteze s kraljem pa dobi črni kmeta na b5 in d4) 47. Lxf3, Txd4 48. Lxg4, Txd4 49. De5! (črni je sicer dobil kmeta, toda njegova pozicija je izgubljena). Dg6 50. b6!, Tb4 (na 50... Dxb6 sledi 51. De8+, Kh7 52. Tf8) 51. Dxd5+, Kh7 52. Tf8, Dc2+ 53. Kh3, Tb2 54. Dg8+, Kg6 55. h5+, Kxh5 56. Df7+ in črni preda.

#### »KAMELA SKOZI UHO SIVANKE«

Tako lahko imenujemo partijo, ki sta jo v Buenos Airesu v finalu odigrala dr. Aljehin in Nizozemec T. D. van Scheltinga. Dr. Aljehin je imel popolnoma izgubljeno igro; Nizozemec je pa imel pred svetovnim prvkom očitno silen respekt, namesto da bi igral na zmago, ki je bila na dlani, je lovil remis. Z eno samo jasno potezo bi v končnici prisilil dr. Aljehina h kapitulaciji. Toda dr. Aljehinu se je nasmehnila sreča, lahkomišelnemu Nizozemcu je zadržala roka, namesto zmago vite poteze je vlekel »napako« in dr. Aljehin se je rešil z remis skozi uho šivanke.

#### 185. DAMIN GAMBIT.

Beli: T. D. van Scheltinga (Nizozemska)  
Črni: dr. Aljehin (Francija)  
1. d4, d5 2. c4, dxc4 3. Sf3, a6 4. e3, Lg4 5. Lxc4, e6 6. Db3, Lxf3 (boljše je 6... Sc6, nakar ne gre 7. Dxb7 zaradi 7... Sa5 8. De4, Lf5) 7. gxf3, b5 8. Le2, c5 9. a4 (razbija formacijo črnih kmetov), b4, 10. dxc5, Lxc5 11. Sd2, Sf6 12. Dc4, Sbd7 13. Sb3, Le7 14. e4, 0-0 15. Le3, Db8 16. Te1, Ld6 17. Sa5, Se5 18. Dd4 (grozi f4 in e5), Le7 19. Sc6, Sxc6 20. Txc6, a5 21. Dc5, Lf4 22. Tg1 (na 22... Lxh2 sledi 23. Tg7+!, Kxg7 24.

Dg5+, Kh8 25. Dxf6+, Kg8 26. Tc5 z zmago), g6 23. Lxf4, Dxf4 24. Dg5, Dxb2 (z zamenjavo dam bi nastala za belega zelo ugodna končnica), 25. Tg2, Db3 26. Tg3, Sxe4 (dr. A. ni za remis, ampak tvega zelo drzen poskus) 27. fxe4, Dh1+ 28. Tg1, Dxe4 29. Te4, Db1+ 30. Dc1, Df5 31. Th1, Tfd8 32. Kf1, De5 33. Dh6, Dg7 34. Tch4, Dxb6 35. Txb6, Tac8 36. Txb7, Te1+ 37. Kg2, Txb1 38. Txb1, Td2 39. Lb5, Txb5 40. Td1, Te2 41. Td3+, Kg7 42. Kf3, f5 43. Ke3, g5 44. Ta8, b3 45. Ld3, f4+ 46. Kf3, g4+ 47. Kxg4, Txf2 48. Kg5?? (beli bi se ne smel oddaljiti od f kmeta. Na takojšnji 48. Txa5 bi se črni rešil več poraza). Kf7 49. Ta7+, Ke8 50. Txa5, f3! 51. Tb5, Tb2 52. Kf4, f2 53. Kf3, Ta2 54. Txb3, Txa4 in remis.

## Indiskretnosti starih Grkov

Špartanci so polagali veliko važnost na zdrav in krepak podmladek. Slabotno deco so kratkoma odstranili. Zanje posebno značilen je bil ženitovanjski običaj. Na svatbi so sedeli moški in ženske ločeno pri mizi. Na mizo pred ženske so postavili velik kolač, ki je imel obliko bujnih ženskih prs. Ko so mlade prijateljice neveste odpele svatbeno pesem, v kateri so pohvalile vse niene vrline, so dekletom ponudili kolač, ki je imel simboličen pomen: mlada žena naj bo plodna in naj hrani svojo deco z mlekom iz lastnih prs.

Stari Grki so zelo cenili gostoljubnost. V homerski dobi so gostu ponudili kopal, v kateri so mu stregle žene, pa tudi nedolžna dekleta. Dioskorides piše o tem: »Treba je poudariti, da pri ženski postrežbi v kopeli noben tujec ni imel pregrešnih misli, vsa stvar ni izživala nespodobnosti.« Običaj je imel na sebi nekaj verskega, s tem so izkazovali gostom čast. Ko je prišel kralj Minos na Sicilijo, so ga v kopeli postregle in okopale hčere kralja Kokalosa.

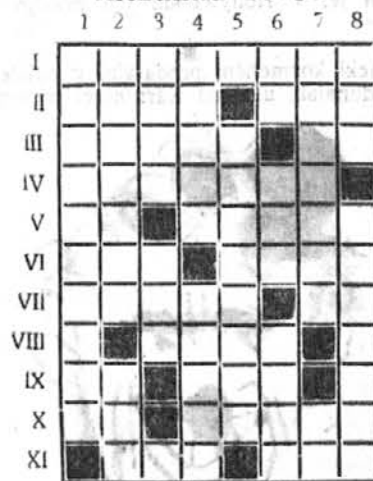
Grki so strogo kaznovali zakonolomce. Ko so v mestu Lepreomu zasačili nekega zakonca v prepovedani ljubezni, so ga tri dni vodili po ulicah in zasramovali. Končno je bil obsojen na doživljenjsko izgubo državljskih pravic. Še huje so ravnali s prešustnico. Morala je enajst dni stati

na trgu na največjo sramoto, brez pasu in odeta le v tanko, prozorno hialjo. Po prestani kazni so jo javno proglasili za brezčastno nečistnico. Večkrat so posadili prešustnike na osle in so morali več dni jezdit po mestu.

Kasneje se je v življenju grške države marsikaj spremenilo. Prišle so hetere, zvodnice, ki so imele večji ugled nego zakonite žene. Kralj Giges si je izbral hetero za ljubico in zmaljico. Ko je umrla, je moral ves narod na pogreb. Postavil ji je spomenik, ki je bil viden daleč naokrog.

Grkinje so bile na hetere seveda ljubosumne. Ostala je legenda, kako so teleske žene z lesenimi želvmi pobile v svetišču boginje Arodite hetero, ker je zapeljala njih krasnega rojaka Pavsanijo. Kralj Kleonim je dal zvodnice pobasati v vreče in žive vreči v morje.

### Križanka št. 50

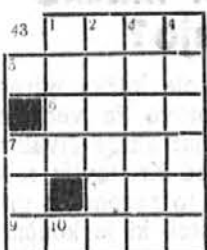


#### Besede pomenijo:

V o d o r a v n o: I. špansko mesto; II. moško ime; III. sosed; predlog; IV. velika reka; V. kitajska mera; bojišče; VI. če; vrt blaženih; VII. znana opera; kratka za »okoli«; VIII. ris; IX. pritrilnica; mesto v Južni Ameriki; X. ploskovna mera; špansko mesto; XI. turški plemič; žensko ime.

N a v p i č n o: 1. bajeslovna kraljica; 2. del sveta; predplačilo; 3. žensko ime; zaimek; 4. narobe hrib pri Beogradu; žival; 5. del očesa; 6. medmet; sorodnik; tuj izraz za gospoda; 7. vrsta snega; veznik; 8. žensko ime; razčlenitev.

### Križanki



Vodoravno: 1. samospev; 5. leposlovna oblika; 6. krasno; 7. umeten človek; 8. družinski član; 9. leposlovna oblika.

Navpično: 1. vas (hrvatski); 2. človeško bitje ali slovnični izraz (3. sklon množ.); 3. krasota; 4. ovit; 7. trije enaki soglasniki; 10. predlog.



#### Feliks Jerič.

a — soglasnik, b — hitro, c — rastlina, d — mesto v Rusiji, e — tiho-oceanski otok, f — zver, g — srbski knez, h — park, i — sloven, j — kraj pri Ljubljani, k — del voza, l — samoglasnik, m — južno drevo, n — samoglasnik I—II slovenski pregovor.

### Rešitev križanke

Vodoravno: 1. opat; 6. Ema; 7. madam; 9. Itaka; 10. len; 11. opora. Navpično: 1. o; 2. padalo; 3. amater; 4. temina; 5. Ema; 8. ak; 11. o.

#### Rešitev kvadrata

Potop — naval — koran — ribič — savez. PARIZ — PARIS.

## »Večernik«

# za mladino

Leto 1

Maribor, 29. oktobra 1939

Štev. 43

## Glosa

Jelka Meškova

Piši, kar ti pride v glavo, nič se k drugim ne oziraj, strune kar naprej ubiraj, pa boš užival večno slavo.

Glej, pomladi zlati časi so prešli, prilajaja zima, verzi z njo, z njo ritem, rima, zdaj vzdihuj, na vso moč kvaši, pa boš pesnik, Bože spasi, Pegaz čaka, muli travo, Parnas vabi, kjer solzavo je tako, da kuješ rime, pa ni treba majske klime: piši, kar ti pride v glavo.

Ce ti Muza bo dejala: »Poj, kako se gumb prišije, žebelj kak se v les pribije!« s tem ti bode pokazala: to je snov — vseh pesmi hvala. Z vsem po sili operiraj, nič med ritmom ne izbiraj, če bi pesmi kdo podiral, če bi kdo drugače sviral — nič se k drugim ne oziraj.

Poj, kak luna v noči sije, nič Prešerna ne posnemaj, za Koseskega se vнемaj, kak' se krožnike pomije, poj in grah kako ti vzklije. Pot med pevce si utiraj, na vsebino se opiraj, pa boš videl, da ti sreča nič ne bo več opoteča: strune kar naprej ubiraj.

Šolo pusti, pusti knjige, pesem mnogo ti obeta, šola ni srce poeta, vedno boš brez vsake brige, če boš šoli kazal fige. Pojdi zdoma, bulji v Dravo, al' na polju glej otavo, potlej piši, le ne muči se, če ni po tvoji buči: pa boš užival večno slavo.

## Voščene svečke

Igor Samorod

Bil je vseh Svetih dan. Mrak je že legal na zemljo, na stisnjene gomile, na visoke križe. Drobne luči med šopki cvetic so zabrlele po pokopališču in razsvetljevale mrko kameenje...

Mrzlo je bilo in prav do ušes sva si zavihala ovratnik. »Poglej, Milan, te luči!« Temne sključene postave so se sklanjale nad brlečimi lučmi, izrezanimi zveličarji. Stopila sva okoli; kar

**Pomenki z mladino**  
Roman Kralj. Tvoj pastir pa je res čim od fare, komaj je začelo odpadati listje z drevja in je sneg narahlo pobelil pohorske vrhove, že se mu toži po sončni pomladi. Nekoliko je šla pesem pod uredniško pilo. Pa tega gotovo ne boš zameril, saj je ostala pesem ista, samo malo lepše se bere. Pozdravljen, in oglasi se še kaj! — Boris Erbežnik. »Usodna ura« je zelo pesimistično, se pravi črno-gledlo, ali skozi črna očala napisana. Tako je: Ti si še gotovo mlad dijak, eden izmed onih šolarjev pač, ki jih tarejo tiste šolske težave, kakor vsakega šolarja, kakor so tudi nas, ko smo hodili v šolo. Čestokrat ima človek ob vseh docela nesmiselni besedi učiteljevi občutje krivice. To so po navadi zelo težki problemi za mladega človeka, in prepogosto ima starejši svet premalo razumevanja za njega. Na drugi strani pa si napisal svojo zgodbu tako črno, da je postala ponekod neverjetna. Lahko še na di iz šolskega življenja, vendar pa morajo biti verjetne. Na videz! — Vladko Kos. »Glad« je napisan z doživetim občutjem. In to je najrazilj temačno in hladno jesensko narajo ustvariti pravo lirsko pesem. Zadnja črtica je dobro napisana. Upam, da jo bo mladi svet prav razumel, pa tudi starejši. Da, na svetu je mnogo težkih problemov, ki ne zadržijo mlademu človeku. Po-

Učitelj: Kako se glasi prihodnji čas od »zidati hišo«?

Solar: Stanovati v hiši.

## Film

## Zakaj nočejo postati zvezdnice?

ODGOVORI »BELIH VRAN«, KI JIH NISTA OMAMILA HOLLYWOOD IN NE BOGATI ANGAŽMANI

Na stotine mladih žena in deklet po vseh kontinentih sveta je že sanjalo in še vedno sanjajo o Hollywoodu ter hrepeni po njem. Dosti je tudi moških, za katere bi bil angažman pri filmu uresničenje njihovih življenjskih načrtov. Prenekateri je že napravil dolgo pot, tudi več tisoč kilometrov, samo da je prišel v Hollywood, kjer je upal, da se mu bo nasmehnila sreča. Najrazličnejša dobrodelna društva v znameniti filmski metropoli pa pošljejo vsako leto v domače kraje na stotine žena, deklet in mož, katerih ambicije so ostale v Hollywoodu samo sen in katerim ni ostala na koncu vseh obupnih poskusov v Hollywoodu ničesar drugega kakor samo še beda in obup. Vendar pa vse to prav nič ne zmanjša poguma novim tisočim deklet in mlajšim moških, da ne bi sanjali o hollywoodski sreči.

Vendar pa so na svetu tudi dekleta, ki so odbila bogate filmske angažmane, in še precej jih je. V Hollywoodu jim pravijo »bele vrane«.

V neki kozmetični prodajalni v najelegantnejši dunajski ulici na Kärntneru je vzbujala



CHARLES CHAPLIN

s svojo lepoto pozornost mimoidočih prodajalca Ruth Hechtova. Pred nekaj leti jo je zapazil v prodajalni s kozmetičnimi preparati celo sam Charles Chaplin, ki se je slučajno mudil na Dunaju.

»Tako lepi ste, da bi se morali posvetiti filmu,« ji je dejal Charles ob neki priliki, ko sta večerjala sama. »Samo malo si izsolajte glas, pa vam takoj preskrbim angažman v Hollywoodu.«

Namesto da bi planila izza mize in objela slavnega režiserja, je lepa Rut skoraj preplašeno vzklila:

»Samo tega me Bog obvaruj.«

»Zakaj? je prepadeno vprašal Charles.

»V studiju bi si za pol leta docela pokvarila obraz. Vse filmske igralkke, ki prihajajo v našo prodajalno, imajo uvelo in nagubano kožo na obrazu.«

Zaman je bil ves Chaplinov trud, da bi pregnal dekletu bojazen pred »strašno in usodno« šminko. Pomagale mu niso niti izjave kompetentnih strokovnjakov. Lepa Rut Hechtova se ni dala prepričati in zavesti v Hollywood. Še danes prodaja kozmetične preparate na dunajski Kärntneru in prav nič ji še ni žal, da si ni dala svojega lepega in naravnega obraza skaziti s Hollywoodom.

Pred leti je Aleksander Korda snimal v Parizu neki film, za katerega ni mogel najti med filmskimi igralkami prikladnega mladega dekleta, ki bi moglo predstavljati predvojno »musetto« ali barsko pevko.

Neki večer je odšel s svojim asistentom v lokal, kjer so nastopale »musette«. Tam je res v družbi dveh moških zagledal dekle, ki bi po obrazu, postavi, gibih in glasu docela odgovarjalo njegovi predvojni »musetti«. Njegov asistent je odšel k dekletovi mizi ter jo vprašal, če se ne bi posvetila filmu. Dekle je končno pristalo na to, da bo obiskalo slavnega režiserja.

Ko je bilo poskusno filmanje končano, se je Korda obrnil k njej ter ji dejal, da bi lahko pri filmu napravila še lepo kariero, čeprav ne bi postala druga Marlene Dietrich.

»Če je tako,« mu je odgovorila hladnokrvna in prisebna Parižanka, »ostanem raje blagajničarka v svoji špecerijški trgovini.«

»Dobro ste povedali,« ji je odgovoril režiser. »Vsakdo bi naj ostal pri svojem poklicu.«

Naslednje jutro pa je Korda angažiral prvo igralko, ki mu jo je poslala neka agencija.

Darujte za azilni sklad PTL

## Četrt miliona za vojni film

Paramount je ponovno posnel grandiozno delo nemega filma »Beau Geste« z novo razdelitvijo vlog in v novi režiji. Priprave za snemanje tega reprezentativnega filma so se vršile leta, samo snemanje pa je trajalo leto dni. Največjo pažnjo pri snemanju so postavili vojnemu posnetkom, ki so stali 250.000 dolarjev.

»Beau Geste« je film iz življenja francoskih tujskih legionarjev. Kakor je tajska legija pod najrazličnejšimi zastavami in po najrazličnejših krajih sveta, prav tako je tudi Paramountova vojska sestavljena od pripadnikov dvanajstih narodov, ki so služili v sedmih državah ter se udeležili petih vojn.

Šef produkcije in režiser tega velikega filma William Wellman je bil sam vojak, ter bil kot takšen večkrat odlikovan v svetovni vojni. Ray Milland je služil v angleški vojski, in to pri konjenici telesne

straže angleškega kralja. Brian Donlevy, ki igra eno izmed največjih vlog v »Beau Geste«, vlogo okrutnega starešine, je avstrijski solvirar znamenito pomorsko akademijo Zedinjenih držav v Annapolisu. Carroll Naisb se je udeležil svetovne vojne kot ameriški avijatičar. Ostale večje vloge imajo porazdeljene med sabo Amerikanci, Francozi, Rusi, Nemci in drugi. Eden izmed njih — stari Tex Driscoll — je bojeval v špansko-ameriški vojni, drugi kitajskim ustašem in na mehiški fronti. Od vseh teh vojnih strokovnjakov pa pac najzanimivejši Nizozemec Louis Van den Ecker, bivši poročnik francoske tajske legije od 1907 do 1915 ter kasnejši kapetan v poljski armadi.

Edino glavni junak »Beau Geste« — Gary Cooper, edini on ni bil vojak, vendar pa je prišel v filmu njegov talent do popolnega izraza.

## Esperanto v ameriškem filmu

Potem ko je posnelo ameriško filmsko podjetje Metro-Goldwyn-Mayer neki svoj večji film v esperantu, so se začela tudi druga filmska podjetja zanimati za esperanto. Filmsko podjetje R. K. O. že snema večji film z esperantskimi dialogi.

## Otroci se bojijo filmanja

V neki ljudski šoli v San Paulu v Braziliji je filmski režiser izbral šest solarjev od 7 do 9 let, da bi mu statirali pri snemanju nekega filma. Ko jim je režiser razložil, kaj bi hotel od njih, so se fantje začeli jokati ter mu skozi solze povedali:

»Nočemo igrati v filmu. Slišali smo pripovedovati, da je Shirley Temple nesrečna, ker je filmska zvezdnica, in da se ne sme igrati kakor ostali otroci. Pustite nas pri miru! Kaj nam mar vaše igranje in slaščice!«

Solarji so drug za drugim odšli in pustili režiserja, ki je lahko razmišljal o zamotani otroški duševnosti in o dekadenci filmskega ustvarjanja.

f. Al Jolsen, »Sonny boy«, je bil od leta 1928. poročen z znano igralko Ruby Keelerjevo. Sedaj mu je ušla k svojim staršem ter noče nič več slišati o njem. Al Jolsen je zelo žalosten.

f. Češke nagrade za film. Prosvedno ministrstvo v Češki in Moravski je razdelilo na dan sv. Vavčava češke nagrade za književnost, likovno umetnost, glasbo, dramo, igranje in za režijo. Ob tej priliki so bile razdeljene tudi naslednje nagrade za film: režiser Maks Fitsch je dobil nagrado za dolgoletno delo na polju

## Eleanor Powell (MGM)



f. Berlinska filmska družba Tobis je povečala osnovni kapital od 2 na 10 milijonov mark.

f. Juliane Kay v filmu. UFA pripravlja snemanje drame »Charlotte Ackermann«, ki jo je napisala književnica Juliane Kay. filmske režije. Odlikovani so bili nadalje Otomar Kordelarič in Adina Mandlová: oba filmska igralka, Otakar Vavra kot tenorist, F. Burian za glasbo filma in Jan Roth kot strokovnjak za filmsko fotografijo.

## Spomnite se CMD!

## Ali psi in mačke sanjajo?

Če ste videli takole kučka mirno počivati, ste se gotovo že večkrat ustavili ob vprašanju: ali se živalim tudi sanja? Že pred Kristovim rojstvom je proučeval to zagonečko grški modrilan Aristotel, ki je končno izjavil: vsem živim bitjem se sanja. Znanost je do danes dognala, da se nahaja sedež sna pri ljudeh in pri živalih v velikih možganih.

Da živali sanjajo, se najlaže prepričamo, če opazujemo pse. To nam bodo potrdili tudi vsi ljubitelji psov. Lovci vam bodo vedeli povedati, da psi v snu obohavaajo, premikajo glavo, kakor če bi koga zasledovali, ter tudi gibljejo noge, kakor če bi tekli. Neka vrsta lovskega psov tako izrazito laja, cvili ali bevska v spanju, da lovec prav lahko ugane, katero divjačino lovi njegov pes v sanjah.

Dognano je tudi, da imajo psi težke, lahke, pa tudi mučne sanje. Če psa zbudite iz spanja, v katerem se mu je kaj težkega sanjalo, boste opazili, kako mu je postalo znenada lažje, kakor da bi se rešil iz težkega sna.

Pravijo, da je za psa najstrašnejši sen ta, če sanja, da je nekje zapuščen, ali pa da je ostal nekje sam.

Ne sanjajo pa samo psi, ampak sanjajo tudi druge živali. Opazili so že, da tele v spanju premika z gobcem, kakor da bi sesalo. Ovca v spanju tiho bleji, mnoge ptice pa med spanjem cvrkutajo. Race in goske pa premikajo noge, kakor če bi plavale.

Živali delajo v spanju iste gibe, kakor jih delajo v bdečem stanju, če jih je strah, če trpe lakoto, če so dobro razpoložene in podobno. Vendar pa je vse to izražanje v snu manj izrazito.

## Glad

Vladko Kos

Sive vrane s krikom jadrnim  
čez nebo hite...  
Pusta polja so pod njimi,  
stiska glad srce.

Drevje golo jih pozdravlja,  
veter jim buči,  
sive hiše so pod njimi,  
ogjenj v njih gori.

Vedno dalje, v sive dalje,  
z gladom prek neba,  
krila trda so od mraza,  
smrt v očeh miglja.

## Pastir

Roman Kralj

žalosten vsak dan pri oknu stojim,  
Zima prihaja, a jaz se bojim:  
moral ostati bom mesec v koči,  
prej pa sem pasel drobnico ob Soči.

Z drevjem pokrite visoke planine,  
griči, ki znani so že iz davnine,  
snivali bodo pod težo snega,  
krila doline bo gosta megla.

Triglav med njimi mogočni kraljuje,  
nižje tovarše si ogleduje:  
Kepa mu, Predil nasproti stoji,  
v skalah se njunih rad smučar zgubi.

Težko že čakam na toplo pomlad,  
čredo ovčic bi gnal nanje že rad,  
plezal bi rad že po lepih planinah,  
vriskal po alpskih visokih strminah.

Učitelj: Tvoja naloga zopet ni  
v redu! Doslej sem ti gledal skozi  
prste, zdaj pa obvestim tvojega očeta.

Dijak: Tako je tudi pravi Ko  
mi bo drugič delal nalogo, naj boljše  
odpre oči.

tako, brez vsakega namena. Vrstili so se grobovi, razkošni in bahavi, iz marmorja in brušeni. Sveče na njih so bile velike, da se je zdelo kakor da s ponosom zro na revno sosesčino.

Kmalu naju je zajela tema. Daleč za nama je valovalo morje sveč in temnih postav, tukaj pa... Nikjer živega bitja, ne luči... Milan se je spodtaknil in zaklel. Zadel je ob kupček zemlje preraste s travo. Preperej križ se je nagibal na levo in zarjavel žebelj je pripenjal sprano tablico na les.

To je bilo poslednje počivališče. Stresel sem se in se razgledal. Tod okrog so se bočile še mnoge vzpetine.

V zvoniku za živo mejo je zarožljalo in udarilo. Štel sem... sedem! S prijateljem sva se spogledala in odšla z mešanimi občutki na delo. Gnala naju je grenka bolelost.

Iz marsikaterega bogatega groba je zgnila sveča, ugasnila, toda kmalu zopet zagorela na zapuščenem grobu. Čez dobro uro, so tam, kjer je bila prej tema, noč, plapolale v vetru lučice, razmeščene po travi pod zarjavimi križi.

Brez besed sva se obrnila, in že sva bila med slepečo svetlobo mrzlih grobnic. »Ti, počakaj, eno svečo, veliko in široko, še izpulim nekje za dom.«

Nisem ugovarjal. Kmalu sva imela vsak eno in z nemirnim srcem sva krenila s pokopališča.

»Oglejva si še malo!«

Lepe grobnice, krasni venci, pisano cvetje... V daljavi je zatulil pes, in ni nehal tuliti...

»Ta je, ta! Ti, capin, kje imaš svečo?«

Ozrl sem se. Bleda ženska v žalni obleki je šliha v Milana. Okrog so

se začeli zbirati ljudje. Prestopil sem se.

»Toda gospa, lepo vas prosim...?« Pomirila se je, čeprav je ant ob njej dokazoval, da naju je videl.

Obrnila sva se in zapustila pokopališče na drugi strani.

»Rešena!«

Kakor da bi težko breme padlo z najinih ramen, tako sva se oddahnila. Zarila sva se med razgibano množico in si s komolci delala pot...

»Hej, fantiča, kje pa so sveče, tiste sveče iz grobov?«

Kri mi je zastala ob teh besedah, ozrl sem se in narahlo kriknil...

Temna postava orožnika, njegov obraz se je zarežal nad menoj, oči so se jezno svetile.

»Kje so sveče?«

Zbežal sem... Zapodil sem se in hitel in hitel. In Milan? Nekam se je potegnil. Toda zaman. Neprestano sem čul za sabo težke korake z železom okovanih čevljev in težko sapo orožnika.

»Konec!«

Obupan sem obstal. Nič nisem mislil, kaj delam in govorim.

Mož je privlekel zvezek. Ime... stanovanje... šola... razred...

Konec, žalosten konec najinega usmiljenja. Potem sem se opotekal po blatni cesti od svetlobe do svetlobe.

Bežal sem, bežal pred svojimi očitki. Le moja senca me je grozeče zasledovala, še njej sem hotel ubežati. Luči so ostale daleč za menoj, tisti mrzli grobovi... prav tako.

Zvečer sem stopil k Milanu.

»Kaj je bilo?« me je vprašal s skrbjo. Povedal sem mu; molčal je, roka se mu je sama od sebe potresla.

»Drugim sva hotela dobro...« Pri svitu leščerbe sem opazil solze v njegovih očeh.



# Na Novi Gvineji so žene manj vredne od pujska

Pozabljeni svet Papuancev, kjer civilizacija preganja oblastne čarovnike

Ko je priroda ustvarjala na severu Avstralije otok Novo Gvinejo, je morala biti izredno slabe volje. Iz nje je napravila proketo zemljo krutih gora, kjer bi jejo Papunci trd boj za svoj obstanek. Malo je živali v teh gorah, nekaj ptic, tu in tam nudi kak kenguruj ali emu družino in meso ljudem, zato ni čudno, da v teh gorah

gospodar bolj ceni prašiča nego ženo.

Nova Gvineja ima v notranjosti mnogo več žensk nego moških. Slednji izumirajo, ker jih komaj dorasle pobijejo in požro. Mlade ženske se tepejo za moške, gvinejska apuanka snubi moške in le redki so mladeniči, ki dajo košarice. Pod žarom južnega nebo so moški tod srečni, ljubezen jim poklanja žensk na izbiro. In kadar umre žena, v kolibi ni joka. Čemu tudi, saj ni težko najti naslednic. Toda, gorje Papuancu, če mu crkne prase. Po cele dneve kolovratijo po goščavi in džunglah, dokler ne ujame še nedoraslega pujska, ki ga da doječim Papuankam v rejo.

Otrok in prašiček se menjavata na materinih prsih...

Belci vladajo že nad 30 let tej zemlji. Toda, še zmerom sega njih oblast le do podnožij strmih gora. Divjaki poznajo tod le enega gospodarja, je to njih čarovnik. Papuanec se ne loti nobenega posla, ne da bi prej povprašal čarovnika za svet. Seveda so ti vražarji pravi sesalci ljudi, bogati očanci in njih oblast nad plemeni je postala že božanska. Posebno je bil

zvit lisjak stari Tata Koa,

kateremu so domačini slepo verjeli in jemali zdravila, kakršna jim je predpisal. In če ta niso pomagala, je stari šarlatan bolnikov hrani skrivaj primešal strupa, češ poklican je na drugi svet, da bo tam v zdravju nadaljeval svoje poslanstvo.

V ta svojevrstni divji kraj so nedavno prodrli Evropejci. Videč veliko zaslepljenost izumirajočega plemena, so sklenili odstraniti izkoriščajoče čarovnike. Zbrala se je ogromna množica Papuancev, med njimi sam Tata Koa. Angleški uradnik je začel z eksperimenti, ki jih domačini še nikoli niso videli.

Strah pred »belim čarovnikom«

Na kamen je uradnik postavil kos cigare. Obrnil se je k soncu, kakor da bi ga molil, medtem je pa držal v primerni oddaljenosti povečalo, ki so ga »Papuanci imeli za gladek kamen. Cigara se je vžgala, ljudje so bežali, a se spet vrnili k »belemu čarovniku«. Zdaj je uradnik vzel puško, ki jo domačini niso poznali, nameril na ptico in ustrelil. Nato je vžil v školjko alkohola, ljudje so menili, da je voda, in zažgal. Zapretel je presenečenim Papuancem, da bo tako zažgal vse morje. Ljudje so prosili milosti, uradnik je segel še po zadnjem eksperimentu. Pokazal je ljudem usta, polna zob. Nato jih je zakril z robcem, skrivaj je vzel iz njih umetne zobe, pokazal usta ljudem, strah in groza, človek je bil brez zob! Še bolj je bilo Papuancev strah, ko je uradnik pritisnil robec na usta, ga odmaknil in spet pokazal zobe. Poklical je Tata Koa, naj

pokaže isto če more, pa je dedec osramočen pobegnil. Čez nekaj tednov se je vrnil v vas, toda izgubil je med domačini ves ugled.

Papuanci pa imajo še danes čarovnike. Ali ti so zdaj modernejši. Tako je prebrišan Papuanec, ki se je vrnil iz ječe, po-

stavil sredi vasi majhno radijsko postajo in zbudil s tem sprva velik strah, kasneje pa občudovanje, ko so iz majhne škatle čuli glasbo in govorico. Civilizacija je na svoj način našla pota tudi v ta zakoten košček sveta.

## Skrivnostni zakladi v starem Kremlju

O Kremlju in njegovih gospodarjih je ostalo v ruskem narodu mnogo legend. Osrednja figura vseh je car Ivan Grozni, ki je bil znan zbiralec knjig, rokopisov in dragocenih zbirk. Ta drugače pametni politik je bil strasten bibliofil, ki je stalno trpel na maniji, da ga nekdo preganja.

V tajnem skrivališču pod Kremljem je Ivan Grozni skril svojo knjižnico, ki je imela okrog 800 dragocenih knjig in rokopisov. Med temi so bila originalna, učenjakom še nepoznana dela. Car ni štedil sredstev, kadar je hotel odkupiti stvar, o katerih je zvedel, da so velika redkost. Njegovi agenti so bili razkropljeni po vsem svetu. V podzemno knjižnico je spravil car tudi vso knjižnico velikega kneza Jaroslava Modrega iz Kijeva. Mnoge bojare je oropal srebra, zlata in dragih kamnov ter jih shranil v kleti Kremlja. Nekoč je sprožil v Novgorodu pravi pokolj, da se je lahko polastil velikega tovara zlata in srebra, s katerim je okrasil palačo v Kremlju.

V tajno carjevo knjižnico je imelo pristop samo sedem oseb. Bili so to trije Rusi in štirje Nemci, med njimi tudi dopatski pastor Westermann. Ti so prevajali rokopise in knjige, toda ker se je carju zdelo, da gre delo prepočasno od rok, jih je po ljudskem izročilu dal malo pred svojo smrtjo v kleti žive zazidati.

Kasneje so Peter Veliki in nasledniki rešili precej knjig in zaklada, omenjenih okostnjakov zazidan. Prevaljevalci pa niso našli. Zdaj so se lotili posla sovjeti in brskajo za zakladi, ki jih stari Kremelj še

hrani v svojih skrivnostnih kletih. Izven Kremlja je bilo tudi drugod v Moskvi več podzemskih skrivališč. V kleti neke palače so nedavno odkrili poleg dragocenosti tudi velik železen zaboj človeških kosti.

## 1000 lir za ljubavno mazilo, čudodelni eliksir

Zaljubljeni obrtnik Fortunat A. iz Milana ni imel sreče. Ni bil posebno lepega obraza in zdaj ga je že četrto dekle odbilo. Užaljen v svojem moškem ponosu je popival po gostilni. Eden od pivcev ga je povprašal, zakaj je tako žalosten. Ko je zvedel za vzrok, je svetoval Fortunatu, naj stopi k bližnjemu čarovniku zunaj mesta.

Lahkoverni Fortunat se je skoro nato znašel pri vražarju. Ta si je ogledal Nandetov obraz, pokimal z glavo in terjal za svoj recept že vnaprej 1000 lir. Poparjen je hitel Fortunat domov, zbral vse svoje prihranke in že je bil pri coperniku. Ta mu je dal recept, neko mazilo, s katerim naj si vsak dan zjutraj dobro otre obraz. Mazilo ima čarobno

moč, je pristavil dedec, da privlači lepote kakor na lim. Drugi recept je vseboval dijaški eliksir, ki ga naj zaljubljenec vzame dan po kapljici jemlje. Postal bo lep, krasen mladenič, vsak dan mlajši. Lasje mu bodo pogrnili iz pleše, skratka, dekleta se bodo lila zanj...

Ko je Nandek porabil vso pomado in praznil stekleničico čudodelnega eliksirja, spet zasnil deklet, ki ga je bilo odbilo. To da ona se ni zmenila zanj, nasprotno, pomalovala ga je, kako zelo se je medtem postal staral... Razočarani fant je šel na policijo in potožil, kako je bil ogoljufan za 1000 lir. Čarovnik pa jo je medtem že pobrisal...

## Senzacija: top na elektriko?

Znano je, da je Hitler v svojem govoru zagrozil, da bodo Nemci pričeli uporabljati neko orožje, ki ga zavezniki nimajo. Kakšno naj bi bilo to orožje, še vedno nihče ne ve in je vse, kar je bilo doslej napisanega, le ugibanje. Sicer se pa v javnost pojavljajo tudi še zven tega skoraj zaporedoma vesti o nekih novih nemških bojnih iznajdbah. Sedaj poročajo za spremembo angleški listi, da je iznašel angleški učenjak Simpson električni top, ki strelja brez dima in brez sunkov na-

zaj, kar oboje povzroča pri sedanjih topovih obilico nepravil.

Simpson pravi, da je mogoče z njegovim topom v nekaj urah porušiti Berlin ali Pariz. V eni sami uri bi lahko potopili bojno brodovje vsega sveta, ako bi bilo zbrano na skupnem mestu. Z eno samo baterijo takih topov baje lahko pokončalo sovražnikovo vojsko. Tako izjavlja iznajditelj in tako pišejo angleški listi, mi pa ne bomo verjeli ne Simpsonu ne časnika, dokler ne bodo pokazali šni topovi na fronti, kjer bodo pokazali ali v resnici obstajajo ali pa so samo propagandni babbav.

Janez Neroda se je s svojim avtomobilom zasedel v zid in avto se je razletel v lom zalete. Kmalu za tem je umrla žena in Neroda je bil že po nekaj dneh z žalostjo za rajno pri kraju.

Čudno se mi zdi, mu je dejal prijatelj, za avtomobil žaloval mesece in mesece, za ženo pa le tri dni. Kako torej? Kaj naj bo na tem čudnega? Očitno mi je umrla žena, se mi je ponudila na tucate žensk za novo gospodinjstvo, toda nihče mi ne ponudi niti enega avtomobila.

## S strelom v glavo je menjal značaj

25-letni mladenič Lars B. je pred šestimi leti šel s prijateljem na lov. Povsem slučajno ga je med lovom prijatelj obstrlel, krogla je Larsu prebila lobanjo nad očesom. Zdravniki so po pregledu odločili, da naj ostane krogla tam, kjer je.

Lars ni čutil bolečin, vendar je opazil na sebi veliko izpremembo. Prej dober in spoštovan mladenič, ki ni nikomur nič žalega storil, je postal len, nespreten pijanček, ki se je vlačil po gostilnah. Kadar so ga poklicali v službi na odgovornost, se je izmotaval z drznimi lažmi. Kjer je le mogel, je ukradel denar, dokler ni izgubil službo.

Nekaj mesecev kasneje so aretirali Larsa, ko je pravkar nameraval vlomiti v vilo. Pri sodni preiskavi je bil mladenič vsem uganka. Zdravniki so opazili kroglo in jo končno izvlekli. Kar so pričakovali, se je zgodilo. Lars je postal spet tak, kot je bil pred rano na lovu. Stalen pritisk majhne kroglice na občutljivo mesto je dražil v možganih nove občutke in zavajal mladeniča v povsem drug značaj, kakor ga je imel, preden je bil ob-

streljen.

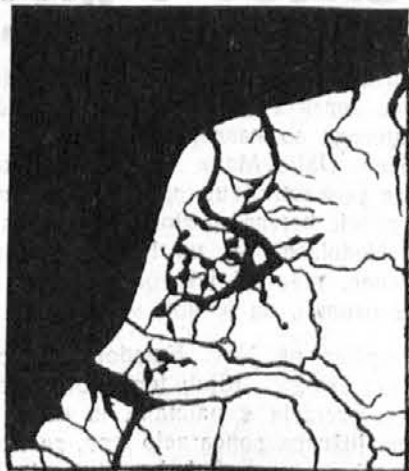
## Dežela tulipanov se pogreza v morje

Marljivi Holandci pa ugrabljajo z izsuševanjem Zuiderskega jezera zemljo valovom

Nizozemci imajo kljub velikim skrbem zaradi napetosti med Anglijo in Nemčijo svoje veselje: neki otok, ki ga je doslej oplakovalo morje, je čez noč postal polotok.

Nasip, ki so ga že dolgo časa gradili iz mesta Lammer v jugovzhodni smeri, je zdaj spojen z drugim nasipom od otoka Urk v severozahodni smeri. Čez presledek so postavili desko in župana iz obeh okolišev sta si radostno segla v roke.

Prebivalci otoka Urk, ki so se morali doslej prevažati s čolni, bodo lahko prišli po kopnem na suho. Urk je otok v pretežno izsušenem Zuiderskem jezeru, meri 80 ha in ima 3000 prebivalcev.



Razčlenjeno ustje Rena in obale Nizozemske v 13. stoletju.

50.000 ha. Ne smemo pozabiti, da je Nizozemska za Belgijo najbolj gosto poseljena zemlja Evrope. Tu je zgnetenih povprečno po 240 ljudi na 1 kvadr. kilometer. Še večja



Isti del zemlje v 19. stoletju, ko je morje požrla že velike ploskve kopna in je tudi velik del sipin na obali izginil v valovih

je gostota ob gosto poseljenih bregovih rek in v industrijskem revirju Limburga. Večina Nizozemske leži do 5 m pod morsk gladino. 4 km širok in 60 m visok nasip brani vdor vode v notranjost. Najvišji vzpon nizozemske ravnine meri le 107 m! Tla se stalno pogreza, vsako stoletje zleze dežela tulipanov za 18 cm v zemljo.

Izsuševalna dela Zuiderskega jezera so bila v glavnem že 1932 končana. Ob ustju zaliva so zgradili 30 km dolg jez, ki se proti vrhu polagoma zožuje. Podnožje nasipa je

9 m pod morjem in je 200 m široko. Vse delo je preračunano na milijardo holandskih goldinarjev, pridobili pa bodo mnogo preprotnih zemlji za poljedelstvo. Zaradi velikih izsuševalnih stroškov pa zemlja še ni parcelirana med kmete, obdelovali jo bodo v državnih režiiji.

Veliki jez ima 25 izpušnih zatvornic, katere bo odtekala voda rek, ki stekajo v preostalo sladko ljselsko jezero. Iz slanega zaliva je nastalo sladkovodno jezero. Ribniki, ki so zaslužili prej v zalivu več milijonov



Sedanje ustje in obala Nizozemske s črtkanim predelom izsušenega Zuiderskega jezera

goldinarjev, bodo sicer utrpli škodo, toda po dokončni izsušitvi se bo pokazal pravi blagoslov žrtev, ki jih je Nizozemska vložila v dela, da je ugrabila morju lep kos suhe zemlje.

## Idila 20. stoletja

Žena: — Reci mi kaj interesantnega.  
Mož: — Polnoč je... nebo... zvezde.  
Žena: — Ne, kaj novega.  
Mož: — Chamberlainova marcela, Monakovo, Tiso, Stalin...  
Žena: — Ah, kaj še. Ne muči me s tem.  
Mož: — Raketni avtomobil, Marsovcu žive, vojna je na zemlji...  
Žena: — To je vse nezanimivo.  
Mož: — Ljubim te.  
Žena: — Kako si dolgočasen.  
Mož: — Sovražim te.  
Žena: — Ne verujem.  
Mož: — Odločil sem se, da te zapustim.  
Žena: — Vrnil se boš.  
Mož: — Umrl bom zaradi tebe...  
Žena: — Strahopetci ne umirajo zaradi žensk.

Mož (potegne revolver, nameri na svoje srce, ustrelil in umre).  
Žena (se pretegne, vstane in s počasnim korakom ide):

— Ta ni samo brezmejno odvraten, temveč tudi smešen... Da bi me vsaj prej spremil domov in ne pustil tu v drevoredu,

# Zadružništvo v gospodarskem življenju naroda

Inž. Josip Teržan / Razvo ne faze, prave naloge zadružništva — Smernice za bodočnost

Kmetijsko proizvodnjo je možno organizirati na zasebni, zadružni ali državni podlagi. Prevladuje še vsepovsod zasebna oblika organizacije proizvodnje in prodaje kmetijskih pridelkov, izvajenih v Sovjetski Rusiji in Nemčiji, kjer se stremi za tem, da se celokupna kmetijska proizvodnja podpravi v obliki kolektivnih državnih veleposestev in veleobratov, loziroma se v Nemčiji celokupno kmetijstvo upravlja po firserskem sistemu). V tako imenovanih avtoritativnih državah urejajo »načrtno gospodarstvo« in podrejajo celokupno proizvodnjo in prodajo, ki je sicer še v rokah zasebnikov, — državnim nadzorstvenim komisijam, ki urejajo po najprej določenem načrtu celokupno proizvodnjo. Vsi kmetovalci se morajo strogo držati predpisov, ki jih v imenu države izdaja »kmetijski vodja« in njegove nadzornovalne komisije. Tudi prodaja kmetijskih proizvodov je »dirigirana«. Nadzornovalne komisije, ki delujejo v vsaki občini določajo koliko, kaj, po kateri ceni in ob katerem času se naj prodaja posamezni kmetijski in živinorejski pridelek.

Največji del narodov in držav, pripadnikov tako imenovanega **demokatičnega načina** ureditve države, pa stremi organizirati svojo kmetijsko proizvodnjo in prodajo na **zadružni podlagi**.

## Zadružništvo pri Bolgarih

Za naše razmere nam lahko služi kot vzgled zadružni način kmetijske proizvodnje in prodaje, kot so si ga v teku zadnjih dvajset let uredili bratje Bolgari. Tudi pri njih prevladuje mala kmetija in mali človek, slično kakor pri nas.

Radi sličnosti in sorodnosti razmer in načina bi bilo koristno, če bi naša učelna mladina pohitela v Bolgarijo in se tam preučila, kako je mogoče z železnim voljo in marljivostjo dvigniti blaginjo vasi ter ustvariti iz najprimitivnejših razmer, v razmeroma kratkem času, zavidanja vredno kulturno, civilizirano, gnetno dobro stoječo vaško življenje.

Organizacija celokupnega življenja na vsaki mogoča samo v skupnem in strokovnem delu vasi na eni strani, ter državne oblasti na drugi strani!

## Način organizacije

Harmonično strokovno delo in plodovna organizacija »od zgoraj« z »ono« od spodaj, rodi povsod tam, kjer vlada poštenje in idealizem, zelo vidne uspehe. Tako zvan delo in organizacija »od spodaj« pa mora biti v resnici vse ljudska in vse narodna, ter mora združevati, po možnosti celo vas. Organizacija je uspešna, če je ustvarila ljudsko gibanje ter obdržala gibanje v trajnem pokretu, usmerjenost v eno smer, ki oplemenjuje celotno maso in državo. Če gibanje vodi k zanimanju širokih ljudskih mas za organizacijo. Ostanejo v organizaciji samo maloštevilni poedinci, ki v »celokupnega naroda« vodijo in upravljajo narod »od zgoraj« ter zatirajo, da so »edino pravi« predstavniki naroda.

Organizacija »od zgoraj« in »od spodaj« povezana v harmonično celoto, je edina progresivna oblika, primerna današnjemu času silnega delovnega tempa in ljudskega mišljenja.

Zadružna organizacija v obliki, kot danes obstaja, ne dohiteva vedno in povsod današnjega gospodarskega življenja in njegovih potreb, kakor v pogledu na proizvodnjo tako tudi v pogledu na izvoz. Zadružništvo ima namreč in dolžnost organizirati moderno kmetijsko in trajno organizacijo z ustvarjanjem cilji za narodov blago.

## Od pamtveka do Kreka

Zadruge za skupno sodelovanje in obdelovanje polja so obstajale že 3000 let pred Kristom v Babilonu. Slovani smo že pred Kristom živeli v svojih hišnih zadružništvih, kot jo danes gojimo oz. želim, jo vzkliti v 18. stoletju. Pr-

vo zadružno obliko za naše slovenske kmetijske razmere je pri nas zasejal dr. Janez Eyang. Krek. Vreme ni bilo najugodnejše Krekovi zadružni setvi, kar je v veliko škodo. Če bi Krekovo zadružništvo postalo pravo ljudsko gibanje, bi bil danes slovenski kmet in delavec na zavidanja vredni organizatorni višini in bi že užival sadove pravega Krekovega zadružništva. Tako pa, ker je Krekovo zadružno setev bila toča tako iz lastnega kakor tudi nasprotnega političnega fevdalnega in kapitalističnega neba, nimamo Slovenci takšnega zadružništva, kot bi ga po delu Krekovem morali imeti.

Res je, da je zadružništvo organizirano v vseh državah in pri vseh narodih po enakih načelih, ni pa povsod enako učinkovito in delazmožno. Socialne razmere, naklonjenost ali nenaklonjenost vladajočih, inteligence in zavest širokih ljudskih plasti, zadružna vzgoja in sposobnost, vse to so močni činitelji, ki vplivajo na zadružništvo, na njegov razvoj in moč zadružne ideje.

## Zadružno vodstvo

Nesposobnost v zadružnem vodstvu pa je najmočnejša ovira v razvitku zadružništva. Če se pridružijo v vodstvo še strank. polit. oziri, postane iz zadružništva lažizadružništvo, od katerega nima narod nobene koristi več. Zadružništvo pade iz občestvenega na klikarsko področje, torej ni več zadružništvo!

Zadružništvo si je zapisalo v svoj program gojitev mednarodnega prijateljstva, iskanje mednarodnih stikov in harmonije, ki jo nobena druga ideja ne zmoro tako lahko kot zadružništvo: kmetijsko-konsumno. Če pa zadružništvo ne more pripraviti do skupnega sodelovanja niti pripadnike ene vasi, občine ozir. naroda, kako naj potem doseže svoj vzvišeni cilj mednarodnega prijateljskega sodelovanja! Zadružništvo, zasnovano na politično-strankarski podlagi, služi nasprotnim ciljem! To ni več zadružništvo, takó kot ni več gospodar gospod, če služi svojem hlapcu.

## Kako in zakaj so bili naseljeni Nemci v Banatu

Novosadski »Dan« in po njem »Narodna Odrbana« sta objavila sledeči članek: »Vodja in kancelar g. Adolf Hitler je izdal gesto o vrnitvi v Nemčijo vseh tistih Nemcev, ki so se v teku stoletij naselili v drugih državah. Ker je torej postavljeno sedaj to vprašanje na dnevni red, smo se obrnili na nekega našega uglednega zgodovinarja, da nam obrazloži, kdaj so se Nemci naselili v naših krajih. Odzivajoč se naši prošnji, nam je postal ta zgodovinar sledeči odgovor:

Nemci so se naseljevali v naših krajih sporadično od začetka 18. do konca 19. stoletja. Poglejmo, kako so se naseljevali v Banatu: Po požarevskem miru, sklenjenem med Avstrijo in Turčijo l. 1718., je bil imenovan za guvernerja osvobodjenega Banata Kalaydjij Florimund Mercej. Ta guverner se je obrnil na Dunaj k Vojnemu svetu s spomencem, v kateri je poročal, da žive po odhodu Turkov v Banatu samo Srbi, pa še ti so le redko naseljeni. Pokrajina je bogata in ni prav, da le Srbi uživajo njene plodove. Mimo tega so Srbi razkolniki (pravoslavni) in jim Avstrija zato ne more popolnoma zaupati. Treba bilo pripeljati tja revne nemške družine in jih naseliti med Srbe, da jih oslabijo, razbijejo njihovo strnjeno in jih nadzirajo.

Vojni svet je osvojil ta predlog ter izdal razglaš po raznih nemških deželah in državah Nemčije, da bo dobil vsak Nemec, ki se bo hotel preseliti v Banat tam zemljo in razne druge dobrine. Madžarski zgodovinar Borovszky je ugotovil, da so se temu oklicu odzvali najrevnejši Nemci, večinoma brezdomci in potepuhi. Ponje je bil l. 1723. poslan iz Temesvara poročnik Franc Albert Kraus, a l. 1724. poročnik Hirschauer. Zbirališče

## Izkušnje so potrebne

Ako se proučuje zgodovina raznih vrst zadrug in zadružna zgodovina poedinskih narodov, vedno se opazi, da je bilo potrebno dolgo zbirati izkušnje, predno se je dosegel dober in zadovoljiv uspeh. Da, tudi delo za zadruge ene in iste vrste kaže pri poedinih narodih razlike, kar je razumljivo, kajti vsak narod živi v drugačnih socialnih, kulturnih in gospodarskih prilikah. Vsled tega je potrebno proučiti in pojasniti gotove podobnosti pri zadrugah, ki so sicer v svoji prvotni domovini oz. okolju že delovale brezhibno, v novem okolju pa hiraajo. Brez iskanja prave poti ni šlo nikjer in nikjer šlo ne bo. Tudi tam, kjer je zadruge enkrat našla trda tla, iskanje ni prenehalo. Kakor se v človeški družbi spreminjajo socialne, kulturne in gospodarske prilike, isto tako se spreminjajo prirodni pogoji za življenje, za gospodarsko poslovanje in organizacijo. Socialne, kulturne in gospodarske prilike enega kraja in določene dobe vplivajo svojstveno na organizatorno delo oz. zadružništvo. V spremenjenih razmerah se mora spremeniti in izpopolnjevati tudi zadružno delo. Iz tega vidika je treba gledati na naše kmetijske in gospodarske zadružne organizacije. Ugotoviti je treba, če so se in v koliko so se spremenile socialne, kulturne in gospodarske razmere, ki zahtevajo spremembo celokupne gospodarske organizacije in zadružništva.

## Naše zadružništvo

Kakšna je naša gospodarska in zadružna organizacija? Naša organizacija je še vedno na eni in isti stopnji izpred vojnih časov, da-si so se politične, socialne, kulturne in gospodarske razmere zelo spremenile. Naše zadružništvo je že zašlo pred svetovno vojno v krizo.

L. 1911. je pisal današnji predsednik najmočnejše zadružne organizacije v Jugoslaviji, zveze nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev v Beogradu, g. Miloš Stibler

o slovenskem zadružništvu: »Velik del slovenske zemlje je vinoroden. Radi neurejenih razmer v vinarstvu je ta važen vir dohodkov skoraj popolnoma odrekel. Največji reveži so naši vinogradniki. A tudi drugi vir naših kmetijskih dohodkov, živinoreja, še vedno silno trpi. Živinoreja še daleko ni na tisti stopnji, kakor je bila. Tudi hmeljarstvo ne daje pričakovanih dohodkov. V nezgodah našega kmetijstva je torej prvi neposredni vzrok slovenske gospodarske krize. Slovenske zadruge bi imele že z bojem zoper denarno pomanjkanje in draginjo dovolj opraviti. Toda prišlo so še druge sitnosti. Na jesen leta 1910 je propadla nemška zadružna zveza v Celovcu in je izguba znašala več milijonov kron. Vznemirjenje pri vseh koroških zadrugah, tudi pri takih, ki pri ponesrečenih zvezah niso bile včlanjene, je bilo veliko. Osobito so se tudi v slovenskih koroških posojilnicah vzdignile ogromne vsote hranilnih vlog. Kmalu na to je šla v Ljubljani v konkurz skupna in prodajna zadruha »Agro-Merkur«. Proti koncu leta 1910 je ustavila izplačevanje glavna posojilnica v Ljubljani in je, ko se je izkazala visoka izguba, šla istotako v konkurz. Posledica je bila, da so posebno vlagatelji navallili na mnoge tudi nezadružne zavode. Milijoni in milijoni so šli iz slovenskih denarnih zavodov, predvsem iz slovenskih denarnih zadrug ter so romali deloma v nemške in italijanske zavode, deloma pa v nogavice in razna skrivališča. Če bi bilo slovensko časopisje in če bi bili slovenski voditelji brez razlike strank v tem navedenem času pojmovali svoje dolžnosti, bi radi navedenih polomov slovensko zadružništvo ne trpelo prevelike gnotne škode. »Klerikalni listi« so se veselili nezgod na »liberalni« strani, »liberalci« so zopet kazali svoje veselje, če je bilo nesrečno »klerikalno« gospodarsko podjetje. Z enakim veseljem na polome obeh strank pa so kazali naši narodni nasprotniki. Celo tak, ki niti do pet ne zna štet, si more izračunati, da mora tako postopanje od strani slovenskih političnih strank in časopisov povzročiti v slovenskih gospodarskih organizacijah največjo škodo. Izkušnja uči, da zadene ta škoda vse — brez razlike strank.«

## Kaj pa danes?

Ali nismo danes po tridesetih letih na isti točki gospodarskega narodnega razsula! Ali smo se v tridesetih letih, — ko je šel naš slovenski človek skozi svetovno vojno in skozi poveljne izkušnje in ko smo prispeli v novo veliko preizkušnjo, kaj naučili iz naše narodne nesreče? Po obstoječih razmerah sodeč — ne veliko! Toda v mladi slovenski generaciji živi trdna vera in neomahljiva volja dokončno obračunati s temi nevzdržnimi razmerami in delati za narodno skupnost in procvit, ne oziraje se na zavoženo politično preteklost. Mlada slovenska generacija pa je na gospodarskem področju za organizacijo na pravi zadružni podlagi.

Težnje današnjega človeka so usmerjene zopet k večnemu zakonu pravice in poštenosti, ki ga je ustvarila slovanska kmetška duša v svoji preprosti narodni moralni za enako delo — enaka nagrada, ki pa ne sme biti tako skromna, da bi ne bilo mogoče pošteno, dostojno in kulturno življenje.

Ko je naše ljudstvo trpelo pod tujo silo, katera ga je oropala nacionalne in državne svobode, je v njegovi duši trajno tla iskra demokratičnega življenja, ne oziraje se na dejstvo, da je tuja sila — po krvi in družabnem usitju — dušila in uničevala narodno moralo, materialno samostojnost in narodno ter slovensko zavest.

Vse kar izhaja iz resnice, je večno in ne more umreti, stalno se ponavlja v krvi in duši iz pokolenja v pokolenje.

Zato verujemo v resnico, ki bo, prej ali slej — prinesla slovenskemu in celemu jugoslovanskemu in slovanskemu ljudstvu zopet njegovo prapravo ter njegovo prazadružno demokratično gospodarsko, narodno in državno življenje v obliki moderne tehnike in civilizacije.



— Vidite soseda, to je moja iznajdba. Trikrat zdrvi moj mož z motorjem okrog hiše in že je perilo suho.



## Najbolj varna nalozba denarja,

ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravske banovine s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo - Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

# Hranilnica Dravske Banovine Maribor

Centrala Maribor  
v lastni novi palači na og.  
Gospodne in Slovenske ulice

Podružnica Celje  
nasproti pošti, prej. Južni  
štajerska hranilnica

SPREJEMA VLOGE NA KNJIZICE IN TEKOCI RAČUN PO NAJUGODNEJSEM OBRESTOVANJU

### ČIGAVA JE KRIVDA

V zvezi s prometno nesrečo, ki se je pripetila včeraj v Studencih, pri kateri je postala žrtev učenka drugega razreda meščanske šole, smo prejeli: Kako je prišlo do nesreče in koga zadene krivda, bo ugotovila preiskava. Ugotoviti pa je treba, da sta glavni cesti skozi Studence Aleksandrova in Kralja Petra cesti, skrajno zanemarjeni. Cesti imate obilno luknj, v katerih se ob slabem vremenu nabira voda. Vsako zadelavanje z gramozom

ne pomaga mnogo, ker sta cesti zelo frekventirani. Ko vozijo ob slabem vremenu avtomobili po cestah, ni nihče varen niti na skrajnem robu, vsakega poškrbe od nog do glave. Razumljivo je, da skuša ob takih prilikah doseči vsak ali kako stransko ulico ali hišna vrata, da se skriva v vežo. Skrajni čas je, da se glavna prometna cesta iz Maribora skozi Studence tlakuje s kockami. Enkratni večji izdatki se bodo v teku let rentirali, ker ne bo potreba ceste kar naprej popravljati.

## MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. Najmanjša pristojbina za te oglase je din 8.—. Dražbe, preklic, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno obliko znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma se vpošljet v pisnu skupaj z naročilom ali na pošto na položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pisne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znanjka za 3 din.

### Razno

#### KOLINE

v soboto in nedeljo, vsak večer pečen kostanj in nov vinjski mošt nudi Kelc, gostilna »Pri lipi«, Gregorčičeva 19. 10390-1

#### MORSKE RIBE

v petek in soboto pri M. Plauc. 10401-1

#### SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE

vseh vrst v najmodernejših lastnoročnih izdelavih dobite v zalogi pohištva, Aleksandrova c. 48. 4311-1

#### PONIKLANJE

pokrovanje predmetov vseh vrst dobro in poceni pri »Ruda«, Maribor, Trstenjakova ulica 5. 6177-1

#### NOGAVICE

(lastni izdelki), rokavice, volna, odeje, kece, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara«, trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (poleg tržnice). 9879-1

#### JA CVETLIČNI MED

(točen) od din 15.— naprej. O. Črepinko, čebelarstvo, prodajalna čebelarstva družba Maribor, Zrinjskega trg št. 6. 9789-1

#### DOKOLENICE

nahrbtnike, aktivke, kovčke ročne torbice, ovrtnike in vrvice za pse itd. priporoča Kravos, Aleksandrova 13. 9964-1

#### POSTELINE ODEJE

samo z belo vato, močno prešite, posteljno perilo, zlatavice, tuhe, kece, madrace, in leti, puh in perje po najnižji ceni. A. Stuhec, Maribor, Stol na ul. 5. 10314-1

Hišni posestniki in najemniki preglejte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni ANTON RAJŠP, MARIBOR Orožnova 6; kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 10376-1

#### STRIŽENJE 3

britje 2 din. Obiščite najcenejšega frizerja v Mlinski 8. 10243-1

#### GOSTILNA »BRANIBOR«

(preje Emeršič), Aleksandrova 18, toči prvotredna vina, vedno sveže pivo. Mrzla in topla jedila vsak čas na razpolago. Vsako soboto in nedeljo sveže krvavice, jetrnice in pečnice. Priporoča se gostilničarka Dermasta Ivanca. 10512-1

### RAZNOVRSTNA VINA

prav dobra, dobite v gostilni »Prešernova klet« v Gospodski ulici. 10018-1

### POSTELJNO PERJE

po din 8.—, prebrano din 10. kemično čiščeno in skubljeno din 30.—, kemično čiščeno in ročno skubljeno din 45.—, gosje perje, polbelo, ročno skubljeno din 55.—, kakor tudi pol čisto beli puh, najfiniši puh po brezkonkurenčnih cenah pri »Luna«, Maribor, samo Glavni trg 24. 10513-1

### ZA GROBOVE

nagrobne križe, svetilke in razne druge potrebščine dobite pri tvrdki Justin Gustinčič, Kneza Kocija ulica 14. 10294-1

### VENCE

šopke itd. po naročilu. Zmerne cene. Vrtinarstvo Jemec, Prešernova ul. 10514-1

### HIJACINTE, TULIPANE, CEBULICE, MAČEHE

nudi Vrtinarstvo Jemec, Prešernova ul. 10515-1

### POPRAVILA ŠIVALNIH STROJEV

koles kakor tudi emajliranje, pokrovanje, poniklanje, izvrši najbolje in najcenejše mehanična delavnica Draksler, Vetrinjska ul. 11, podružnica Studenci, Aleksandrova c. 60. Tudi kolesa prevzame proti garanciji v shrambo preko zime. 10517-1

### DOBRO VINO

od 5 l naprej po 6 in 8 din toči Puh, Meljski hrib 60, ob Dravi. Stoklenice se lahko oddajo Gregorčičeva ul. 8-1 ali v knjižarni »c«. Gospodska 28. 10519-1

### HALO!

V nedeljo na pristne prleške gibance v gostilno Kren, Pobrežje. 10522-1

### V RESTAVRACIJI »LOVSKI DOM«

nad Tremi ribniki jutri domača zabava. Za prvotredno jedajo in pijačo poskrbi gostilničarka. 10409-1

### PREKLICUJEM

vse neresnične stvari o Bablič Tereziji, trgovki. Belčič Marija, Maribor. 10410-1

### »ORODOLIN«

očisti obleko vseh madežev. Zahtevajte ga povsod. S tem sledite obleko in denar. 10428-1

### ZAJMOVJE DUGOROČNE

do 5000.— državnim, gradskim namještenicim, penzionerim, sveščenikom, 1 dr. odmah nabavlja (bez jamca) »Adria«, Zagreb, Juršičeva 8. Priložiti marko. 10451-1

### OPOZORILO

Zaradi težke kontrole in splošnega reda opozarjam vse, ki uporabljajo meljski brod, da s 1. novembrom prenehajo vsa mesečna, 14-dnevna ali tedenska plačila ter bo odslej treba plačati vsako vožnjo sproti. Meljski brodar. 10460-1

SLADEK VINSKI MOŠT muškatelec v gostilni Vigec, Koroška cesta 22. 10490-1

### LJUDSKA ŠTEDNJA.

Dolgoročna posojila najtopleje priporočam vsem drž. uslužbencem pri slov. banki »Moj Dom«. Sigurno in kulantno delo samo pri zastopniku hranilnice in posojilnice, Maistrova ul. 5, Ptuj. 10530-1

### IŠČEM POSOJILJO.

Kdor mi posodi 3000 din, dobim v 6 mesecih 4000 din povrnjeno. Sigurnost zjamčena. Ponudbe pod »Gostilničar« na upravo »Večernika«. 10531-1

### DOMAČE KOLINE

in koncert v soboto in nedeljo. Merdaus, gostilna, Koroška c. 172. 10535-1

### DOLGOROČNA URADNIŠKA POSOJILA

do 5000 din takoj v zvezi z vezano štednjo dode državnim, samoupravnim uradnikom, orožniki, finančniki in železničarji. Pišite na naslov: Pooblaščenec Banke in štedionice, d. d. Maribor, Stritarjeva ulica 47. 10556-1

### Citajte, »Večernik«

### Predtiskanje

entlanje, izdelovanje vseh ročnih del izvršuje hitro in poceni

»Lama« Juršičeva ulica 4  
Prost ogled!

**KRZNAR**

**PETER SEMKO**

MARIBOR  
GOSPOSKA 37

### ZASTOPNIKI

za vsak kraj Dravske banovine se sprejmejo. Prednost imajo oni, ki so že delali v posmrnem zavarovanju. Pišite na upravo lista pod »Visoka provizija«. — Priložite znamko za odgovor. 10557-1

### Posesti

#### HIŠA

tristanovanjska z majhnim vrtom v magdalenskem predmestju naprodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 10407-2

#### HIŠA

4 sobe, 3 kuhinje, električna luč, klet, sadovnjak, 3 orali njiže za 95.000 din naprodaj. V gotovini potrebno 45.000 din. Vprašati Tezenska 15. Pobrežje pri Mariboru. 10414-2

#### DVE HIŠI

s trgovino, mesarskim lokalom, ob avtobusni progi, naprodaj ali v zameno za trgovsko hišo v mestu ali bližini mesta. Naslov v upravi »Večernika«. 10434-2

#### POSESTVO

čez 4 orale, gozd, njiva, sadovnjak, blizu opekarne. Počehova 43, naprodaj. Kocbek Terezija, Gačnik, p. Pesnica. 10437

#### HIŠA

dvostanovanjska, zaradi selitve naprodaj. Vprašati pri Sobniku, mesarju, Betnavska cesta 47. 10483-2

#### PARCELA

s hišo in brez hiše naprodaj. Na levi strani, od Sevrva tretja hiša, Dobrava. 10492-2

#### NOVOZGRADBA

4 sobe, kuhinja, vrt, periferija, 28.000 din. Hiša z dobrodočo gostilno, mesarja, ledenica, 110.000 din. Vinogradno posestvo pri mestu 7 orolov, 80.000 din. Lepa vila, 5 stanovanj, velik vrt, 265.000 din. Dobičkanosna hiša z lukrativnim obratom, 250.000 din. Posredovalnica »Rapid«, Gospodska 28. 10502-2

### Prodaj

#### STARO POHIŠTVO

dobro ohranjeno, naprodaj. Aliaževa, 14. 10354-4

#### ŠIVALNI STROJ

rabljen, z okroglim čolničkom proda po ceni in z jamstvom mehanik Draksler, Vetrinjska ulica 11. Istotam rabljena moška in ženska kolesa naprodaj. 10518-4

#### NOVO POHIŠTVO

in luster ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 10520-4

#### RADIO

poceni naprodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 10405-4

#### ŠIVALNI STROJ

krojški, močan, 1 omara, 1 miza politirana, smuč, poceni naprodaj. Kremžar, Pristanjska 7. 10420-4

#### PIANINO

znamke »Hofmann« in »Szerney« naprodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 10438-4

#### KLAVIRSKA HARMONIKA

naprodaj. Papež, gostilna, Pobrežje. 10443-4

#### OTROŠKA POSTELJICA

iz trdega lesa z madraci vred naprodaj. Kopitarjeva 6, pritičje levo. 10461-4

#### RADIO

petcevn, naprodaj. Betnavska 3. 10505-4

### ŠIVALNI STROJ

cena 600 din, in diatonična harmonika, trivrstna, trikrat uglašena malo rabljena, naprodaj. Ciril-Metodova 13. Studenci, Maribor. 10477-4

### ŠIVALNI STROJ

pogrezn, nov, nerabljen, najnovejši tip, zelo ugodno naprodaj. Vprašati v pisarni Aleksandrova cesta 20, pritičje. Telefon 26-10. 10480-4

### MLEKARNA

z branjarjo, donosna, brez konkurence, ob prometni cesti naprodaj. Ponudba pod »Poceni« na upravo »Večernika«. 10468-4

### POHIŠTVO

kuhinjska kredenca, omara, dvodelna, nočna omara, 2 stola in moško kolo. »Waffenrad«, ugodno naprodaj. Frankopanova 12. 10539-4

### RADIOAPARAT

znamke Standard, 5-cevni, model 1937, za polovično ceno naprodaj. Koroška c. 27. 10542-4

### TRI STARE OMARE

1 ženska delovna mizica, dobra stenska ura, regulator, kuhinjska kredenca, nočna omara, postelja poceni naprodaj. Kluder, Medvedova 24. 10544-4

### TRAFIKA »APIRNICO« V ZAGREBU

na najbolj prometnem kraju v bližini Jelačičevega trga in glavne tržnice, dobro idočo, brez konkurence, z dokazanim čistim mesečnim zaslužkom 4000 din, je zaradi težke bolezni lastnice naprodaj s celotno zalogo in opremo za 50.000 din. Poslovnica Pavle-kovič, Zagreb, Ilica 144. 10545-4

### DAMSKO KOLO

skoraj novo, naprodaj. Smetanova 22-1, Kofen. 10548-4

### POHIŠTVO

soba in kuhinja, poceni naprodaj. Mizarstvo, Miklošičeva 6. 10549-4

### Stanovanje

#### STANOVANJE

z vsem komfortom oddam. Informacije dobite v pisarni Strossmayerjeva ul. 30-1. 10364-5

#### STANOVANJE

do prvega brezplačno, potem pa din 200, na Aleksandrovi 101 Pobrežje. 10377-5

#### STANOVANJE

mansardno, s pritliklami, za 325 din, in sobo s štedilnikom takoj oddam. Betnavska 39. 10509-5

#### STANOVANJE

eno- in dvo-sobno oddam v Mariboru in Studencih. Vprašati Mulec, Studenci. 10516-5

#### STANOVANJE

dvo-sobno, sončno, takoj oddam. Radvanjska c. 58, Studenci. 10524-5

#### STANOVANJE

za krojača ali šiviljo, lepo sončno, v novi hiši, na ulico, oddam za din 200, do 15. novembra brezplačno. Vprašati pri krojaču, Tržaška cesta 4. 10525-5

#### NA STANOVANJE

sprejem starejšo žensko ali stranko brez otrok. Vprašati v pekarni Feiertag, Glavni trg 19. 10404-5

### DVE STANOVANJI

zaprti, čisti, sončni, parketirani, oddam poceni novembra ali decembra. Jadranska 53. 10457-5

STANOVANJE eno- in dvo-sobno, oddam. Nova hiša, Tržaška 46. 10526-5

STANOVANJE ena ali 2 sobi s kuhinjo in oddam. Naslov v upravi »Večernika«. 10408-4

ČISTO SOBO s štedilnikom dobite takoj zakonca brez otrok v Mlinski ulici 8. 10409-4

SOBO IN KUHINJO oddam. Pobrežje c. 38. 10421-5

STANOVANJE dvo-sobno, komfortno, oddam s 1. decembrom. Dalmaščeva ulica 28. 10434-5

STANOVANJE dvo-sobno, moderno, oddam v Prešernovi 30a. 10435-5

STANOVANJE lepo dvo-sobno, s kopalnico oddam. Frankopanova ul. 10429-5

STANOVANJE 2 sobi s pritliklami, lepo, novi hiši, oddam s 1. novembrom. Sokolska 39, Studenci. 10435-5

SOBO oddam solidnemu ev. z vso oskrbo. Naslov v upravi »Večernika«. 10436-5

STANOVANJE lepo sončno, eno- ali dvo-sobno, oddam. Ptuijska ul. pri postajališču Tezno. 10444-5

STANOVANJE velika soba in kuhinja, oddam. Cena 280, Koroška c. 10452-5

STANOVANJE soba, kabinet in kuhinja, oddam stranki brez otrok. Čevina, Strma ulica 2. 10456-5

STANOVANJE sobo in kuhinjo, oddam v vi stavbi. Nasipna ul. 55, Pobrežje. 10457-5

DVO-SOBNO STANOVANJE z vrtom oddam s 1. novembrom za Rapidom. Vprašati Vetrinjska ulica 11/2, Studenci. Na poljanah 16. 10463-5

STANOVANJE čisto, za eno ali dve stan. osebi oddam. Betnavska 39. 10464-5

STANOVANJE dvo-sobno, oddam takoj, letova 10. 10465-5

SOBO IN KUHINJO lepo, sončno, oddam takoj za 130 din. Zs. Radvanjska ul. 5. 10466-5

STANOVANJE sobo in kuhinjo, oddam s novembrom. Račeva ul. 6. 10471-5

STANOVANJE soba in kuhinja ter posebnim vzhodom, se oddam za 1. november t. l. Vprašati Vetrinjska ulica 11/2, Studenci. 10472-5

SOBO IN KUHINJO oddam s 1. novembrom. Vprašati v gostilni. Mlinski ulica 15. 10473-5

STANOVANJE lepo, dvo-sobno, z verandami oddam v centru. Naslov v upravi »Večernika«. 10481-5

SOBO S ŠTEDILNIKOM oddam mirni strani takoj. Stanko Vrazova 5, Pobrežje. 10483-5

STANOVANJE soba in kuhinja, oddam. Studenci. Juršičeva 19. 10484-5

## Slike za de'avske in poslovne knjižice izdeluje Foto Japelj

Gospodsk. ul. 18/1.

**STANOVANJE**  
soba in kuhinja, oddam s 1. novembrom. Vprašati Strma ulica 2. 10487-5

**STANOVANJE**  
in hrano, sprejem gospoda. Koroška cesta 74. 10488-1

**STANOVANJE**  
soba in kuhinja, oddam. Glavni trg 4, trgovina. 10491-5

**DVE STANOVANJA**  
v treh sobah (sončna lega) v Mariboru, ulici 8/1. in 1 tri-sobno. Majstrove ulice 18. oddam s 1. decembrom v 1939 v najem. Polas-ke daj. z. Hlebš. Koroška cesta 8. 10498-5

**STANOVANJE**  
soba in kuhinja, zaprto, za 400 din. oddam. 4. magdalensko mestice. 10533-5

**STANOVANJE**  
soba in kuhinja, pri po-ri Tezno, za 230 din. Tezno, Koroška cesta 3. 10538-5

**STANOVANJE**  
soba in kuhinja, oddam s 1. decembrom mali družini. Stude-nci, Erjavčeva 20. 10540-5

**STANOVANJE**  
soba in kuhinja, takoj oddam. Koroška cesta 4, Nova vas. 10541-5

**SOBO IN KUHINJO**  
soba in kuhinja, oddam s 1. decembrom. Ciril-Metodo-vo Studenci. 10547-7

**SOBO**  
soba in kuhinja, oddam. Z. Radvanje 97, zraven to-rove ceste. 10555-5

**STANOVANJE**  
soba in kuhinja, oddam. Koroška cesta 350 din. Kosarjeva ul. 36. 10563-5

**STANOVANJE**  
soba in kuhinja, oddam s 1. decembrom. Ponudbe na upra-vo »Večernika« pod »H. V.«. 10397-6

**S S STEDILNIKOM**  
soba in kuhinja, oddam s 1. decembrom. Ponudbe na upra-vo »Večernika« pod »H. V.«. 10469-6

**Kupim**

**Naročite blago po pošti!**

**Kadar pošljete denar po pošti, ni ledu o bojazni—**

**Kadar pošljete denar po pošti, ni ledu o bojazni—**

**Kadar pošljete denar po pošti, ni ledu o bojazni—**

**Kadar pošljete denar po pošti, ni ledu o bojazni—**

**Kadar pošljete denar po pošti, ni ledu o bojazni—**

**PEČ**  
železno, manjšo, odlično ohranjeno in posteljo čisto, boljšo, iz trdega lesa, z vložkom in trodelno madracu kupim. Naslov v upravi »Večernika« 10445-3

**STANOVANJE**  
eno- in dvosobno, sončno, zaprto, oddam v novi stavbi pri kadetnici. Vprašati Studenci. Kralj Petra c. 51, gostilna. 10554-3

## Continental



na ugodne mesečne obroke

**IVAN LEGAT**

Maribor, Vetrinjska ul. 34

Ljubljana, Prošernova ul. 40

**Sobo odda**

**SOBO**  
lepo opremljeno, oddam boljšemu gospodu. Ruška c. 7-1. desne stopnice, vrata 7. 10380-7

**SOBO**  
z 1 ali 2 posteljama in kopalnico, oddam. Dalmatinska 24. 10391-7

**NA VSO OSKRBO**  
sprejem gospoda. Smetanova 51-I, vrata 3. 10510-7

**NA VSO OSKRBO**  
se sprejme gospod. Istotam se sprejmejo abonenti na hrano. Taborska 12. 10403-7

**NA STANOVANJE**  
v svrhu skupnega gospodinjstva sprejem starejšega upokojenca. Pismene ponudbe na upravo »Večernika« pod »Soliden«. 10406-7

**OPREMLJENO SOBO**  
s kopalnico pri parku oddam. Vražova 9, prtično. 10413-7

**SOBO**  
lepo opremljeno, oddam, ev. tudi za 2 osebi. Stritarjeva 37. 10422-7

**SOBO**  
lepo opremljeno, sončno, oddam. Tomšičev drevored 6. 10427-7

**NA STANOVANJE**  
in hrano sprejem gospoda. Vojašniški trg 5. 10448-7

**SOBO**  
s posebnim vvhodom oddam boljšemu gospodu. Zolgerjeva 10 (pri novi Soli). 10454-7

**KABINET**  
oddam solidni gospodini. Na sloj v upravi »Večernika«. 10462-7

**SOBO**  
strego separirana s kopalnico in hrano oddam. Glavni trg 24/III., levo. 10476-7

**OPREMLJENO SOBO**  
lepo, s kopalnico, oddam. Slovenska ulica 34/II., desno. 10479-7

**SOBO**  
lepo, sončno, oddam. Vražova ulica 6/III., desno. 10482-7

**KABINET**  
s souporabo kopalnice oddam. Naslov v upravi »Večernika«. 10494-7

**OPREMLJENO SOBO**  
oddam s 1. ali 15. novembrom. Koroška cesta 31. 10497-7

**ZA SOSTANOVALCA**  
in hrano sprejem gospoda ali dijaka. Smetanova 50. I. nadstr. 10499-7

**PRAZNO SOBO**  
sončno, oddam takoj in sprejem gospoda na stanovanje in hrano. Aleksandrova 55. prtično. 10500-7

**OPREMLJENO SOBO**  
z uporabo kopalnice oddam. Gregorčičeva 3, prtično desno. 10536-7

**SOBO IN KUHINJO**  
oddam takoj. Slovenska ul. 36. 10506-7

**NA STANOVANJE**  
in hrano (z uporabo kopalnice) sprejem gospoda. Slomškov trg 2. 10537-7

**ZA SOSTANOVALCA**  
sprejem dva moška. Mesečno 90 din. Taborska 9, I. nadstropje. 10553-7

**NA VSO OSKRBO**  
sprejem gospoda. Vprašati Maribor, Stritarjeva 47, vrata desno. 10558-7

## Sobo išče

**OPREMLJENO SOBO**  
iščem v bližini Mariborskega dvora. Ponudbe naj se predajo portirju Mariborskega dvora. 10430-8

**OPREMLJENO SOBO**  
s posebnim vvhodom v centru ali na periferiji išče gospod. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Do 250«. 10475-8

**SOBO**  
lepo, sončno s kuhinjo počeni oddam. Vprašati Tržaška 1. blife Šramel. 10478-5

## Sluzbo dobi

**STALNA SLUŽBA**  
Kovači, luknarji in oblikovalci za izdelovanje kmetijskega orodja se sprejmejo. Ponudbe nasloviti na upravo »Večernika« pod »Železarna«. 10337-9

**SREDNJEŠOLCA**  
periktnega v slovensčini in nemščini, iščem za učenje slovenskega jezika. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Marljiva II.«. 10511-9

**ŽENSKO MOČ**  
ki ima koncesijo za trgovino, iščem. Naslov v upravi »Večernika«. 10440-9

**KOMPANJONA**  
išče stara, dobro vveljavljena trgovina konfekcije. Ponudbe pod »Sigurno« na upravo »Večernika«. 10449-9

**POSTREŽNICA**  
mlajša, inteligentna, dobi službo. Naslov v upravi »Večernika«. 10458-9

**TAPETNIŠKEGA VAJENCA**  
se takoj sprejme. Ferdo Kuhar. Vetrinjska ulica 26. 10473-9

**ZA HIŠNIKA**  
iščem pridna, starejša človeka (samo 2 osebi), ki se razumeja tudi na vrtna dela. Naslov v upravi »Večernika«. 10489-9

**ČEVLJARŠKEGA POMOČNIKA**  
sprejem takoj. Stritarjeva 5. 10532-9

**URARŠKEGA VAJENCA**  
sprejme Pschunder Maks. Dvořakova 10. 10534-9

**ABSOLVENTKO TRGOVSKE AKADEMIE**  
iz boljše hiše, sprejemmo kot praktikantko v pisarno. Pismene ponudbe: Maribor, Vetrinjska 11-I, Združenje trgovcev. 10552-9

**SLUŽKINJO**  
ki zna kuhati, sprejemmo. Kosarjeva 38. Vprašati »Sofra«. Gregorčičeva 29. 10564-9

## Sluzbo išče

**ABSOLVENTKA**  
trg. tečaja, z malo maturo s prav dobrim uspehom, večša strojeprisja, stenografije, s 3 mesečno prakso v pisarni, išče namestitve v kakršnem koli podjetju. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Marljiva«. 10398-10

**POSTENA POSTREŽNICA**  
bi pospravljala pisarne v jutranjih in popoldanskih urah. Ponudbe na »Večernika« pod »Postrežnica«. 10521-10

**PLAČILNA NATAKARICA**  
s kavčijo išče mesto. Naslov v upravi »Večernika«. 10507-10

**PRODAJALKA**  
za trgovino čevljev išče službo. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Stalno mesto«. 10453-10

**TRGOVSKI POMOČNIK**  
spezijske stroke, prosi za kakršno koli zaposlitev. Naslov v upravi »Večernika«. 10495-10

# KINO ESPLANADE

TELEFON 25-29

Od torka 31. oktobra do vključno ponedeljka 6. novembra 1939.

Film Čajkovskega

## Simfonija življenja

(Bila je opojna noč.)

V glavni vlogi: ZARAH LEANDER — MARIKKA RÖKK — HANS STUWE — LEO SLEZAK

Najmočnejši in najlepši film nemške produkcije od obstoja zvočnega filma.

Film nam prikazuje v prekrasnih slikah življenje, ljubezen, ustvarjanje, slavo in smrt slavnega ruskega genija P. I. Čajkovskega. Nastopi najboljši evropski simfonični orkester in originalna ruska kapela, renomirani solisti, pevci in glasbeniki.

Izvajajo se kompozicije in odlomki iz njegove IV., V. in VI. simfonije, opera »Evgen Onjegin« klavirski koncert v G-duru in drugo.

Slavna umetnica Zarah Leander, ki igra glavno vlogo ljubice Čajkovskega, poje glasovito pesem Čajkovskega »Chanson triste« in ruske narodne pesmi.

O tem filmu piše vse svetovno in naše časopise in ga po splošni oceni navaja kot največji filmski dogodek sezone, a obenem najlepši glasbeni film vseh časov.

Posebno pohvalo pa zasluži film vsled tega, ker je izdelan v proslavo 100-letnice rojstva največjega slovanskega komponista P. I. Čajkovskega in s tem podaja spoštovanje nesmrtni senci ruskega umetnika, ki je dal svetu najlepše kompozicije svojega časa.

Cenjeno občinstvo naprošamo, da si nabavi vstopnice v predprodaji, da se izogne navalu pri blagajni!

## Pouk

**NEMŠČINA, ITALIJANŠČINA, FRANCOŠČINA**  
po lahki hili metodi. Individualen pouk. Zajemčen uspeh Aleksandrova cesta 14/I., levo. 10470-13

**FRANCOŠČINO IN NEMŠČINO**  
poučuje učiteljica z dolgoletno prakso. Konverzacija ter pomožni pouk za srednješolce, posamično in v skupinah. Kolodvorska ul. 4-I, 3. 10496-13

**PRIVATNI URADNIK**  
v pok. želi poldnevne zaposlitve pri kakršnem koli podjetju za urejevanje knjigovodstva in druga pisarniška dela. Naslov in reference v upravi »Večernika«. 10546-10

**RAD BI SE IZUČIL**  
trgovine, sem zdrav, pošten, izobražen in zvest svojemu gospodarju, nastopim lahko takoj. Vprašati Maks Pečovnik, Breznica 2, p. Prevalje. 10565-10

**Spomnite se CMDI**

**V najem**

**SOBO IN KUHINJO**  
dam v najem. Studenci, Jurčičeva ulica 95. 10433-15

**VELIKO SKLADIŠČE**  
na dvorišču dam v najem. Vetrinjska 18. 10442-15

**MLAD PES**  
tigraste barve se je 25. oktobra zatekel proti Studencem. Najditelja prosim, naj ga odda v Obmejni ul. 64, pri vrtnarju. 10529-11

**Dopisi**

**POZNANSTVA**  
želi starejši, neodvisen, boljši gospod z mlado inteligentno damo. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Ja eksistenca«. 10408-12

**OBRNIK MEHANIČAR**  
z gotovino 130.000 din. želi poznanstva z gospodino, staro 20-30 let, z nekaj premoženja, v svrhu ženitve. Vdove niso izključene. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Mlad obrtnik«, Maribor. 10415-12

**KATERA MLADENKA**  
z gotovino od 15 do 25 tisoč dinarjev bi poročila odkritosrčnega fanta. Slika zaželen. Dopise pod »Ne boš razočarana« na upravo »Večernika«. 10426-12

**Javna zahvala.**

Dovoljujem si tem potom izreči najprisrčnejšo zahvalo doktorju Murso Soboške bolnišnice dr. Alojzju Vrbujaku, ki mi je rešil življenje iz obupnega težkega stanja, ter ga vsakomur najtopleje priporočam.

**Ilešič Franc**  
mesar in gostilničar

Šratovci, p. Slatina Radenci.

**Moški! Pri spolni slabosti**  
(spolni impotenci) poskusite hormonske pilule **HORMO-SEKS**

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Zahtevajte samo prave in originalne Hormo-Seks pilule. Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU, Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VIS-VIT«, Zagreb, Langov trg 3. Ogl. rev. 4. br. 5846-39.

**LOKAL**  
za vsakega obrtnika primeren dam v najem. Pobrežje, Aleksandrova cesta 107. 10412-15

**VILO V LASKEM**  
oddam v najem takoj ali po dogovoru. Obsega 6 sob, kuhinjo in priključke. Električna in vodovod. Vprašati: Orožnov trg 39, gospa Schwab. 10550-15

**V novi hiši!**

v Dvořakovi ulici blizu Kralja Petra trga dam v najem s prvim decembrom: **dvo- in trošobna stanovanja**

z vsem komfort, Južna lega!

**Trgovski lokal!**

**Garaže!**

Pozvedbe pri Dr. Sedaju, Gosposka 2, tel. 21-60.

Prispela je velika izbira jesenskega in zimskega blaga, za damske in moške plašče, obleke, kostume, hubertuse, oficirske, financerske in železničarske uniforme. Krojaške potrebščine. Velika odprodaja ostankov. Kakor vedno dobite po najnižjih cenah in v najboljši kvaliteti samo v **ČESKEM MAGAZINU, zraven glavne policije, MARIBOR, Ulica 10. oktobra**

## Moje dame, nekaj za Vas!

### Masaža

Oljna masaža, zelo prijetna, Vam poboli ša linijo in poživl organizem.  
Blatne kopeli z masažo proti bolečinam revmatizma in ishiasa.  
Parafinske obloge za shujšanje. V eni uri izguba teže 30 dkg.

### Kozmetika

Vse kožne neprijetnosti kot gube, mozolje, ogrce, dlačice na obrazu in telesu, rdeč nos, luknjasto kožo, mastno ali suho kožo Vam odpravim takoj.  
Presenetljiv uspeh že po prvem obisku! Preiskava kože ves dan. Nasveti brezplačno!

### Kozmetika

### Masaža

## »LADY«

Maribor, Gregorčičeva ulica 4

**Suh ladijski pod** (Koroška smreka) in **slavonski** hrastovi in bukovni parjeni **parketi** stalno na zalogi

TOVARNA PARKETOV

**Josip Rendeli, Maribor, Koroška c. 10**

Polaganje vršimo pod strokovnim nadzorstvom. (dvorišče)

## KAZINO

Pričetkom I.  
1940

oddamo v večleten najem povečano in preurejeno tovarniško restavracijo na Jesenicah. Le serozni interesi naj se z lastnoročnim življenjepisom (z navedbo družinskih in premoženjskih razmer, strokovnih izpričeval in znanja jezikov) obrnejo na naslov: Kranjska industrijska družba, Jesenice-Fužine, ki jim bo nato poslala razpis s podrobnimi pogoji.

## Krznarstvo

Karel Gränitz  
Maribor, Gosposka 7

Velika izbira najnovejših krznenih plaščev in jopic

## Prepričajte se

da kupite zimsko perilo, pletenine, rokavice, nogavice zares najcenejše pri **Fr. Kramaršič, Gosposka 19** moda, perilo in kraj. pribor

## Usnjene plašče

suknje in hlače Vam v kratkem času izgotovi po meri

**J. Vezjak, Vetrinjska 17**

## OKASA

tablete  
Pri spolni slabosti lahko poskusite

## OKASA

tablete  
za moške

100 komadov din 220—  
proti povzetju

Zastopnik: Lekarna  
**Mr. Rožman Miroslav**  
Beograd — Terazije 5  
Ogl. reg. S. 5846 36

## Zlato in srebro,

brijante, zastavljane listke išče nujno za nakup

**M. Ilgerjev sin,**  
Maribor, Gosposka ulica 15

## „Večernikovi“

## mali oglasi

so najcenejši, saj stane beseda samo

**50 par**

## GRAJSKI KINO

Telefon 2219 Telefon 2219

prinaša od sobote 28. oktobra do vključno srede 1. novembra 1939 aktualen vefilm

## Zadnja zapoved

Vefilm o vojski in o človeški vesti ter o trpljenju na fronti

Vefilm o junaških pilotih

Vefilm za ljudi močnih živcev

Vefilm, ki ga morate videti

V glavni vlogi: **Errol Flynn**

Nas prihodnji film — od četrтка 2. novembra do srede 8. novembra 1939

**Benjamin Gigli** v filmu

## MARIONETTE

Film prekrasnega petja!

Prosimo, da si nabavite za oba filma vstopnice v predprodaji!

## ZENSKÉ PLAŠČE

v največji izbiri in res ugodnih cenah Vam nudi kakor vedno le trgovina z manufakturo in konfekcijo

**J. PREAC, MARIBOR, Glavni trg 13**

## Oglašujte!

**HOLANDSKE** hijacinte, tulipane, anemone, kakor tudi druge cvetlične gomolje priporoča v najboljši izbiri **M. BERDAJS** semena, Maribor, Vetrinjska 17



Nepričakovano se je preselila v večnost naša blaga soproga, mama, stara mama, sestra, teta, tašča, gospa

## Udovič Jožefa

soproga žel. v pokoju.

K večnemu počitku jo bomo položili na magdalenskem pokopališču v nedeljo dne 29. oktobra, ob 1/24. uri popoldne.

Sv. maša za dušnico se bo opravila v magdalenski cerkvi v ponedeljek dne 30. oktobra, ob 6. uri zjutraj.

Maribor, Ljubljana, Osijek, Sid, 28. oktobra 1939.

Udovič Franc in ostalo sorodstvo.



Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem sporočamo v globoki žalosti pretužno vest, da nas je za vedno zapustila po dolgi mučni bolezni, mati in tašča, gospa

## MAJHENIČ MARGARETA

vdova

v 73. letu starosti.

Pogreb blagopokojne bo ponedeljek dne 30. oktobra 1939, ob 16. uri iz hiše žalosti na studensko pokopališče.

Sv. maša za dušnico se bo brala v cerkvi sv. Jožefa v torek ob 7. uri.

Maribor-Studenci, 28. oktobra 1939.

Žalujoča rodbina Majhenič.

## POSOJILNICA NARODNI DOM V MARIBORU

NARODNI DOM

Z. Z. O. J.

TELEFON 21-05

Deležna glavnica nad 600.000 din, lastne rezerve 11 milijonov din, hranilne vloge 56 milijonov din.

Sprejema hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3—5%.

**Najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru**

Izd in ureja **ADOLF RIBNIKAR** v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik **STANKO DETELA** v Mariboru. — Oglasi po ceniku. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva št. 25-67 in uprave št. 28-67. — Poštni čekovni račun št. 11. 409.